

**Vicepresidència
i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives**

DECRET 60/2018, d'11 de maig, del Consell, pel qual es desplega la Llei 19/2017, de 20 de desembre, de la Generalitat, de renda valenciana d'inclusió. [2018/5490]

ÍNDIX

Preàmbul
Títol preliminar
Article 1. Objecte
Article 2. Definició i naturalesa de la renda valenciana d'inclusió

Títol I. Renda valenciana d'inclusió
Capítol I. Característiques
Article 3. Característiques
Article 4. Modalitats de la renda valenciana d'inclusió
Article 5. Complement de lloguer de l'habitatge habitual i drets energètics de la renda valenciana d'inclusió
Article 6. Complement de quota hipotecària que grava l'habitatge habitual i drets energètics de la renda valenciana d'inclusió
Article 7. Complement de drets energètics per a persones titulars sense despeses d'allotjament de la renda valenciana d'inclusió
Article 8. Unitat de convivència
Article 9. Habitatge o allotjament
Capítol II. Persones titulars, requisits i obligacions
Article 10. Persones titulars, beneficiàries, destinatàries i perceptores
Article 11. Requisits per a accedir a la titularitat del dret
Article 12. Canvi de persones titulars
Article 13. Concurrencia de persones titulars
Article 14. Canvi de modalitat
Article 15. Incompatibilitats
Article 16. Obligacions de les persones titulars i beneficiàries
Capítol III. Valoració dels recursos econòmics i quantia de la prestació
Secció primera. Quanties i càlcul de les prestacions de la renda valenciana d'inclusió
Article 17. Import de la quantia de la renda valenciana d'inclusió
Article 18. Càlcul de la prestació econòmica de la renda valenciana d'inclusió
Secció segona. Determinació dels rendiments econòmics
Article 19. Determinació dels rendiments
Article 20. Rendiments de treball per compte propi
Article 21. Rendiments de treball per compte d'altri
Article 22. Rendiments procedents de pensions, prestacions i altres ingressos assimilables
Article 23. Valoració dels rendiments procedents de pensions compensatòries i d'aliments
Article 24. Rendiments patrimonials
Article 25. Premis i ingressos atípics
Article 26. Obtenció i verificació de dades
Article 27. Ingressos no computables
Article 28. Mitjans econòmics suficients
Secció tercera. Determinació del patrimoni
Article 29. Determinació del patrimoni
Article 30. Béns immobles
Article 31. Títols, valors i drets
Article 32. Vehícles de motor
Article 33. Aixovar familiar
Capítol IV. Reconeixement de la prestació
Article 34. Sol·licitud
Article 35. Documentació
Article 36. Instrucció del procediment
Article 37. Comprovació dels drets i prestacions de contingut econòmic
Article 38. Termini per a resoldre i notificar i silenci administratiu
Article 39. Resolució denegatòria
Article 40. Resolució de concessió

**Vicepresidencia
y Conselleria de Igualdad y Políticas Inclusivas**

DECRETO 60/2018, de 11 de mayo, del Consell, por el que se desarrolla la Ley 19/2017, de 20 de diciembre, de la Generalitat, de renta valenciana de inclusión. [2018/5490]

ÍNDICE

Preámbulo
Título preliminar
Artículo 1. Objeto
Artículo 2. Definición y naturaleza de la renta valenciana de inclusión
Título I. Renta valenciana de inclusión
Capítulo I. Características
Artículo 3. Características
Artículo 4. Modalidades de la renta valenciana de inclusión
Artículo 5. Complemento de alquiler de vivienda habitual y derechos energéticos de la renta valenciana de inclusión
Artículo 6. Complemento de cuota hipotecaria que grava la vivienda habitual y derechos energéticos de la renta valenciana de inclusión
Artículo 7. Complemento de derechos energéticos para personas titulares sin gastos de alojamiento de la renta valenciana de inclusión
Artículo 8. Unidad de convivencia
Artículo 9. Vivienda o alojamiento
Capítulo II. Personas titulares, requisitos y obligaciones
Artículo 10. Personas titulares, beneficiarias, destinatarias y perceptoras
Artículo 11. Requisitos para acceder a la titularidad del derecho
Artículo 12. Cambio de personas titulares
Artículo 13. Concurrencia de personas titulares
Artículo 14. Cambio de modalidad
Artículo 15. Incompatibilidades
Artículo 16. Obligaciones de las personas titulares y beneficiarias
Capítulo III. Valoración de los recursos económicos y cuantía de la prestación
Sección primera. Cuantías y cálculo de las prestaciones de la renta valenciana de inclusión
Artículo 17. Importe de la cuantía de la renta valenciana de inclusión
Artículo 18. Cálculo de la prestación económica de la renta valenciana de inclusión
Sección segunda. Determinación de los rendimientos económicos
Artículo 19. Determinación de los rendimientos
Artículo 20. Rendimientos de trabajo por cuenta propia
Artículo 21. Rendimientos de trabajo por cuenta ajena
Artículo 22. Rendimientos procedentes de pensiones, prestaciones y otros ingresos asimilables
Artículo 23. Valoración de los rendimientos procedentes de pensiones compensatorias y de alimentos
Artículo 24. Rendimientos patrimoniales
Artículo 25. Premios e ingresos atípicos
Artículo 26. Obtención y verificación de datos
Artículo 27. Ingresos no computables
Artículo 28. Medios económicos suficientes
Sección tercera. Determinación del patrimonio
Artículo 29. Determinación del patrimonio
Artículo 30. Bienes inmuebles
Artículo 31. Títulos, valores y derechos
Artículo 32. Vehículos a motor
Artículo 33. Ajuar familiar
Capítulo IV. Reconocimiento de la prestación
Artículo 34. Solicitud
Artículo 35. Documentación
Artículo 36. Instrucción del procedimiento
Artículo 37. Comprobación de los derechos y prestaciones de contenido económico
Artículo 38. Plazo para resolver y notificar y silencio administrativo
Artículo 39. Resolución denegatoria
Artículo 40. Resolución de concesión

Article 41. Comunicació als serveis socials de les entitats locals i coordinació amb els serveis públics d'ocupació

Article 42. Meritació de la prestació

Article 43. Pagament de la prestació

Article 44. Durada del dret

Article 45. Desistiment i renúncia

Capítol V. Revisió, modificació, suspensió i extinció de la prestació

Secció primera. Revisió i modificació

Article 46. Revisions periòdiques

Article 47. Renovació de les prestacions

Article 48. Modificació de la quantia

Article 49. Meritació i pagament després de la modificació

Secció segona. Suspensió

Article 50. Suspensió del dret

Article 51. Suspensió del pagament

Article 52. Durada de la suspensió

Article 53. Decaïment de la suspensió

Article 54. Meritació després de la suspensió

Article 55. Suspensió cautelar del pagament de la prestació

Secció tercera. Extinció

Article 56. Causes d'extinció

Article 57. Efectes de l'extinció

Article 58. Procediment d'urgència

Secció quarta. Normes comunes de procediment

Article 59. Iniciació dels procediments de modificació, suspensió o extinció

Article 60. Instrucció dels procediments

Article 61. Resolucions

Capítol VI. Reintegrament de prestacions indegudes

Article 62. Reintegrament de prestacions indegudes

Article 63. Procediment per al reintegrament de prestacions indegudes

Article 64. Compensació i fraccionament de les quantitats indegudament percebudes

Article 65. Terminis del procediment de reintegrament, prescripció i caducitat

Capítol VII. Disposicions comunes

Article 66. Recursos i queixes

Article 67. Comunicació entre administracions

Article 68. Confidencialitat de les dades

Capítol VIII. Traslats d'expedients

Article 69. Traslats d'expedients

Article 70. Pagament després del trasllat d'expedient

Títol II. Instruments d'inclusió social i d'inserció laboral

Capítol I. Criteris, indicadors bàsics i instruments d'inclusió social: diagnòstic d'exclusió social o vulnerabilitat, acord d'inclusió, programa personalitzat d'inclusió i itineraris d'inclusió social

Secció primera. Criteris, indicadors bàsics i instruments d'inclusió social

Article 71. Criteris, indicadors bàsics i instruments d'inclusió social

Secció segona. Acord d'inclusió

Article 72. L'acord d'inclusió

Secció tercera. Programa personalitzat d'inclusió

Article 73. Definició del programa personalitzat d'inclusió

Article 74. Contingut del programa personalitzat d'inclusió

Article 75. Formalització del programa personalitzat d'inclusió

Article 76. Seguiment del programa personalitzat d'inclusió

Article 77. Obligacions de les persones que siguen subscriptores del programa personalitzat d'inclusió

Article 78. Excepcions a subscriure el programa personalitzat d'inclusió

Article 79. Mòduls operatius d'intervenció

Secció quarta. Itinerari d'inclusió

Article 80. Itinerari d'inclusió social

Secció cinquena. Coordinació i cooperació entre les administracions públiques

Article 81. Coordinació i cooperació

Capítol II. Instruments d'inserció laboral

Article 82. Itinerari personal d'inserció laboral

Artículo 41. Comunicación a los servicios sociales de las entidades locales y coordinación con los servicios públicos de empleo

Artículo 42. Devengo de la prestación

Artículo 43. Pago de la prestación

Artículo 44. Duración del derecho

Artículo 45. Desistimiento y renuncia

Capítulo V. Revisión, modificación, suspensión y extinción de la prestación

Sección primera. Revisión y modificación

Artículo 46. Revisiones periódicas

Artículo 47. Renovación de las prestaciones

Artículo 48. Modificación de la cuantía

Artículo 49. Devengo y pago tras la modificación

Sección segunda. Suspensión

Artículo 50. Suspensión del derecho

Artículo 51. Suspensión del pago

Artículo 52. Duración de la suspensión

Artículo 53. Decaimiento de la suspensión

Artículo 54. Devengo tras la suspensión

Artículo 55. Suspensión cautelar del pago de la prestación

Sección tercera. Extinción

Artículo 56. Causas de extinción

Artículo 57. Efectos de la extinción

Artículo 58. Procedimiento de urgencia

Sección cuarta. Normas comunes de procedimiento

Artículo 59. Iniciación de los procedimientos de modificación, suspensión o extinción

Artículo 60. Instrucción de los procedimientos

Artículo 61. Resoluciones

Capítulo VI. Reintegro de prestaciones indebidas

Artículo 62. Reintegro de prestaciones indebidas

Artículo 63. Procedimiento para el reintegro de prestaciones indebidas

Artículo 64. Compensación y fraccionamiento de las cantidades indebidamente percibidas

Artículo 65. Plazo del procedimiento de reintegro, prescripción y caducidad

Capítulo VII. Disposiciones comunes

Artículo 66. Recursos y quejas

Artículo 67. Comunicación entre administraciones

Artículo 68. Confidencialidad de los datos

Capítulo VIII. Traslado de expedientes

Artículo 69. Traslado de expedientes

Artículo 70. Pago tras el traslado de expediente

Título II. Instrumentos de inclusión social y de inserción laboral

Capítulo I. Criterios, indicadores básicos y instrumentos de inclusión social: diagnòstic de exclusió social o vulnerabilitat, acuerdo de inclusión, programa personalizado de inclusión e itinerarios de inclusión social

Sección primera. Criterios, indicadores básicos y instrumentos de inclusión social

Artículo 71. Criterios, indicadores básicos y instrumentos de inclusión social

Sección segunda. Acuerdo de inclusión

Artículo 72. El acuerdo de inclusión

Sección tercera. Programa personalizado de inclusión

Artículo 73. Definición del programa personalizado de inclusión

Artículo 74. Contenido del programa personalizado de inclusión

Artículo 75. Formalización del programa personalizado de inclusión

Artículo 76. Seguimiento del programa personalizado de inclusión

Artículo 77. Obligaciones de las personas que sean suscriptoras del programa personalizado de inclusión

Artículo 78. Excepciones a suscribir el programa personalizado de inclusión social

Artículo 79. Módulos operativos de intervención

Sección cuarta. Itinerario de inclusión

Artículo 80. Itinerario de inclusión

Sección quinta. Coordinación y cooperación entre las administraciones públicas

Artículo 81. Coordinación y cooperación

Capítulo II. Instrumentos de inserción laboral

Artículo 82. Itinerario personal de inserción laboral

Capítol III. Altres instruments d'inclusió social i d'inserció laboral

Article 83. Programes d'inserció laboral

Títol III. Dels òrgans de coordinació i participació

Capítol I. La Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió

Article 84. La Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió

Article 85. Composició de la Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió

Article 86. Funcions de la Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió

Article 87. Règim jurídic de la Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió

Article 88. Nomenament de les persones que seran membres de la Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió

Capítol II. La Comissió interdepartamental de la renda valenciana d'inclusió

Article 89. La Comissió interdepartamental

Article 90. Composició de la Comissió interdepartamental

Article 91. Funcions de la Comissió interdepartamental

Article 92. Règim jurídic de la Comissió interdepartamental

Capítol III. Òrgans de participació social

Article 93. La Comissió de Seguiment Autonòmic

Disposicions addicionals

Primera. Termini de tramitació i resolució

Segona. Actualització de quanties

Disposició derogatòria

Única. Derogació normativa

Disposicions finals

Primera. Desplegament normatiu

Segona. Entrada en vigor

PREÀMBUL

La renda valenciana d'inclusió és un instrument integral per a garantir la igualtat d'oportunitats i la cohesió social amb una forta perspectiva de gènere i que promou una aliança intergeneracional. En l'àmbit autonòmic, l'Estatut d'Autonomia estableix en l'art. 15 que amb la finalitat de combatre la pobresa i facilitar la inserció social, la Generalitat garanteix el dret als ciutadans valencians en estat de necessitat a la solidaritat i a una renda de ciutadania en els termes previstos en la llei. Per això, i després de l'aplicació d'una dècada de la renda garantida de ciutadania, la Llei 19/2017, de 20 de desembre, de la Generalitat, de renda valenciana d'inclusió, s'adapta a la nova realitat sociodemogràfica, econòmica i cultural, i presta especial atenció tant als col·lectius en una situació de cronicitat com a les noves realitats d'empobriment.

El Pla valencià d'inclusió i cohesió social estableix com a major prioritat la lluita contra la transmissió generacional i la feminització de la pobresa, la reducció de les desigualtats, el suport a les famílies, i a la cohesió social vinculada al territori. Aquest decret estipula els procediments, condicions i estratègies per a garantir el dret subjectiu a unes prestacions econòmiques mínimes i el dret a la inclusió de tota la ciutadania.

Aquest decret s'estructura en tres títols. El títol preliminar conté les disposicions generals i l'objecte del decret. El títol I regula les modalitats de la renda valenciana d'inclusió i els seus complements, les persones titulars, els requisits i les obligacions, estableix les quanties i càlcul d'aquestes, així com el procediment de concessió de la renda. El títol II regula els criteris i indicadors que permeten als serveis socials municipals dur a terme la labor que aquesta llei els encomana, i aplicar de manera homogènia i personalitzada els instruments d'inclusió social, i el títol III regula els òrgans de coordinació i participació. Finalment, la disposició addicional única regula els terminis d'aplicació als procediments en el primer any de funcionament de la norma. La disposició final faculta la persona titular de la conselleria competent en matèria d'inclusió social per a dictar quantes disposicions requereixca el desplegament i l'execució d'aquest decret.

Capítulo III. Otros instrumentos de inclusión social y de inserción laboral

Artículo 83. Programas de inserción laboral

Título III. De los órganos de coordinación y participación

Capítulo I. La Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión

Artículo 84. La Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión

Artículo 85. Composición de la Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión

Artículo 86. Funciones de la Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión

Artículo 87. Régimen jurídico de la Comisión Técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión

Artículo 88. Nombramiento de las personas que serán miembros de la Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión

Capítulo II. La Comisión interdepartamental de la renta valenciana de inclusión

Artículo 89. La Comisión interdepartamental

Artículo 90. Composición de la Comisión interdepartamental

Artículo 91. Funciones de la Comisión interdepartamental

Artículo 92. Régimen jurídico de la Comisión interdepartamental

Capítulo III. Órganos de participación social

Artículo 93. La Comisión de seguimiento autonómico

Disposiciones adicionales

Primera. Plazo de tramitación y resolución

Segunda. Actualización de cuantías

Disposición derogatoria

Única. Derogación normativa

Disposiciones finales

Primera. Desarrollo normativo

Segunda. Entrada en vigor

PREÁMBULO

La renta valenciana de inclusión es un instrumento integral para garantizar la igualdad de oportunidades y la cohesión social con una fuerte perspectiva de género y que promueve una alianza intergeneracional. En el ámbito autonómico, el estatuto de autonomía establece en su artículo 15 que con el fin de combatir la pobreza y facilitar la inserción social, la Generalitat garantiza el derecho a los ciudadanos valencianos en estado de necesidad a la solidaridad y a una renta de ciudadanía en los términos previstos en la ley. Por ello, y tras la aplicación de una dècada de la renta garantizada de ciudadanía, la Ley 19/2017, de 20 de diciembre, de la Generalitat, de renta valenciana de inclusión se adapta a la nueva realidad sociodemogràfica, econòmica y cultural, prestando especial atención tanto a los colectivos en una situación de cronicidad como a las nuevas realidades de empobrecimiento.

El Plan Valenciano de Inclusión y Cohesión Social establece como mayor prioridad la lucha contra la transmisión generacional y la feminización de la pobreza, la reducción de las desigualdades, el apoyo a las familias, y a la cohesión social vinculada al territorio. Este decreto estipula los procedimientos, condiciones y estrategias para garantizar el derecho subjetivo a unas prestaciones económicas mínimas y el derecho a la inclusión de toda la ciudadanía.

Este decreto se estructura en tres títulos. El título preliminar contiene las disposiciones generales y el objeto del decreto. El título I regula las modalidades de la renta valenciana de inclusión y sus complementos, las personas titulares, requisitos y obligaciones, establece las cuantías y su cálculo así como el procedimiento de concesión de la Renta. El título II regula los criterios e indicadores que permiten a los servicios sociales municipales llevar a cabo la labor que esta ley les encomienda, y aplicar de manera homogènia y personalizada los instrumentos de inclusión social y el título III regula los órganos de coordinación y participación. Finalmente la disposición adicional única regula los plazos de aplicación a los procedimientos en el primer año de funcionamiento de la norma. La disposición final faculta a la persona titular de la conselleria competente en materia en inclusión social para dictar cuantas disposiciones requiera el desarrollo y ejecución de este decreto.

D'acord amb el que s'estableix en l'article 129.1 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú, aquest decret compleix amb els principis de necessitat, eficàcia, proporcionalitat, seguretat jurídica, transparència i eficiència

Aquesta disposició està inclosa en el Pla normatiu de l'Administració de la Generalitat per a 2018.

Per això, a proposta de la vicepresidenta i consellera d'Igualtat i Polítiques Inclusives, conforme amb el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana i amb la deliberació prèvia del Consell, en la reunió d'11 de maig de 2018,

DECRETE

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1. Objecte

1. Aquest decret té per objecte:

a) El desplegament i l'execució de la Llei 19/2017, de 20 de desembre, de la Generalitat, de renda valenciana d'inclusió.

b) La determinació de les condicions, els requisits i l'abast per al reconeixement del dret previst en els supòsits habilitats per la norma.

c) La regulació d'aquells instruments i actuacions pertinents orientades cap a l'autonomia i la inclusió social, considerats com a dret subjectiu de les persones.

Article 2. Definició i naturalesa de la renda valenciana d'inclusió

1. La renda valenciana d'inclusió (RVI) és un dret subjectiu que es concreta a través d'una prestació econòmica i, si escau, un procés d'inclusió social dirigida a cobrir les necessitats bàsiques per a totes aquelles persones que complisquen els requisits específicament regulats per a l'accés a aquesta prestació, en la modalitat que, en cada cas, resulte d'aplicació.

2. Així mateix, la renda valenciana d'inclusió garantirà la qualitat de vida de les persones combatent l'exclusió i la vulnerabilitat social, que podrà estar vinculada als instruments i les actuacions de suport regulats en la Llei de renda valenciana d'inclusió, i facilitarà l'accés a l'educació, la sanitat, l'habitatge, l'esport, la cultura, la mobilitat i als serveis d'ocupació i formació amb igualtat d'oportunitats.

3. S'entendrà que aquesta prestació va dirigida a satisfer les despeses associades a la finalitat de resoldre les necessitats bàsiques de la vida, previstes en l'article 142 del Codi Civil.

4. L'objectiu de la RVI és reduir la pobresa i l'exclusió social en la Comunitat Valenciana, encaminada a prevenir el risc de pobresa, la manca material i la baixa intensitat en l'ocupació, d'acord amb la multidimensionalitat de l'empobriment mesurada en la taxa AROPE.

TÍTOL I

Renda valenciana d'inclusió

CAPÍTOL I

Característiques

Article 3. Característiques

La renda valenciana d'inclusió presenta les característiques generals següents:

1. Té caràcter subsidiari i, si escau, complementari, de tot tipus de recursos i prestacions de contingut econòmic previstos en la legislació vigent, que pogueren correspondre a la persona titular o a qualsevol de les persones membres de la seua unitat de convivència fins a l'import màxim que corresponga en concepte de renda valenciana d'inclusió, i no podrà, en conseqüència, ser complementada, en cap de les seues modalitats, per altres prestacions o ajudes d'aquesta índole. En cas d' haver ajudes de similar naturalesa en la unitat de convivència tindran la consideració d'ingressos, i en conseqüència, seran objecte de còmput a l'efecte de determinació de la quantia de la renda valenciana d'inclusió.

De acuerdo con lo establecido en el artículo 129.1 de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del procedimiento administrativo común, este decreto cumple con los principios de necesidad, eficacia, proporcionalidad, seguridad jurídica, transparencia y eficiencia.

Esta disposición está incluida en el Plan Normativo de la Administración de la Generalitat para 2018.

Por ello, a propuesta de la vicepresidenta y consellera de Igualdad y Políticas Inclusivas, conforme con el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana y con la deliberación previa del Consell en la reunión de 11 de mayo de 2018,

DECRETO

TÍTULO PRELIMINAR

Artículo 1. Objeto

1. Este decreto tiene por objeto:

a) El desarrollo y ejecución de la Ley 19/2017, de 20 de diciembre, de la Generalitat, de renta valenciana de inclusión.

b) La determinación de las condiciones, requisitos y alcance para el reconocimiento del derecho previsto en la ley, en los supuestos habilitados por la norma.

c) La regulación de aquellos instrumentos y actuaciones pertinentes orientadas hacia la autonomía y la inclusión social, considerados como derecho subjetivo de las personas.

Artículo 2. Definición y naturaleza de la renta valenciana de inclusión

1. La renta valenciana de inclusión (RVI) es un derecho subjetivo que se concreta a través de una prestación económica y, en su caso, un proceso de inclusión social dirigida a cubrir las necesidades básicas para todas aquellas personas que cumplan los requisitos específicamente regulados para el acceso a esta prestación, en la modalidad que, en cada caso, resulte de aplicación.

2. Asimismo, la renta valenciana de inclusión garantizará la calidad de vida de las personas combatiendo la exclusión y la vulnerabilidad social, que podrá estar vinculada a los instrumentos y actuaciones de apoyo regulados en la ley de renta valenciana de inclusión, facilitando el acceso a la educación, la sanidad, la vivienda, el deporte, la cultura, la movilidad y a los servicios de empleo y formación con igualdad de oportunidades.

3. Se entenderá que esta prestación va dirigida a satisfacer los gastos asociados a la finalidad de resolver las necesidades básicas de la vida, contempladas en el artículo 142 del Código Civil.

4. El objetivo de la RVI es reducir la pobreza y la exclusión social en la Comunitat Valenciana, encaminada a prevenir el riesgo de pobreza, la carencia material y la baja intensidad en el empleo de acuerdo con la multidimensionalidad del empobrecimiento medida en la tasa AROPE.

TÍTULO I

Renta valenciana de inclusión

CAPÍTULO I

Características

Artículo 3. Características

La renta valenciana de inclusión presenta las siguientes características generales:

1. Tiene carácter subsidiario y, en su caso complementario, de todo tipo de recursos y prestaciones de contenido económico previstas en la legislación vigente, que pudieran corresponder a la persona titular o a cualquiera de las personas miembros de su unidad de convivencia hasta el importe máximo que corresponda en concepto de renta valenciana de inclusión, no pudiendo, en consecuencia, ser complementada, en ninguna de sus modalidades, por otras prestaciones o ayudas de la misma índole. En caso de existir ayudas de similar naturaleza en la unidad de convivencia tendrán la consideración de ingresos, siendo, en consecuencia, objeto de cómputo a efectos de determinación de la cuantía de la renta valenciana de inclusión.

En cap cas, la renda valenciana d'inclusió serà subsidiària de les pensions del Fons d'Assistència Social, regulades en el Reial decret de 24 de juliol de 1981, número 2620/81 (Presidència) auxiliis a ancians i malalts, ni del subsidi de garantia d'ingressos mínims i subsidi per ajuda de tercera persona, regulats en el Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb diversitat funcional i la seua inclusió social, quan les persones beneficiàries d'aquestes tinguen dret a percebre pensions i prestacions de major import en còmput anual i no les sol·liciten. En aquests supòsits no serà procedent la concessió de renda valenciana d'inclusió.

2. Té caràcter finalista, i haurà d'aplicar-se a la cobertura de necessitats bàsiques per a la subsistència previstes en l'article 142 del Codi Civil.

3. És intransferible i, per tant, no pot:

a) Oferir-se en garantia d'obligacions.

b) Ser objecte de cessió total o parcial.

c) Ser objecte de compensació o descompte, excepte per al reintegrament de les quanties indegudament percebudes en concepte de qualsevol de les prestacions econòmiques regulades en la Llei 19/2017 i, si escau, de les prestacions complementàries que estableix la llei.

d) Ser objecte de retenció o embargament, excepte en els supòsits i amb els límits previstos en la legislació general de l'Estat que resulte d'aplicació.

4. La renda valenciana d'inclusió s'atorga en benefici de totes les persones membres de la unitat de convivència, sense perjudici que la titularitat del dret només pugua correspondre a una d'aquestes.

5. La renda valenciana d'inclusió, en qualsevol de les seues modalitats, serà compatible amb els complements previstes en l'article 17 de la Llei 19/2017.

6. És una prestació periòdica i de durada indefinida, sempre que es mantinguen en el temps els requisits i les condicions que van originar el dret a la seua percepció i que permeten la seua renovació.

7. Es configura com una prestació econòmica no condicionada a l'obligació de participar en activitats d'inclusió social o inserció laboral.

8. És incompatible amb la renúncia de drets o amb la manca de sol·licitud de les prestacions econòmiques públiques a les quals tinguen dret les persones destinatàries, en tots els casos, des de qualsevol dels sistemes de protecció social.

Article 4. Modalitats de la renda valenciana d'inclusió

1. La renda valenciana d'inclusió presenta les modalitats de prestacions econòmiques següents en funció de la situació de vulnerabilitat econòmica, social o laboral de la persona i la seua unitat de convivència, que seran incompatibles entre si:

a) Renda de Garantia. Comprén les modalitats de Renda de Garantia d'Ingressos Mínims i la de Renda de Garantia d'Inclusió Social.

1r. La Renda de Garantia d'Ingressos Mínims, d'acord amb el que es preveu en l'article 11 de la Llei 19/2017, és la prestació periòdica, de naturalesa econòmica, dirigida a les unitats de convivència en situació d'exclusió social o de risc d'exclusió social el nivell de recursos econòmics de què no arribe a l'import corresponent de la Renda de Garantia d'Ingressos Mínims, i resulte insuficient per a atendre les despeses associades a les necessitats bàsiques de la vida diària. En tot cas, la persona titular de la prestació adquirirà el compromís d'afavorir l'accés als drets socials bàsics a les persones destinatàries que formen part de la unitat de convivència i es garantirà l'accés a programes personalitzats d'inclusió, en cas que les persones beneficiàries tinguen xiquets o xiquetes a càrrec seu tenint en compte l'interés superior del menor i adaptant-se a les necessitats dels col·lectius més vulnerables.

2n. La Renda de Garantia d'Inclusió Social és la prestació periòdica, de naturalesa econòmica, dirigida a garantir el dret a la inclusió a les unitats de convivència en situació d'exclusió social o de risc d'exclusió social, el nivell de recursos econòmics de què no arribe a l'import de la Renda de Garantia d'Inclusió Social, i que siga insuficient per a atendre les despeses associades a les necessitats bàsiques de la vida diària, i en què la persona titular o persones beneficiàries subscriuen voluntàriament l'acord d'inclusió social, regulat en l'article 18 de la Llei 19/2017, i en l'article 72 d'aquest decret, per tal de complementar aquelles pres-

En ningún caso, la renta valenciana de inclusión será subsidiaria de las pensiones del Fondo de Asistencia Social reguladas en el Real decreto 24 de julio 1981 número 2620/81 (Presidencia) Auxilios a Ancianos y Enfermos, ni del Subsidio de Garantía de Ingresos Mínimos y Subsidio por Ayuda de Tercera Persona regulados en el Real decreto legislativo 1/2013, de 29 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General de derechos de las personas con diversidad funcional y su inclusión social, cuando las personas beneficiarias de estas tengan derecho a percibir pensiones y prestaciones de mayor importe en cómputo anual y no las soliciten. En tales supuestos no procederá la concesión de renta valenciana de inclusión.

2. Tiene carácter finalista, debiendo aplicarse a la cobertura de necesidades básicas para la subsistencia contempladas en el artículo 142 del Código Civil.

3. Es intransferible y, por tanto, no puede:

a) Ofrecerse en garantía de obligaciones.

b) Ser objeto de cesión total o parcial.

c) Ser objeto de compensación o descuento, salvo para el reintegro de las cuantías indebidamente percibidas en concepto de cualquiera de las prestaciones económicas reguladas en la Ley 19/2017 y, en su caso, de las prestaciones complementarias que establece la ley.

d) Ser objeto de retención o embargo, salvo en los supuestos y con los límites previstos en la legislación general del Estado que resulte de aplicación.

4. La renta valenciana de inclusión se otorga en beneficio de todas las personas miembros de la unidad de convivencia, sin perjuicio de que la titularidad del derecho solo pueda corresponder a una de ellas.

5. La renta valenciana de inclusión, en cualquiera de sus modalidades, será compatible con los complementos previstos en el artículo 17 de la Ley 19/2017.

6. Es una prestación periódica y de duración indefinida, siempre que se mantengan en el tiempo los requisitos y condiciones que originaron el derecho a su percepción y que permitan su renovación.

7. Se configura como una prestación económica no condicionada a la obligación de participar en actividades de inclusión social o inserción laboral.

8. Es incompatible con la renuncia de derechos o con la ausencia de solicitud de las prestaciones económicas públicas a las que tengan derecho las personas destinatarias, en todos los casos, desde cualquiera de los sistemas de protección social.

Artículo 4. Modalidades de la renta valenciana de inclusión

1. La renta valenciana de inclusión presenta las siguientes modalidades de prestaciones económicas en función de la situación de vulnerabilidad económica, social o laboral de la persona y su unidad de convivencia, que serán incompatibles entre si:

a) Renta de Garantía. Comprende las modalidades de renta de garantía de ingresos mínimos y la de renta de garantía de inclusión social.

1.º. La Renta de Garantía de Ingresos Mínimos de acuerdo con lo previsto en el artículo 11 de la Ley 19/2017 es la prestación periódica, de naturaleza económica, dirigida a las unidades de convivencia en situación de exclusión social o de riesgo de exclusión social, cuyo nivel de recursos económicos no alcance el importe correspondiente de la renta de garantía de ingresos mínimos, resultando insuficiente para atender los gastos asociados a las necesidades básicas de la vida diaria. En todo caso, la persona titular de la prestación adquirirá el compromiso de favorecer el acceso a los derechos sociales básicos a las personas destinatarias que formen parte de la unidad de convivencia y se garantizará el acceso a programas personalizados de inclusión en caso de que las personas beneficiarias tengan niños o niñas a cargo teniendo en cuenta el interés superior del menor y adaptándose a las necesidades de los colectivos más vulnerables.

2.º. La Renta de Garantía de Inclusión Social es la prestación periódica, de naturaleza económica, dirigida a garantizar el derecho a la inclusión a las unidades de convivencia en situación de exclusión social o de riesgo de exclusión social, cuyo nivel de recursos económicos no alcance el importe la renta de garantía de inclusión social, resultando insuficiente para atender los gastos asociados a las necesidades básicas de la vida diaria, y en la que la persona titular o beneficiarias suscriba voluntariamente el acuerdo de inclusión social regulado en el artículo 18 de la Ley 19/2017 y en el artículo 72 de este decreto, complementando

tacions no incompatibles que reunint els requisits establits en aquest decret no hagen sigut relacionades en l'apartat b 2n d'aquest article.

b) Renda Complementària d'Ingressos comprén les modalitats de Renda complementària d'ingressos procedents del treball i la de Renda complementària d'ingressos procedents de prestacions.

1r La Renda complementària d'ingressos del treball és la prestació periòdica, de naturalesa econòmica, dirigida a complementar el nivell d'ingressos de la unitat de convivència que, encara que dispose d'ingressos procedents del treball, compte amb un nivell mensual de recursos econòmics que resulten insuficients per a atendre les despeses associades a les necessitats bàsiques i que no arriben a l'import que es determina per a aquesta modalitat de renda.

2n La Renda complementària d'ingressos per prestacions és la prestació periòdica, de naturalesa econòmica, dirigida a complementar el nivell d'ingressos de la unitat de convivència que, encara que dispose d'ingressos procedents de determinades pensions o prestacions socials que no siguen incompatibles, compte amb un nivell mensual de recursos econòmics que resulten insuficients per atendre les despeses associades al manteniment d'una vida digna i que no arriben a l'import per a aquesta modalitat de renda.

Les prestacions següents podran ser complementades per aquesta modalitat de prestació:

Pensions no contributives en la seua modalitat d'invalidesa i jubilació, excepte les prestacions no contributives d'invalidesa amb complement per tercera persona i aquelles que tinguen compatibilitzada la percepció de la pensió no contributiva amb el treball remunerat.

Prestació del Fons Nacional d'Assistència Social (FAS) en aquells casos en què havent sol·licitat la pensió no contributiva no li reconeguen el dret a aquesta, i sempre que no tinguen dret a altres prestacions públiques, d'acord amb el que es preveu en l'article 3, apartat 8, d'aquest decret.

Els requisits per a la concessió d'aquests complements de prestació seran els comuns de la renda valenciana d'inclusió. Es tindran en compte els límits previstos en l'article 42.4 del Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, del text refós de la Llei general de seguretat social.

2. Entre les diferents modalitats de renda valenciana d'inclusió previstes en l'apartat anterior i quan en una mateixa unitat de convivència hi haja més d'una persona amb dret a ser titular d'una prestació, té preferència per a accedir a aquesta qui tinga la pàtria potestat de persones menors d'edat i, si hi ha més d'una en aquesta situació, la persona que no compte amb cap tipus d'ingrés econòmic o el tinga més baix.

Article 5. Complement de lloguer d'habitatge habitual i drets energètics de la renda valenciana d'inclusió

1. Podran ser beneficiàries d'aquest complement, d'acord amb l'article 17.3 de la Llei 19/2017 les persones titulars de la renda valenciana d'inclusió que reunisquen, a la data de la sol·licitud i mentre s'estiga percebent aquesta, els requisits següents:

a) Tindre reconeguda una prestació de qualsevol de les modalitats de renda valenciana d'inclusió, en la data de la sol·licitud i en la de resolució.

b) Mancar d'habitatge en propietat o en usufruct.

c) Ser titular del contracte d'arrendament de l'habitatge formalitzat en els termes de la Llei 29/1994, de 24 de novembre, d'arrendaments urbans, en el qual conste la localització de l'habitatge, la durada del contracte, la identificació de les parts arrendadora i arrendatària, amb esment exprés de la referència cadastral de l'habitatge.

d) No tindre entre ambdues parts contractuals cap relació conyugal o de parentiu fins al tercer grau de consanguinitat o afinitat, ni constituir una unió estable i de convivència amb anàloga relació d'afectivitat a la conyugal.

e) Aplicar el complement percebut a la finalitat per a la qual s'ha atorgat.

f) Que l'habitatge arrendat constituïska la residència habitual i permanent de la persona arrendatària. S'entendrà que és el domicili habitual quan la vigència de l'arrendament no siga inferior a un any i haja residit en aquest durant un període mínim de 90 dies anteriors a la data de la sol·licitud.

aquellas prestaciones no incompatibles que reuniendo los requisitos establecidos en este decreto no hayan sido relacionadas en el apartado b 2.º de este artículo.

b) Renta complementaria de ingresos comprende las modalidades de renta complementaria de ingresos procedentes del trabajo y la de renta complementaria de ingresos procedentes de prestaciones.

1.º La Renta complementaria de ingresos del trabajo es la prestación periódica, de naturaleza económica, dirigida a complementar el nivel de ingresos de la unidad de convivencia que, aun disponiendo de ingresos procedentes del trabajo, cuente con un nivel mensual de recursos económicos que resultan insuficientes para atender los gastos asociados a las necesidades básicas y que no alcanzan el importe que se determina para esta modalidad de renta.

2.º La Renta complementaria de ingresos por prestaciones es la prestación periódica, de naturaleza económica, dirigida a complementar el nivel de ingresos de la unidad de convivencia que, aun disponiendo de ingresos procedentes de ciertas pensiones o prestaciones sociales que no sean incompatibles, cuente con un nivel mensual de recursos económicos que resultan insuficientes para hacer frente a los gastos asociados al mantenimiento de una vida digna y que no alcanzan el importe para esta modalidad de renta.

Las siguientes prestaciones podrán ser complementadas por esta modalidad de prestación:

Pensiones no contributivas en su modalidad de invalidez y jubilación, excepto las prestaciones no contributivas de invalidez con complemento por tercera persona y aquellas que tengan compatibilizada la percepción de la pensión no contributiva con el trabajo remunerado.

Prestación del Fondo Nacional de Asistencia Social (FAS) en aquellos casos en que, habiendo solicitado la pensión no contributiva no le reconozcan el derecho a la misma, y siempre que no tengan derecho a otras prestaciones públicas de acuerdo con lo previsto en el artículo 3 apartado 8 de este decreto.

Los requisitos para la concesión de estos complementos de prestación serán los comunes de la renta valenciana de inclusión. Se tendrán en cuenta los límites previstos en el artículo 42.4 del Real decreto legislativo 8/2015, de 30 de octubre, del texto refundido de la Ley General de Seguridad Social.

2. Entre las distintas modalidades de renta valenciana de inclusión previstas en el apartado anterior y cuando en una misma unidad de convivencia haya más de una persona con derecho a ser titular de una prestación, tendrá preferencia para acceder a la misma quién tenga la patria potestad de personas menores de edad y, si hay más de una en esta situación, la que no cuente con ningún tipo de ingreso económico o lo tenga más bajo.

Artículo 5. Complemento de alquiler de vivienda habitual y derechos energéticos de la renta valenciana de inclusión

1. Podrán ser beneficiarias de este complemento, de acuerdo con el artículo 17.3 de la Ley 19/2017, las personas titulares de la renta valenciana de inclusión que reúnan, a la fecha de la solicitud y mientras se esté percibiendo la misma, los siguientes requisitos:

a) Tener reconocida una prestación de cualquiera de las modalidades de renta valenciana de inclusión, en la fecha de la solicitud y en la de resolución.

b) Carecer de vivienda en propiedad o en usufructo.

c) Ser titular del contrato de arrendamiento de la vivienda formalizado en los términos de la Ley 29/1994, de 24 de noviembre, de arrendamientos urbanos, en el que conste la localización de la vivienda, la duración del contrato, la identificación de las partes arrendadora y arrendataria, con mención expresa de la referencia catastral de la vivienda.

d) No tener entre ambas partes contractuales relación conyugal o de parentesco hasta el tercer grado de consanguinidad o afinidad, ni constituir una unión estable y de convivencia con análoga relación de afectividad a la conyugal.

e) Aplicar el complemento percibido a la finalidad para la que se ha otorgado.

f) Que la vivienda arrendada constituya la residencia habitual y permanente de la persona arrendataria. Se entenderá que es el domicilio habitual cuando la vigencia del arrendamiento no sea inferior a un año y haya residido en la misma durante un período mínimo de 90 días anteriores a la fecha de la solicitud.

g) No tindran la consideració d'habitatge llogat el domicili que es corresponga amb un centre residencial, pis tutelat o figura anàloga, local comercial, establiments d'allotjament (pensions, hotels, hostals, albergs) o qualsevol altre tipus d'allotjament similar.

h) Únicament s'entendrà que hi ha arrendament si hi ha pagaments periòdics que es realitzen mitjançant entitat financera i tinguen la finalitat d'entregar una renda a la persona propietària a canvi de l'ús de l'habitatge.

Si en aquest habitatge llogat conviuen dos o més persones que tinguen reconegudes qualsevol de les modalitats de renda valenciana d'inclusió, només tindrà dret a aquest complement qui siga titular del contracte d'arrendament o, si hi ha més d'una persona, la primera d'elles.

2. El complement de lloguer i drets energètics de la renda valenciana d'inclusió serà incompatible:

a) Amb les ajudes d'emergència social previstes per a la cobertura de les despeses de lloguer o d'altres complements establits per la legislació específica de qualsevol altra administració per aquest concepte, percebuda per qualsevol persona destinatària de la renda valenciana d'inclusió.

b) Amb la prestació complementària d'ingressos per prestacions si ja és perceptora d'una pensió no contributiva. En aquest supòsit, hauran de sol·licitar obligatòriament el complement de lloguer establert per a la prestació no contributiva.

c) Amb els lloguers socials prestats per l'Entitat Valenciana d'Habitatge i Sòl (EVHA) o entitat o programa de lloguer que, si escau, els substituïsquen, i de qualsevol altra administració que establisca lloguers semblants.

d) Amb la propietat o usdefruit d'un habitatge de qualsevol de les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió. Excepte en els supòsits següents:

1r. Quan l'immoble propietat d'un membre de la unitat de convivència haja sigut adjudicat en un procés judicial de nul·litat, separació o divorci, a l'altre cònjuge perquè constituïska la seua residència habitual.

2n. En els casos que hi haja ordres d'allunyament amb mesures cautelars que afecten la unitat de convivència.

3r. Quan una persona de la unitat de convivència posseïska un bé que haja sigut adquirit per herència, donació o llegat, i estiguera gravat amb un usdefruit a favor d'una tercera persona, i resulte suficientment acreditat que qui ostenta la nua propietat no pot disposar-ne.

4t. Quan s'acredite fefaentment que el bé immoble ha sigut embargat, per la qual cosa impossibilita la persona propietària poder disposar d'aquest.

3. L'acreditació del compliment dels requisits que la persona titular de la renda valenciana d'inclusió ha de reunir per a tindre dret a percebre aquest complement s'efectuarà mitjançant la seua declaració, i es justificarà amb la documentació següent:

a) El requisit de mancar d'habitatge en propietat serà acreditat per certificat cadastral telemàtic.

b) El requisit de ser titular del contracte d'arrendament de l'habitatge es justificarà mitjançant fotocòpia compulsada del contracte d'arrendament en el qual figure la localització de l'habitatge, la identificació de les parts arrendadora i arrendatària i la durada del contracte.

c) El requisit de residència habitual en un habitatge llogat s'acreditarà amb la informació continguda en el padró municipal respectiu.

d) El requisit del pagament de l'arrendament s'acreditarà mitjançant el justificant bancari de pagament de lloguer de l'últim mes anterior a la data de sol·licitud.

e) El requisit de no tindre entre ambdues parts relació conyugal o de parentiu fins al tercer grau, ni constituir una unió estable i de convivència amb anàloga relació d'afectivitat a la conyugal, s'acreditarà mitjançant declaració responsable de la persona perceptora de la renda valenciana d'inclusió en qualsevol de les seues modalitats, en la qual conste que no tenen amb ella cap relació de parentiu, per filiació qualsevol que siga la seua naturalesa, consanguinitat o afinitat fins al tercer grau, ni relació conyugal o d'unió estable i de convivència.

4. L'òrgan instructor competent recaptarà d'ofici mitjançant consulta en els fitxers públics disponibles les dades, documents i certificats necessaris per a acreditar el compliment dels requisits exigits.

g) No tendrán la consideración de vivienda alquilada el domicilio que se corresponda con un centro residencial, piso tutelado o figura análoga, local comercial, establecimientos de alojamiento (pensiones, hoteles, hostales, albergues) o cualquier otro tipo de alojamiento similar.

h) Solamente se entenderá que existe arrendamiento si hay pagos periódicos que se realicen a través de entidad financiera y tengan la finalidad de entregar una renta a la persona propietaria a cambio del uso de la vivienda.

Si en la misma vivienda alquilada conviven dos o más personas que tuvieran reconocidas cualquiera de las modalidades de renta valenciana de inclusión, solo tendrá derecho a este complemento quien sea titular del contrato de arrendamiento o, de ser varias personas, la primera de ellas.

2. El Complemento de alquiler y derechos energéticos de la renta valenciana de inclusión será incompatible:

a) Con las ayudas de emergencia social previstas para la cobertura de los gastos de alquiler o de otros complementos establecidos por la legislación específica de cualquier otra administración por el mismo concepto, percibida por cualquier persona destinataria de la renta valenciana de inclusión.

b) Con la prestación complementaria de ingresos por prestaciones si la solicitante ya es perceptora de una pensión no contributiva. En este supuesto, deberán solicitar obligatoriamente el complemento de alquiler establecido para la prestación no contributiva.

c) Con los alquileres sociales prestados por la Entidad Valenciana de Vivienda y Suelo (EVHA) o entidad o programa de alquiler que en su caso los sustituyan, y de cualquier otra Administración que estableciera alquileres semejantes.

d) Con la propiedad o usufructo de una vivienda de cualquiera de las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión. Excepto en los siguientes supuestos:

1.º Cuando el inmueble propiedad de un miembro de la unidad de convivencia haya sido adjudicado, en un proceso judicial de nulidad, separación o divorcio, al otro cónyuge para que constituya su residencia habitual.

2.º En los casos en que existan órdenes de alejamiento con medidas cautelares que afecten a la unidad de convivencia.

3.º Cuando una persona de la unidad de convivencia posea un bien que haya sido adquirido por herencia, donación o legado, y estuviera gravado con un usufructo a favor de una tercera persona, y resulte suficientemente acreditado que quien ostenta la nuda propiedad no puede disponer del mismo.

4.º Cuando se acredite fehacientemente que el bien inmueble ha sido embargado, imposibilitando a la persona propietaria poder disponer del mismo.

3. La acreditación del cumplimiento de los requisitos que la persona titular de la renta valenciana de inclusión debe reunir para tener derecho a percibir este complemento se efectuará por la declaración de la misma, y se justificará a través de la siguiente documentación:

a) El requisito de carecer de vivienda en propiedad se acreditará por certificado catastral telemático.

b) El requisito de ser titular del contrato de arrendamiento de la vivienda se justificará mediante fotocopia compulsada del contrato de arrendamiento en el que figure la localización de la vivienda, la identificación de las partes arrendadora y arrendataria y la duración del contrato.

c) El requisito de residencia habitual en una vivienda alquilada se acreditará con la información contenida en el respectivo padrón municipal.

d) El requisito del pago del arrendamiento se acreditará mediante el justificante bancario de pago de alquiler del último mes anterior a la fecha de solicitud.

e) El requisito de no tener entre ambas partes relación conyugal o de parentesco hasta el tercer grado, ni constituir una unió estable i de convivència amb anàloga relació de afectivitat a la conyugal, se acreditarà mitjançant declaració responsable de la persona perceptora de la renda valenciana de inclusió en qualsevol de les seues modalitats, en la qual conste que no tenen amb ella relació de parentesco, per filiació qualsevol que siga la seua naturalesa, consanguinitat o afinitat fins al tercer grau, ni relació conyugal o de unió estable i de convivència.

4. El órgano instructor competente recabará de oficio mediante consulta en los ficheros públicos disponibles los datos, documentos y certificaciones necesarios para acreditar el cumplimiento de los requisitos exigidos.

En el cas que les persones sol·licitants no hagueren autoritzat l'obtenció de dades per mitjans telemàtics, la direcció territorial o els serveis socials de les entitats locals competents depenent de la modalitat de renda valenciana d'inclusió, remetran requeriment de documentació perquè aquesta persona en el termini de 10 dies, esmene o complete la sol·licitud en el sentit requerit pels òrgans de gestió corresponents i, si no ho fa, es considerarà que desisteix de la seua sol·licitud, prèvia resolució en la qual es declare la circumstància que concorre i els fets produïts.

5. Les persones titulars del complement de lloguer i drets energètics estaran obligades a comunicar, en el termini màxim de 20 dies hàbils, qualsevol variació en relació amb el compliment dels requisits que pogueren donar lloc a l'accés a la prestació, així com a reintegrar, si escau, l'import de les prestacions indegudament percebudes d'acord amb el que s'estableix en aquest decret.

6. La quantia màxima del complement dirigit a cobrir les despeses de lloguer de l'habitatge, serà el 25 % de l'import reconegut en la modalitat de la prestació de renda valenciana d'inclusió que li corresponga, i un import mínim de 50 euros en aquelles unitats de convivència que tinguen ingressos i no superen l'import màxim establert per a cada modalitat.

7. La sol·licitud es presentarà segons els models normalitzats que s'establiran a aquest efecte per la conselleria competent en matèria d'inclusió social, i es podrà presentar en els casos en els quals el dret d'accés a complement sorgira amb posterioritat a la sol·licitud o concessió de la renda valenciana d'inclusió que li corresponguera.

8. La quantia del complement estarà exclosa del còmput de rendes o ingressos a l'efecte de determinar el manteniment del dret a la renda valenciana d'inclusió.

9. En el cas que el dret de la modalitat de prestació de la renda valenciana d'inclusió siga suspès, comportarà automàticament la suspensió del dret i, per tant, del pagament a la quantia del complement de lloguer i drets energètics que estiguera percebent. Una vegada alçada la suspensió i sempre que es comprove que continua reunint els requisits necessaris per a percebre'l, es procedirà a la represa del seu pagament.

10. En tot cas, aquest complement s'acabarà simultàniament amb l'extinció del dret de la modalitat de prestació de renda valenciana d'inclusió que estiguera percebent i que haguera donat lloc al cobrament del complement.

11. Així mateix, s'extingirà aquest complement per la finalització del contracte d'arrendament o per resolució de qualsevol de les parts d'aquest, sempre que s'haja materialitzat i comunicat la seua renovació als serveis socials de les entitats locals de referència o la direcció territorial competent depenent de la modalitat de la renda valenciana d'inclusió.

12. Si com a conseqüència de canvis personals o econòmics en la unitat de convivència es produïra una variació de la quantia de la modalitat de renda que corresponga a la persona titular de la prestació, això comportarà la modificació de la quantia del complement.

Article 6. Complement de quota hipotecària que grava l'habitatge habitual i drets energètics de la renda valenciana d'inclusió

1. Podran ser beneficiàries d'aquest complement les persones titulars de la renda valenciana d'inclusió que reunisquen, a la data de la sol·licitud i mentre s'estiga percebent aquesta, els requisits i condicions següents:

a) Tindre reconeguda una prestació de qualsevol de les modalitats de la renda valenciana d'inclusió, en la data de la sol·licitud i en la de resolució.

b) Mancar d'habitatge en propietat o en usufruct.

c) Ser titular del contracte del préstec hipotecari de l'habitatge.

d) L'habitatge objecte del complement haurà de ser l'habitual de la persona titular.

e) Aplicar el complement percebut a la finalitat per a la qual s'ha atorgat.

2. El complement de quota hipotecària de la renda valenciana d'inclusió serà incompatible:

a) Amb les ajudes o subvencions que reben qualsevol de les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió procedents d'altres administracions per aquest concepte previstes per a la cobertura d'aquestes despeses i establides per la seua normativa específica.

En el caso de que las personas solicitantes no hubieran autorizado la obtención de datos por medios telemáticos, la dirección territorial o los servicios sociales de las entidades locales competentes dependiendo de la modalidad de renta valenciana de inclusión, remitirán requerimiento de documentación para que esta persona en el plazo de 10 días, subsane o complete la solicitud en el sentido requerido por los órganos de gestión correspondientes y, si no lo hiciera, se le tendrá por desistida de su solicitud, previa resolución en la que se declare la circunstancia que concurre y los hechos producidos.

5. Las personas titulares del complemento de alquiler y derechos energéticos estarán obligadas a comunicar en el plazo máximo de 20 días hábiles cualquier variación en relación al cumplimiento de los requisitos que pudieran dar lugar al acceso a la prestación, así como a reintegrar, en su caso, el importe de las prestaciones indebidamente percibidas de acuerdo con lo establecido en este decreto.

6. La cuantía máxima del complemento dirigido a cubrir los gastos de alquiler de la vivienda, será el 25 % del importe reconocido en la modalidad de la prestación de renta valenciana de inclusión que le corresponda y un importe mínimo de 50 euros en aquellas unidades de convivencia que tuvieran ingresos y no superen el importe máximo establecido para cada modalidad.

7. La solicitud se presentará según los modelos normalizados que se establecerán al efecto por la conselleria competente en materia de inclusión social, pudiendo presentarse en los casos en los que el derecho de acceso a complemento surgiera con posterioridad a la solicitud o concesión de la renta valenciana de inclusión que le correspondiera.

8. La cuantía del complemento estará excluida del cómputo de rentas o ingresos a efectos de determinar el mantenimiento del derecho a la renta valenciana de inclusión.

9. En el supuesto de que el derecho de la modalidad de prestación de la renta valenciana de inclusión sea suspendido, conllevará automáticamente la suspensión del derecho y, por tanto, del pago a la cuantía del complemento de alquiler y derechos energéticos que viniera percibiendo. Una vez levantada la suspensión y siempre que se compruebe que sigue reuniendo los requisitos necesarios para percibirlo, se procederá a la reanudación del pago del mismo.

10. En todo caso, este complemento se extinguirá simultáneamente con la extinción del derecho de la modalidad de prestación de renta valenciana de inclusión que viniera percibiendo y que hubiese dado lugar al cobro del complemento.

11. Asimismo, se extinguirá este complemento por la finalización del contrato de arrendamiento o por resolución de cualquiera de las partes del mismo, siempre que se haya materializado y comunicado la renovación del mismo a los servicios sociales de las entidades locales de referencia o la dirección territorial competente dependiendo de la modalidad de la renta valenciana de inclusión.

12. Si como consecuencia de cambios personales o económicos en la unidad de convivencia se produjera una variación de la cuantía de la modalidad de renta que le corresponda a la persona titular de la prestación, eso comportará la modificación de la cuantía del complemento.

Artículo 6. Complemento de cuota hipotecaria que grava la vivienda habitual y derechos energéticos de la renta valenciana de inclusión

1. Podrán ser beneficiarias de este complemento las personas titulares de la renta valenciana de inclusión que reúnan, a la fecha de la solicitud y mientras se esté percibiendo la misma, los siguientes requisitos y condiciones:

a) Tener reconocida una prestación de cualquiera de las modalidades de la renta valenciana de inclusión, en la fecha de la solicitud y en la de resolución.

b) Carecer de vivienda en propiedad o en usufructo.

c) Ser titular del contrato del préstamo hipotecario de la vivienda.

d) La vivienda objeto del complemento deberá ser la habitual de la persona titular.

e) Aplicar el complemento percibido a la finalidad para la que se ha otorgado.

2. El Complemento de cuota hipotecaria de la renta valenciana de inclusión será incompatible:

a) Con las ayudas o subvenciones que reciban cualquiera de las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión procedentes de otras administraciones por el mismo concepto previstas para la cobertura de estos gastos y establecidas por la normativa específica de las mismas.

b) Amb la propietat o usdefruit d'un habitatge de qualsevol de les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió. Excepte en els supòsits següents:

1r. Quan l'immoble propietat d'un membre de la unitat de convivència haja sigut adjudicat, en un procés judicial de nul·litat, separació o divorci, a un altre cònjuge perquè constituïska la seua residència habitual.

2n. Quan una persona de la unitat de convivència posseïska un bé que haja sigut adquirit per herència, donació o llegat, i estiguera gravat amb un usdefruit a favor d'una tercera persona, i resulte suficientment acreditat que qui ostenta la nua propietat no pot disposar d'aquest.

3r. Quan s'acredite fefaentment que el bé immoble ha sigut embargat, per la qual cosa impossibilita disposar d'aquest.

3. L'acreditació del compliment dels requisits que la persona titular de la renda valenciana d'inclusió ha de reunir per a tindre dret a percebre aquest complement s'efectuarà per la declaració responsable inclosa en la sol·licitud, i es justificarà a través de la documentació següent:

a) El requisit de mancar d'altres habitatges en propietat es justificarà mitjançant certificat cadastral telemàtic.

b) El requisit de ser titular de la propietat de l'habitatge es justificarà mitjançant fotocòpia compulsada de l'escriptura de compra-venda i del contracte del préstec hipotecari.

c) El requisit de la meritació de les quotes establides en el préstec hipotecari es justificarà amb els sis últims rebuts emesos previs a la sol·licitud.

d) El requisit de residència habitual en l'habitatge objecte de complement hipotecari es justificarà amb la informació continguda en el respectiu padró municipal.

4. L'òrgan instructor competent recaptarà d'ofici mitjançant consulta en els fitxers públics disponibles les dades, els documents i els certificats necessaris per a acreditar el compliment dels requisits exigits.

En el cas que les persones interessades no hagueren autoritzat l'obtenció de dades per mitjans telemàtics, la direcció territorial o els serveis socials de les entitats locals competents depenent de la modalitat de renda valenciana d'inclusió, remetran requeriment de documentació perquè aquesta persona, en el termini de 10 dies, esmene o complete la sol·licitud en el sentit requerit pels òrgans de gestió corresponents i, si no ho fa, es considerarà que desisteix de la seua sol·licitud, prèvia resolució en la qual es declare la circumstància que concorre i els fets produïts.

5. Les persones titulars d'aquest complement estaran obligades a comunicar, en el termini màxim de 20 dies hàbils, qualsevol variació en relació amb el compliment dels requisits que pogueren donar lloc a l'accés a la prestació, així com a reintegrar, si escau, l'import de les prestacions indegudament percebudes, d'acord amb el que s'estableix en aquest decret.

6. La quantia màxima del complement dirigit a cobrir les despeses hipotecàries de l'habitatge serà el 25 % de l'import reconegut en la modalitat de prestació de renda valenciana d'inclusió que li corresponga, i per un import mínim de 50 euros en aquelles unitats de convivència que tingueren ingressos i no superen l'import màxim establert per a cada modalitat.

7. La sol·licitud es presentarà segons els models normalitzats que seran establits per la conselleria competent en matèria d'inclusió social, i es podrà presentar en els casos en els quals el dret d'accés a complement sorgira amb posterioritat a la sol·licitud o concessió de la renda valenciana d'inclusió que li corresponga.

8. La quantia del complement estarà exclosa del còmput de rendes o ingressos a l'efecte de determinar el manteniment del dret a la renda valenciana d'inclusió.

9. En el cas que el dret de la modalitat de prestació de la renda valenciana d'inclusió siga suspès, comportarà automàticament la suspensió del dret i, per tant, del pagament a la quantia del complement de quota hipotecària que estiguera percebent. Una vegada alçada la suspensió i sempre que es comprove que continua reunint els requisits necessaris per a percebre-la, es procedirà a la represa del seu pagament.

10. En tot cas, aquest complement s'extingirà simultàniament amb l'acabament del dret de la modalitat de prestació de renda valenciana

b) Con la propiedad o usufructo de una vivienda de cualquiera de las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión. Excepto en los siguientes supuestos:

1.º Cuando el inmueble propiedad de un miembro de la unidad de convivencia haya sido adjudicado, en un proceso judicial de nulidad, separación o divorcio, al otro cónyuge para que constituya su residencia habitual.

2.º Cuando una persona de la unidad de convivencia posea un bien que haya sido adquirido por herencia, donación o legado, y estuviera gravado con un usufructo a favor de una tercera persona, y resulte suficientemente acreditado que quien ostenta la nuda propiedad no puede disponer del mismo.

3.º Cuando se acredite fehacientemente que el bien inmueble ha sido embargado, imposibilitando disponer del mismo.

3. La acreditación del cumplimiento de los requisitos que la persona titular de la renta valenciana de inclusión debe reunir para tener derecho a percibir este complemento se efectuará por la declaración responsable incluida en la solicitud, y se justificará a través de la siguiente documentación:

a) El requisito de carecer de otras viviendas en propiedad se justificará por certificado catastral telemático.

b) El requisito de ser titular de la propiedad de la vivienda se justificará mediante fotocopia compulsada de la escritura de compra-venta y del contrato del préstamo hipotecario.

c) El requisito del devengo de las cuotas establecidas en el préstamo hipotecario se justificará con los seis últimos recibos emitidos previos a la solicitud.

d) El requisito de residencia habitual en la vivienda objeto de complemento hipotecario se justificará con la información contenida en el respectivo padrón municipal.

4. El órgano instructor competente recabará de oficio mediante consulta en los ficheros públicos disponibles los datos, documentos y certificaciones necesarios para acreditar el cumplimiento de los requisitos exigidos.

En el caso de que las personas interesadas no hubieran autorizado la obtención de datos por medios telemáticos, la dirección territorial o los servicios sociales de las entidades locales competentes dependiendo de la modalidad de renta valenciana de inclusión, remitirán requerimiento de documentación para que esta persona en el plazo de 10 días, subsane o complete la solicitud en el sentido requerido por los órganos de gestión correspondientes y, si no lo hiciera, se le tendrá por desistida de su solicitud, previa resolución en la que se declare la circunstancia que concurre y los hechos producidos.

5. Las personas titulares de este complemento estarán obligadas a comunicar en el plazo máximo de 20 días hábiles cualquier variación en relación al cumplimiento de los requisitos que pudieran dar lugar al acceso a la prestación, así como a reintegrar, en su caso, el importe de las prestaciones indebidamente percibidas de acuerdo con lo establecido en este decreto.

6. La cuantía máxima del complemento dirigit a cubrir los gastos hipotecarios de la vivienda será el 25 % del importe reconocido en la modalidad de prestación de renta valenciana de inclusión que le corresponda y por un importe mínimo de 50 euros en aquellas unidades de convivencia que tuvieran ingresos y no superen el importe máximo establecido para cada modalidad.

7. La solicitud se presentará según los modelos normalizados que se establecerán por la conselleria competente en materia de inclusión social, pudiendo presentarse en los casos en los que el derecho de acceso a complemento surgiera con posterioridad a la solicitud o concesión de la renta valenciana de inclusión que le correspondiera.

8. La cuantía del complemento, estará excluida del cómputo de rentas o ingresos a efectos de determinar el mantenimiento del derecho a la renta valenciana de inclusión.

9. En el supuesto de que el derecho de la modalidad de prestación de la renta valenciana de inclusión sea suspendido, conllevará automáticamente la suspensión del derecho y, por tanto, del pago a la cuantía del complemento de cuota hipotecaria que viniera percibiendo. Una vez levantada la suspensión y siempre que se compruebe que sigue reuniendo los requisitos necesarios para percibirlo, se procederá a la reanudación del pago del mismo.

10. En todo caso, este complemento se extinguirá simultáneamente con la extinción del derecho de la modalidad de prestación de renta

d'inclusió que estiguera percebent i que haguera donat lloc al cobrament del complement.

11. Així mateix s'extingirà amb la cancel·lació i l'abonament de la totalitat de la hipoteca a l'entitat bancària.

12. Si com a conseqüència de canvis personals o econòmics en la unitat de convivència es produeix una variació de la quantia de la modalitat de renda que corresponga a la persona titular de la prestació, causarà la modificació de la quantia del complement.

Article 7. Complement de drets energètics per a persones titulars sense despeses d'allotjament de la renda valenciana d'inclusió

En el cas que l'habitatge o allotjament no ocasione cap despesa a les persones destinatàries ni de lloguer ni de quota hipotecària, per tal de garantir els drets energètics s'incrementarà en un 10 % de l'import reconegut en la modalitat de la prestació de renda valenciana d'inclusió que li corresponga, i un import mínim de 50 euros, en aquelles unitats de convivència que tinguen ingressos i no superen l'import màxim establert per a cada modalitat, i s'haurà d'aplicar a la finalitat per a la qual s'ha atorgat.

Article 8. Unitat de convivència

1. A l'efecte d'aquest decret, tindran la consideració d'unitat de convivència les persones o grups de persones següents:

a) Persones que viuen a soles en un habitatge o allotjament. En els casos que vivint a soles estigueren unides a altres per matrimoni o una altra forma de relació permanent anàloga a la conjugal, hauran de fer efectiva la previsió efectuada en l'article 14, apartat c de la Llei 19/2017, de reclamar, durant tot el període de durada de la prestació, qualsevol dret econòmic que els pugua correspondre a qualsevol membre de la unitat de convivència per qualsevol títol i exercitar les accions corresponents per a fer-ho efectiu.

S'exceptuaran en els casos següents:

1r. Quan es troben iniciats els tràmits judicials de nul·litat, separació o divorci, o el de baixa en el Registre d'Unions de Fet, si escau.

2n. Quan es tracte de dones víctimes de violència de gènere, encara que no hagueren iniciat els tràmits judicials de nul·litat, separació o divorci, sempre que aquesta circumstància quede justificada mitjançant informe social dels serveis socials de les entitats locals corresponents i, a més, que inicien aquests tràmits en un termini màxim de dotze mesos a partir de la data de separació de fet.

3r. Quan es tracte de persones que tinguen la condició de refugiades o hagen realitzat la sol·licitud per al reconeixement de tal condició i aquesta sol·licitud s'haja admès a tràmit, i el seu cònjuge o persona amb la qual mantinguen una forma de relació permanent anàloga a la conjugal no residisca en el territori espanyol.

4t. Quan es tracte de persones migrants, i el seu cònjuge o persona amb la qual mantinguen una forma de relació permanent anàloga a la conjugal no residisca en el territori espanyol, sempre que hi haja un informe social dels serveis socials de les entitats locals corresponents; en aquests supòsits, la condició d'unitat de convivència podrà mantindre's per un període màxim de dotze mesos.

b) Dues o més persones que viuen juntes en un mateix habitatge o allotjament, quan estiguen unides entre si per matrimoni o una altra forma de relació permanent anàloga a la conjugal, o filiació qualsevol que siga la seua naturalesa inclosa la tutela ordinària, de parentiu per consanguinitat fins al segon grau, o per afinitat fins al primer grau, o per una relació d'acolliment familiar, o delegació de guarda amb finalitats d'adopció. També podran formar part de la unitat de convivència, de forma temporal, les persones menors d'edat que es troben sota la guarda de fet de la persona titular, sempre que haja sigut formalitzada per l'administració corresponent i en qualsevol cas, durant el temps que dure aquesta, i caldrà acreditar tot això mitjançant informe dels serveis socials de les entitats locals on residisca la persona titular. En el cas que la guarda de fet no estiga degudament formalitzada per l'administració corresponent, això suposarà que en la modalitat de Renda de Garantia d'Inclusió Social, serà preceptiu que aquesta siga una de les mesures del programa personalitzat d'inclusió de la persona titular.

c) Sense perjudici del que s'estableix en l'apartat anterior, podran ser destinatàries de la renda valenciana d'inclusió aquelles unitats de convivència que compartiquen habitatge o allotjament amb altres uni-

valenciana de inclusió que viniera percibiendo y que hubiese dado lugar al cobro del complemento.

11. Asimismo se extinguirá con la cancelación y abono de la totalidad de la hipoteca a la entidad bancaria.

12. Si como consecuencia de cambios personales o económicos en la unidad de convivencia se produjera una variación de la cuantía de la modalidad de renta que le corresponda a la persona titular de la prestación, causará la modificación de la cuantía del complemento.

Artículo 7. Complemento de derechos energéticos para personas titulares sin gastos de alojamiento de la renta valenciana de inclusión

En el caso de que la vivienda o alojamiento no ocasione gasto a las personas destinatarias ni de alquiler ni de cuota hipotecaria, con el fin de garantizar los derechos energéticos se incrementará en un 10 % del importe reconocido en la modalidad de la prestación de renta valenciana de inclusión que le corresponda y un importe mínimo de 50 euros en aquellas unidades de convivencia que tuvieran ingresos y no superen el importe máximo establecido para cada modalidad. Debiendo aplicarse a la finalidad para la que se ha otorgado.

Artículo 8. Unidad de convivencia

1. A los efectos de este decreto, tendrán la consideración de unidad de convivencia las siguientes personas o grupos de personas:

a) Personas que viven solas en una vivienda o alojamiento. En los casos, que aún viviendo solas, estuvieran unidas a otras por matrimonio u otra forma de relación permanente análoga a la conyugal deberán hacer efectiva la previsión efectuada en el artículo 14 apartado c de la Ley 19/2017 a reclamar, durante todo el período de duración de la prestación, cualquier derecho económico que les pueda corresponder a cualquier miembro de la unidad de convivencia por cualquier título y ejercitar las acciones correspondientes para hacerlo efectivo.

Se exceptuarán en los siguientes casos:

1.º Cuando se encuentren iniciados los trámites judiciales de nulidad, separación o divorcio, o el de baja en el Registro de Uniones de Hecho en su caso.

2.º Cuando se trate de mujeres víctimas de violencia de género, aún cuando no hubieran iniciado los trámites judiciales de nulidad, separación o divorcio, siempre que dicha circunstancia quede justificada mediante informe social de los servicios sociales de las entidades locales correspondientes y además, que inicien dichos trámites en un plazo máximo de doce meses a partir de la fecha de separación de hecho.

3.º Cuando se trate de personas que tengan la condición de refugiadas o hayan realizado la solicitud para el reconocimiento de tal condición y dicha solicitud se haya admitido a trámite, y su cónyuge o persona con la que mantengan una forma de relación permanente análoga a la conyugal no resida en el territorio español.

4.º Cuando se trate de personas migrantes, y su cónyuge o persona con la que mantengan una forma de relación permanente análoga a la conyugal no resida en el territorio español, siempre que exista un informe social de los servicios sociales de las entidades locales correspondientes; en tales supuestos, la condición de unidad de convivencia podrá mantenerse por un período máximo de doce meses.

b) Dos o más personas que viven juntas en una misma vivienda o alojamiento, cuando estén unidas entre sí por matrimonio u otra forma de relación permanente análoga a la conyugal, o filiació cualquiera que sea su naturaleza incluida la tutela ordinària, de parentesco por consanguinidad hasta el segundo grado, o por afinidad hasta el primer grado, o por una relació de acolliment familiar, o delegació de guarda con fines de adopción. También podrán formar parte de la unidad de convivencia, de forma temporal las personas menores de edad que se encuentren bajo la guarda de hecho de la persona titular siempre que haya sido formalizada por la administración correspondiente y en cualquier caso, durante el tiempo que dure la misma, acreditándose mediante informe de los servicios sociales de las entidades locales donde resida la persona titular. En el caso de que la guarda de hecho no esté debidamente formalizada por la administración correspondiente, supondrá que en la modalidad de Renta de Garantía de Inclusión Social, será preceptivo que esta sea una de las medidas del programa personalizado de inclusión de la persona titular.

c) Sin perjuicio de lo establecido en el apartado anterior, podrán ser destinatarias de la renta valenciana de inclusión aquellas unidades de convivencia que compartan vivienda o alojamiento con otras unidades

tats de convivència en les quals no hi haja cap vincle dels relacionats en els apartats *a* i *b*, sempre que es justifique en l'informe social dels serveis socials de les entitats locals i que aquestes unitats de convivència cohabituen de forma independent i autònoma, que no tinguen relació de parentiu, o si la tenen, aquesta siga a partir del tercer grau per consanguinitat i del segon grau per afinitat.

2. Les persones que hagen establert de forma sobrevinguda el seu domicili en aquest habitatge o allotjament amb una altra unitat de convivència amb les quals mantinguen algun dels vincles previstos en el subapartat *b* de l'apartat 1 d'aquest article, i sempre que acrediten dit extrem mitjançant l'informe social que es realitzarà atenent la gravetat de la situació, podran tindre la consideració d'unitat de convivència independent, per un període màxim de 24 mesos, en els casos següents:

a) Persones víctimes d'explotació sexual o tracta, de violència de gènere o intrafamiliar.

b) Persones que deixen el seu domicili habitual, juntament amb els seus descendents, si escau, com a conseqüència d'un procés judicial matrimonial per nul·litat, separació o divorci, o com a conseqüència de l'absència de recursos econòmics suficients per a sufragar les despeses d'allotjament, o per alguna altra situació extrema que així ho determine. S'entendrà que podran tindre la consideració de situació extrema els supòsits de pèrdua sobtada d'habitatge derivats d'un sinistre, causa de força major, els casos d'impossibilitat manifesta per atendre el pagament de l'habitatge, sempre que aquestes situacions no resulten imputables a la persona sol·licitant.

c) Persones o unitats de convivència que hagen patit un procés de desnonament del seu habitatge habitual i no siguen titulars de dret, propietat o d'usos d'un altre immoble.

d) Persones entre 16 i 24 anys, ambdós inclosos, amb menors d'edat a càrrec seu.

e) Persones majors d'edat i menors de 25 anys que hagen estat subjectes en algun període dels tres anys anteriors a la majoria d'edat a una mesura administrativa de protecció de menors, o en un centre socioeducatiu per al compliment de mesures judicials.

f) Persones de 16 i 17 anys que participen en programes per a la preparació de la vida independent com a complement a una mesura de protecció jurídica del o de la menor d'edat.

g) Persones majors d'edat i menors de 25 anys amb pensió d'orfandat.

Transcorregut el període de 24 mesos s'extingirà la unitat de convivència diferenciada i s'integraran tots els convivents en una única unitat de convivència, i es farà la corresponent revisió per a comprovar si reuneixen o no els requisits per a obtenir el dret a la renda valenciana d'inclusió o la seua extinció, d'acord amb el que es preveu en l'article 56 d'aquest decret.

3. En cap cas es podrà formar part de dues unitats de convivència amb caràcter simultani, excepte les persones menors d'edat en règim legal de custòdia compartida establida en la sentència judicial o el conveni regulador homologat judicialment de nul·litat, separació o divorci de les persones titulars de les prestacions. En aquests casos, la quantia de la prestació s'incrementarà en un 50 % del tram següent per cada membre de més compartit de la unitat de convivència, d'acord amb el que es preveu en els límits econòmics per a cada modalitat de renda fixats en aquest decret.

4. No tindran la consideració d'unitats econòmiques de convivència les persones que ocupen una plaça en un centre d'atenció residencial. Es consideraran com a tals les residències per a persones majors i persones amb diversitat funcional, sostingudes amb fons públics, i els centres penitenciaris. Queden exceptuades les persones que es troben en un centre penitenciari i tinguen reconegut el tercer grau que permeta l'eixida d'aquest centre per a la cura dels fills i filles. Aquesta circumstància serà acreditada mitjançant el certificat de l'organisme penitenciari corresponent, al qual s'acompanyarà informe social relatiu a la necessitat del seu establiment com a mitjà per a aconseguir la inserció social.

5. A l'efecte d'aquest decret, la convivència efectiva o la no-convivència referides en aquest article hauran de ser objecte d'investigació per part de les unitats gestores competents quan hi haja indicis que permeten dubtar de la veracitat de la situació declarada.

de convivencia en las que no exista ningún vínculo de los relacionados en los apartados *a* y *b*, siempre que se justifique en el informe social de los servicios sociales de las entidades locales y que dichas unidades de convivencia cohabituen de forma independiente y autónoma, que no tengan relación de parentesco o teniéndola esta sea a partir del tercer grado por consanguinidad y del segundo grado por afinidad.

2. Las personas que hayan establecido de forma sobrevenida su domicilio en la misma vivienda o alojamiento con otra unidad de convivencia con las que mantengan alguno de los vínculos previstos en el subapartado *b* del apartado 1 de este artículo, y siempre que acrediten dicho extremo mediante el informe social que se realizará atendiendo a la gravedad de la situación, podrán tener la consideración de unidad de convivencia independiente, por un período máximo de 24 meses, en los siguientes casos:

a) Personas víctimas de explotación sexual o trata, de violencia de género o intrafamiliar.

b) Personas que dejen su domicilio habitual, junto con sus descendientes, en su caso, como consecuencia de un proceso judicial matrimonial por nulidad, separación o divorcio, o como consecuencia de la ausencia de recursos económicos suficientes para sufragar los gastos de alojamiento, o por alguna otra situación extrema que así lo determine. Se entenderá que podrán tener la consideración de situación extrema los supuestos de pérdida repentina de vivienda derivados de un siniestro, causa de fuerza mayor, los casos de imposibilidad manifesta para hacer frente al pago de la vivienda, siempre que dichas situaciones no resulten imputables a la persona solicitante.

c) Personas o unidades de convivencia que hayan sufrido un proceso de desahucio de su vivienda habitual y no sean titulares de derecho, propiedad o de usos de otro inmueble.

d) Personas entre 16 y 24 años de edad, ambos incluidos, con personas menores de edad a su cargo.

e) Personas mayores de edad y menores de 25 años que hayan estado sujetas en algún período de los tres años anteriores a la mayoría de edad a una medida administrativa de protección de menores, o en un centro socioeducativo para el cumplimiento de medidas judiciales.

f) Personas de 16 y 17 años que participen en programas para la preparación de la vida independiente como complemento a una medida de protección jurídica de la persona menor de edad.

g) Personas mayores de edad y menores de 25 años con pensión de orfandad.

Transcurrido el período de 24 meses se extinguirá la unidad de convivencia diferenciada y se integrarán todos los convivientes en una única unidad de convivencia, realizándose la correspondiente revisión para comprobar si reúnen o no los requisitos para obtener el derecho a la renta valenciana de inclusión o su extinción de acuerdo con lo previsto en el artículo 56 de este decreto.

3. En ningún caso, se podrá formar parte de dos unidades de convivencia con carácter simultáneo, salvo las personas menores de edad en régimen legal de custodia compartida establecida en la sentencia judicial o el convenio regulador homologado judicialmente de nulidad, separación o divorcio de las personas titulares de las prestaciones. En estos casos, la cuantía de la prestación se incrementará en un 50 % del siguiente tramo por cada miembro de más compartido de la unidad de convivencia, de acuerdo con lo previsto en los límites económicos para cada modalidad de renta fijados en este decreto.

4. No tendrán la consideración de unidades económicas de convivencia las personas que ocupen una plaza en un centro de atención residencial. Se considerarán como tales las residencias para personas mayores y personas con diversidad funcional, sostenidas con fondos públicos, y los centros penitenciarios. Quedan exceptuadas las personas que encontrándose en un centro penitenciario, tengan reconocido el tercer grado que permita la salida de dicho centro para el cuidado de los hijos e hijas. Esta circunstancia será acreditada mediante certificación del organismo penitenciario correspondiente, al que se acompañará informe social relativo a la necesidad de su establecimiento como medio para lograr la inserción social.

5. A los efectos de este decreto, la convivencia efectiva o la no-convivencia referidas en este artículo deberán ser objeto de investigación por parte de las unidades gestoras competentes cuando existan indicios que permitan dudar de la veracidad de la situación declarada.

Article 9. Habitatge o allotjament

A l'efecte d'aquest decret s'entendrà per habitatge o allotjament tot marc físic utilitzat de forma habitual com a residència permanent per una o més persones que componen la unitat de convivència i visquen de forma independent. S'entenen compreses com a modalitats d'habitatge o allotjament:

a) Habitatges o allotjaments particulars ocupats per una única unitat de convivència.

b) Habitatges o allotjaments particulars en règim de lloguer en els quals conviuen unitats de convivència independents, d'acord amb el que s'estableix en aquest decret i hagen arrendat una o diverses habitacions, de conformitat amb la Llei 29/1994, de 24 de novembre, d'arrendaments urbans.

c) Habitatges o allotjaments particulars en els quals diverses unitats de convivència compartisquen col·lectivament un mateix lloguer, i apareixen totes elles com a coarrendatàries.

En tots els supòsits previstos en aquest article s'entén que hi ha un únic habitatge o allotjament, independentment del nombre d'unitats de convivència que compartisquen aquest marc físic i de l'existència o no de parentiu entre aquestes.

A l'efecte d'aquest decret, tindran la consideració de centre d'acolliment temporal els albergs i pisos d'acolliment per a persones sense llar, els centres residencials per a persones en situació d'exclusió, persones refugiades o asilades, així com els centres residencials per a víctimes de violència de gènere o d'explotació sexual o de tràfic de dones, quan l'estada en aquests estiga subjecta a l'evolució del pla individual d'inclusió que corresponga.

CAPÍTOL II

Persones titulars, requisits i obligacions

Article 10. Persones titulars, beneficiàries, destinatàries i perceptores

1. Serà titular de la renda valenciana d'inclusió en qualsevol de les seues modalitats la persona a nom de qui es tramita i concedeix la prestació i en qui recau el dret a la prestació i, si escau, al nom de la qual s'estableix el corresponent instrument d'inclusió social i, si escau, inserció laboral.

2. Tindran la consideració de persones beneficiàries i destinatàries de la renda valenciana d'inclusió les persones que formen part de la mateixa unitat de convivència que la titular, d'acord amb el que es preveu en l'article 5 de la Llei 19/2017.

3. Amb caràcter general, serà perceptora de la renda valenciana d'inclusió la persona titular d'aquesta.

Article 11. Requisits per a accedir a la titularitat del dret

Amb caràcter general tindran dret a la renda valenciana d'inclusió, en les condicions previstes en aquest decret per a cadascuna de les seues modalitats, aquelles persones que reunisquen els requisits següents:

1. Estar empadronades o tindre la residència efectiva de manera continuada en qualsevol municipi o municipis de la Comunitat Valenciana durant un període mínim de dotze mesos immediatament anteriors a la data de la sol·licitud, o un total de cinc anys, de forma continuada o interrompuda, dels deu immediatament anteriors a la sol·licitud, excepte les persones refugiades, asilades i les víctimes de violència de gènere o d'explotació sexual o tràfic d'éssers humans, a les quals no s'exigirà temps mínim de residència.

A l'efecte de l'acreditació de la residència efectiva de les persones titulars i beneficiàries, es consideraran els supòsits següents de manera excepcional i únicament per a aquells períodes en què no siga possible acreditar la residència efectiva mitjançant el padró municipal:

a) Disposar d'un informe dels serveis socials municipals que acredite el temps de residència efectiva.

b) Disposar de la tarjeta SIP de la Comunitat Valenciana.

c) Estar inscrita com a demandant d'ocupació amb una antiguitat mínima de dotze mesos anteriors a la data de sol·licitud. S'haurà de justificar amb la fotocòpia del DARDE actualitzat o un certificat del servei públic d'ocupació.

Artículo 9. Vivienda o alojamiento

A los efectos de este decreto se entenderá por vivienda o alojamiento todo marco físico utilizado de forma habitual como residencia permanente por una o más personas que componen la unidad de convivencia y vivan de forma independiente. Se entienden comprendidas como modalidades de vivienda o alojamiento:

a) Viviendas o alojamientos particulares ocupados por una única unidad de convivencia.

b) Viviendas o alojamientos particulares en régimen de alquiler en las que convivan unidades de convivencia independientes de acuerdo con lo establecido en este decreto y hayan arrendado una o varias habitaciones de conformidad con la Ley 29/1994, de 24 de noviembre, de Arrendamientos Urbanos.

c) Viviendas o alojamientos particulares en los que varias unidades de convivencia compartan colectivamente un mismo alquiler, apareciendo todas ellas como coarrendatarias.

En todos los supuestos previstos en este artículo se entiende que existe una única vivienda o alojamiento, independientemente del número de unidades de convivencia que compartan ese marco físico y de la existencia o no de parentesco entre las mismas.

A los efectos de este decreto, tendrán la consideración de centro de acogida temporal los albergues y pisos de acogida para personas sin hogar, los centros residenciales para personas en situación de exclusión, personas refugiadas o asiladas, así como los centros residenciales para víctimas de violencia de género o de explotación sexual o de trata, cuando la estancia en los mismos esté sujeta a la evolución del plan individual de inclusión que corresponda.

CAPÍTULO II

Personas titulares, requisitos y obligaciones

Artículo 10. Personas titulares, beneficiarias, destinatarias y perceptoras

1. Será titular de la renta valenciana de inclusión en cualquiera de sus modalidades la persona a nombre de quien se tramita y concede la prestación y en quien recaer el derecho a la prestación y, en su caso, a cuyo nombre se establece el correspondiente instrumento de inclusión social y, en su caso, inserción laboral.

2. Tendrán la consideración de personas beneficiarias y destinatarias de la renta valenciana de inclusión las personas que formen parte de la misma unidad de convivencia que la titular, de acuerdo con lo previsto en el artículo 5 de la Ley 19/2017.

3. Con carácter general, será perceptora de la renta valenciana de inclusión la persona titular de la misma.

Artículo 11. Requisitos para acceder a la titularidad del derecho

Con carácter general tendrán derecho a la renta de valenciana de inclusión, en las condiciones previstas en este decreto para cada una de sus modalidades, aquellas personas que reúnan los siguientes requisitos:

1. Estar empadronadas o tener la residencia efectiva durante un período mínimo de 12 meses, de manera continuada, en cualquier municipio o municipios de la Comunitat Valenciana, inmediatamente anteriores a la fecha de la solicitud, o un total de 5 años, de forma continuada o interrumpida, de los diez inmediatamente anteriores a la solicitud, excepto las personas refugiadas, asiladas y las víctimas de violencia de género o de explotación sexual o trata, a las que no se exigirá tiempo mínimo de residencia.

A los efectos de acreditación de residencia efectiva de las personas titulares y beneficiarias se considerarán los siguientes supuestos de manera excepcional y únicamente para aquellos periodos en los que no sea posible acreditar la residencia efectiva mediante el padrón municipal:

a) Informe de servicios sociales municipales que acredite el tiempo de residencia efectiva.

b) Disponer de la tarjeta SIP de la Comunitat Valenciana.

c) Estar inscrita como persona demandante de empleo con una antigüedad mínima de 12 meses anteriores a la fecha de solicitud. Se tendrá que justificar con la fotocopia del DARDE actualizado o certificado del servicio público de empleo.

d) Tindre descendents menors de 18 anys escolaritzats a la Comunitat Valenciana, i acreditar aquest fet mitjançant un certificat del centre escolar.

2. No disposar de recursos econòmics suficients o, en cas de disposar-ne, complir les condicions següents:

a) Disposar d'uns ingressos o rendiments mensuals computables inferiors a la quantia mensual de la modalitat de la Renda de Valenciana d'Inclusió que els poguera correspondre en funció del nombre dels destinataris de la unitat de convivència i del tipus d'unitat de convivència.

b) No disposar de cap bé immoble sobre el qual es posseïssa el dret de propietat, possessió, o qualsevol altre que, per les seues característiques, valoració, possibilitat d'explotació i venda, indique l'existència de mitjans suficients, a excepció de:

– l'habitatge habitual, excepte quan aquest tinga valor excepcional, en els termes previstos en l'article 30.3.

– els immobles o les parts d'immobles on o des d'on es realitzen l'activitat o les activitats per compte propi que constituïsquen la font d'ingressos de la unitat de convivència.

c) No trobar-se en cap dels supòsits de mitjans econòmics suficients establits en l'article 28 d'aquest decret.

La determinació dels ingressos o rendiments i del patrimoni obeeirà a allò que s'estableix en les seccions 1a, 2a i 3a del capítol III del títol I d'aquest decret.

3. Tindre complits els 25 anys en la data de presentació de la sol·licitud. També podran ser titulars aquelles persones menors de 25 anys que, complint la resta dels requisits anteriors, es troben en alguna de les situacions següents:

a) Ser major d'edat i haver estat en situació d'alta en qualsevol dels règims que integren el sistema de la Seguretat Social durant almenys un any abans de la sol·licitud de la renda valenciana d'inclusió, i sempre que s'acredite haver tingut anteriorment a la sol·licitud una llar independent de la família d'origen.

b) Ser major d'edat i haver estat subjecte, durant almenys dotze mesos dels dos anys anteriors a la majoria d'edat, a una mesura administrativa de protecció de menors, o haver estat en un centre socioeducatiu per al compliment de mesures judicials.

c) Ser major d'edat i trobar-se en situació de dependència o diversitat funcional.

d) Tindre 16 anys o més i a càrrec seu persones amb diversitat funcional, en situació de dependència o menors d'edat; ser víctima d'explotació sexual o tràfic d'éssers humans, o víctima de violència de gènere o intrafamiliar.

e) Tindre 16 anys o més i haver participat en programes de preparació per a la vida independent dels menors d'edat durant almenys dotze mesos en els dos últims anys anteriors a la sol·licitud, d'acord amb el que s'estableix en l'article 22 bis de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor.

f) Tindre entre 18 i 24 anys, ambdòs inclosos i estar en situació d'orfanat.

4. No ser persones usuàries, ni en el moment de la sol·licitud ni durant la instrucció de l'expedient, d'una plaça d'atenció residencial, de caràcter social, sanitari o sociosanitari, amb caràcter permanent. No tindran aquesta consideració els centres d'acolliment temporal com ara els albergs i pisos d'acolliment per a persones sense llar, els centres residencials per a persones en situació d'exclusió, persones refugiades o asilades, així com els centres residencials per a víctimes de violència de gènere, d'explotació sexual o de tràfic d'éssers humans, d'acord amb el paràgraf tercer de l'apartat c de l'article 9 d'aquest decret.

En cas que aquesta circumstància es produïssa amb posterioritat a la concessió de la prestació, caldrà ajustar-se al que determina el capítol V del títol I.

En els casos que, a través d'un informe social, s'acredite que les persones interessades deixaran de ser usuàries d'aquests recursos, podran sol·licitar la modalitat de prestació que corresponga amb una antelació de quatre mesos a la finalització de la seua estada, i la resolució i els efectes econòmics d'aquesta tindran vigència a partir del primer dia del mes següent a la data en què es produïssa la seua eixida del recurs de què es tracte.

5. En cas de disposar d'ingressos del treball, no tindre una reducció de jornada laboral, jornada parcial o una situació anàloga, excepte quan aquesta circumstància no siga voluntària i així s'acredite o quan siga

d) Tener descendientes menores de 18 años escolarizados en la Comunitat Valenciana, acreditando este hecho mediante certificado del centro escolar.

2. No disponer de recursos económicos suficientes o que, en caso de disponer de algunos se cumplan las condiciones siguientes:

a) Disponer de unos ingresos o rendimientos mensuales computables inferiores a la cuantía mensual de la modalidad renta de valenciana de inclusión que pudiera corresponder en función del número de personas destinatarias de la unidad de convivencia y del tipo de unidad de convivencia.

b) No disponer de ningún bien inmueble sobre los que se posea el derecho de propiedad, posesión, o cualquier otro que, por sus características, valoración, posibilidad de explotación y venta indique la existencia de medios suficientes, a excepción de:

– la vivienda habitual, salvo cuando esta última tenga valor excepcional, en los términos previstos en el artículo 30.3.

– los inmuebles o partes de inmuebles donde o desde el que se realizan la actividad o las actividades por cuenta propia que constituyan la fuente de ingresos de la unidad de convivencia.

c) No encontrarse en ninguno de los supuestos de medios económicos suficientes establecidos en el artículo 28 de este decreto.

La determinación de los ingresos o rendimientos y del patrimonio obedecerá a lo establecido en las secciones 1.ª, 2.ª y 3.ª del capítulo III del título I de este decreto.

3. Tener cumplidos 25 años en la fecha de presentación de la solicitud. También podrán ser titulares, aquellas personas menores de 25 años, que reuniendo el resto de los requisitos anteriores, se encuentren en alguna de las siguientes situaciones:

a) Ser mayor de edad y haber permanecido en situación de alta en cualquiera de los regímenes que integran el sistema de la seguridad social durante al menos un año antes de la solicitud de la renta valenciana de inclusión, y siempre que se acredite haber tenido anteriormente a la solicitud un hogar independiente de la familia de origen.

b) Ser mayor de edad y haber estado sujeto al menos 12 meses de los dos años anteriores a la mayoría de edad, a una medida administrativa de protección de menores, o en un centro socioeducativo para el cumplimiento de medidas judiciales.

c) Ser mayor de edad y encontrarse en situación de dependencia o diversidad funcional.

d) Tener 16 años o más y a su cargo personas con diversidad funcional, en situación de dependencia o menores de edad, ser víctima de explotación sexual o trata, o víctima de violencia de género o intrafamiliar.

e) Tener 16 años o más y haber participado en programas de preparación para la vida independiente de las personas menores de edad al menos de 12 meses en los dos últimos años anteriores a la solicitud, de acuerdo con lo establecido en el artículo 22 bis de la Ley orgánica 1/1996, de 15 de enero, de Protección Jurídica del Menor.

f) Tener entre 18 y 24 años, ambos incluidos y estar en situación de orfanado.

4. No ser personas usuarias, ni en el momento de la solicitud ni durante la instrucción del expediente, de una plaza de atención residencial, de carácter social, sanitario o sociosanitario, con carácter permanente. No tendrán esta consideración los centros de acogida temporal como los albergues y pisos de acogida para personas sin hogar, los centros residenciales para personas en situación de exclusión, personas refugiadas o asiladas, así como, los centros residenciales para víctimas de violencia de género o de explotación sexual o de trata, de acuerdo con el párrafo tercero del apartado c del artículo 9 de este decreto.

En el caso de que dicha circunstancia se produjera con posterioridad a la concesión de la prestación, se estará a lo determinado en el capítulo V del título I.

En los casos en que por informe social se acredite que las personas interesadas van a dejar de ser usuarias de estos recursos, podrán solicitar la modalidad de prestación que corresponda con una antelación de 4 meses a la finalización de su estancia, siendo su resolución y efectos económicos a partir del primer día del mes siguiente a la fecha en que se produzca su salida del recurso de que se trate.

5. En el caso de disponer de ingresos del trabajo, no disfrutar de una reducción de jornada laboral, jornada parcial o situación análoga, salvo cuando dicha circunstancia no sea voluntaria y así se acredite o cuando

considerada necessària, previ informe dels serveis socials de les entitats locals de referència.

6. Haver reclamat, amb caràcter previ a la finalització de la instrucció de l'expedient, tot dret o prestació de contingut econòmic que poguera correspondre a la persona titular o a qualsevol dels membres de la unitat de convivència.

7. En els casos en què un dels membres de la unitat de convivència tinga dret, en virtut d'una resolució judicial, a percebre una pensió compensatòria o alimentària i no la reba, i no haja reclamat el seu dret, excepte quan es trobe en els casos següents:

a) Quan la titular acredite ser víctima de violència de gènere.

b) Quan la persona obligada al pagament es trobe a la presó i no dispose de mitjans econòmics per a abonar-la, i mentre dure aquesta situació.

c) Quan la persona obligada al pagament haja sigut declarada en rebel·lia, o haja sigut emesa una declaració d'absència pel jutjat corresponent.

d) Quan els serveis socials, per la particularitat del cas, així ho informen.

8. Les persones que perceben una pensió no contributiva o una prestació FAS no podran accedir a les modalitats de renda de garantia previstes en l'article 9.1.b de la Llei 19/2017, i podran sol·licitar la modalitat de Renda Complementària d'Ingressos de Prestacions en els terminis i termes que estableix la llei.

9. De la mateixa manera, aquelles persones que treballen de forma remunerada tampoc podran accedir a les modalitats de renda de garantia, i podran sol·licitar la modalitat de Renda Complementària d'Ingressos de Treball en els terminis i termes que estableix la llei.

10. Excepcionalment, per causes justificades de manera objectiva en l'expedient i a instàncies dels serveis socials de les entitats locals, podran ser destinatàries de la renda valenciana d'inclusió aquelles persones en les quals, encara que no complisquen els requisits, concurren circumstàncies extraordinàries que les posen en situació d'especial vulnerabilitat com a conseqüència, entre altres causes, de toxicomanies, addiccions, malalties mental o un altre tipus de trastorns greus que en dificulten la incorporació laboral, així com quan es tracte de persones conegudes o amb arrelament en el municipi que es troben en una situació d'especial vulnerabilitat, siga perquè viuen a la intempèrie o sense allotjament fix i no han sigut empadronades.

En aquests casos, la situació que justifique el reconeixement excepcional haurà d'acreditar-se a través d'un informe del treballador o treballadora social, que haurà de contindre, almenys, la informació següent:

a) Descripció dels aspectes personals, familiars i socioeconòmics que es consideren rellevants per a la valoració de la situació de necessitat, com ara la composició de la unitat de convivència, el nivell d'estudis, l'ocupació laboral, les dades socio sanitàries, els antecedents en els serveis socials, la situació de l'habitatge i, en general, aquells que influisquen en el diagnòstic social.

b) Si cal, la descripció de les habilitats de la persona i de les dificultats per a accedir al mercat de treball.

c) Valoració motivada sobre la procedència de la concessió de la prestació amb caràcter excepcional.

Article 12. Canvi de persones titulars

A fi de garantir la protecció econòmica dels membres de la unitat de convivència beneficiària de la renda valenciana d'inclusió, especialment quan hi haja menors d'edat, els serveis socials de les entitats locals podran proposar, d'ofici o a instància de part, mitjançant l'emissió d'un informe social, el canvi de titularitat de la prestació quan concórrega alguna de les circumstàncies següents:

a) Defunció de la persona titular, que s'acreditarà per mitjà del certificat de defunció, sense perjudici d'una altra documentació acreditativa, d'acord amb el que es preveu en l'article 57.1.a d'aquest decret.

b) Ingress en règim d'internat de la persona titular en una institució residencial social, sanitària, socio sanitària o penitenciària per un temps superior a un any.

c) Desatendre la llar familiar per part de la persona titular, o l'exercici de violència sobre els membres de la unitat de convivència. Aquesta circumstància s'acreditarà mitjançant la corresponent resolució judicial, certificat o informe d'un organisme públic amb competència en matèria de protecció a víctimes de violència.

sea considerada necesaria, previo informe de los servicios sociales de las entidades locales de referencia.

6. Haber reclamado, con carácter previo a la finalización de la instrucción del expediente, todo derecho o prestación de contenido económico que le pudiera corresponder a la persona titular o a cualquiera de las personas miembros de la unidad de convivencia.

7. En los casos en que una de las personas de la unidad de convivencia tenga derecho, en virtud de una resolución judicial, a percibir una pensión compensatoria o alimenticia, y no la reciba, y no haya reclamado su derecho, excepto cuando se encuentre en los siguientes casos:

a) Cuando la titular acredite ser víctima de violencia de género.

b) Cuando la persona obligada al pago se encuentre en prisión y no disponga de medios económicos para su abono y mientras dure esta situación.

c) Cuando la persona obligada al pago haya sido declarada en rebel·lia o haya sido emitida declaración de ausencia por el juzgado correspondiente.

d) Cuando los servicios sociales por la particularidad del caso así lo informen.

8. Las personas que perciban una pensión no contributiva o una prestación FAS, no podrán acceder a las modalidades de renta de garantía, previstas en el artículo 9.1.b de la Ley 19/2017, pudiendo solicitar la modalidad de renta complementaria de ingresos de prestaciones en los plazos y términos que establece la ley.

9. De la misma forma, aquellas personas que trabajen de forma remunerada, tampoco podrán acceder a las modalidades de renta de garantía, pudiendo solicitar la modalidad de renta complementaria de ingresos de trabajo en los plazos y términos que establece la ley.

10. Excepcionalmente, por causas justificadas de manera objetiva en el expediente y a instancia de los servicios sociales de las entidades locales, podrán ser personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión, aquellas en las que, aún no cumpliendo los requisitos, concurren circunstancias extraordinarias que les coloquen en situación de especial vulnerabilidad, debido entre otras causas, a toxicomanías, adicciones, enfermedad mental u otro tipo de trastorno grave que dificulte su incorporación laboral, así como, cuando se trate de personas conocidas o con arraigo en el municipio que se encuentren en una situación de especial vulnerabilidad, ya sea por vivir a la intemperie o sin alojamiento fijo y que no hayan estado empadronadas.

En estos casos, la situación que justifique el reconocimiento excepcional deberá venir acreditada por informe del trabajador o trabajadora social que deberá contener, al menos, la siguiente información:

Descripción de los aspectos personales, familiares y socioeconómicos que se consideren relevantes para la valoración de la situación de necesidad, tales como composición de la unidad de convivencia, nivel de estudios, ocupación laboral, datos socio sanitarios, antecedentes en los servicios sociales, situación de la vivienda y, en general, aquellos que influyan en el diagnóstico social.

En su caso, descripción de las habilidades de la persona y de las dificultades para acceder al mercado de trabajo.

Valoración motivada sobre la procedencia de la concesión de la prestación con carácter excepcional.

Artículo 12. Cambio de personas titulares

Con objeto de garantizar la protección económica de las personas de la unidad de convivencia beneficiaria de la renta valenciana de inclusión, especialmente cuando en ella haya personas menores de edad, los servicios sociales de las entidades locales podrán proponer de oficio o a instancia de parte mediante la emisión de un informe social, el cambio de titularidad de la prestación, cuando concorra alguna de las siguientes circunstancias:

a) Fallecimiento de la persona titular, que se acreditará mediante certificación de defunción, sin perjuicio de otra documentación acreditativa, de acuerdo con lo previsto en el artículo 57.1.a de este decreto.

b) Ingreso en régimen de internado del titular en una institución residencial social, sanitaria, socio sanitaria o penitenciaria por un tiempo superior a un año.

c) Desatender el hogar familiar por parte de la persona titular, o el ejercicio de violencia sobre las personas de la unidad de convivencia. Dicha circunstancia se acreditará mediante la correspondiente resolución judicial, certificación o informe de organismo público con competencia en materia de protección a víctimas de violencia.

d) Extinció de la prestació per causes imputables exclusivament a la persona titular i no vinculades a la resta dels membres de la unitat de convivència.

e) Impossibilitat d'aconseguir amb la persona titular els objectius d'inserció proposats en el programa personalitzat d'inclusió, sempre que s'aporte un informe del centre municipal de serveis socials en què es facen constar les causes que impossibiliten la consecució d'objectius, i la possibilitat d'aconseguir-los amb un altre membre de la unitat de convivència.

Article 13. Concurrència de persones titulars

1. En cas que en una mateixa unitat de convivència hi haja diverses persones que puguen exercir la condició de titular, només podrà atorgar-se la renda valenciana d'inclusió, en qualsevol de les seues modalitats, a una d'elles. En aquest cas, la prestació s'atorgarà a qui proposen els serveis socials de les entitats locals en funció del diagnòstic social pertinent.

2. En el cas dels allotjaments amb unitats de convivència independents definits en l'article 9, podran accedir a la renda valenciana d'inclusió totes les unitats de convivència que s'hi allotgen, sempre que complisquen els requisits d'accés a la prestació.

Article 14. Canvi de modalitat

El pas d'una modalitat a una altra de la renda valenciana d'inclusió es produirà a instància de part, adjuntant la documentació que acredite la motivació del canvi, així com la nova sol·licitud de modalitat, i es produirà l'extinció de la primera per a accedir a la segona. A aquest efecte, una vegada comprovats els requisits, es procedirà al reconeixement de la nova prestació i, si escau, a la corresponent modificació de la quantia.

Article 15. Incompatibilitats

La renda valenciana d'inclusió estarà subjecta a les incompatibilitats següents:

1. Només podrà concedir-se una prestació per unitat de convivència.
2. La percepció per la persona titular d'altres prestacions econòmiques que tinguen com a finalitat la inclusió social, la inserció laboral o la garantia d'uns ingressos mínims diferents de la renda valenciana d'inclusió, excepte en els supòsits previstos en l'apartat 5 de l'article 16 de la Llei 19/2017.
3. La renda valenciana d'inclusió serà incompatible amb les ajudes i prestacions estatals de desocupació i per a l'ocupació en qualsevol de les seues modalitats.
4. L'existència de béns de qualsevol naturalesa que, per les seues característiques, siguen suficients per a atendre la subsistència dels destinataris.
5. La percepció indeguda de qualsevol tipus de prestació pública per part de la persona titular o beneficiària en l'últim any anterior a la sol·licitud de la prestació, sempre que haja sigut per causes imputables a aquesta, s'haja dictat una resolució ferma i aquesta haja sigut degudament notificada.
6. La renúncia de drets o la falta de sol·licitud de les prestacions econòmiques públiques a les quals tinga dret qualsevol membre de la unitat de convivència, tant en el moment de la sol·licitud com en el temps de vigència de la percepció de la renda valenciana d'inclusió.
7. En els casos en què un dels membres de la unitat de convivència tinga dret, en virtut d'una resolució judicial, a percebre una pensió compensatòria o alimentària i no la reba, i no haja reclamat el seu dret, excepte quan es trobe en els casos descrits en el 11.8 d'aquest decret.
8. Qualsevol de les incompatibilitats específiques establides en aquest decret tant per a les modalitats de prestació com dels complements d'aquestes.

Article 16. Obligacions de les persones titulars i beneficiàries

1. Les persones titulars i, si és el cas, les beneficiàries de la renda valenciana d'inclusió, en qualsevol modalitat de prestació a la qual accedisquen, assumiran les obligacions següents:

a) Aplicar la renda valenciana d'inclusió a la cobertura de necessitats bàsiques de tots els membres de la unitat de convivència i destinar la prestació a la finalitat per a la qual s'ha atorgat.

d) Extinció de la prestació por causas imputables exclusivamente a la persona titular, y no vinculadas al resto de los miembros de la unidad de convivencia.

e) Imposibilidad de conseguir con la persona titular los objetivos de inserción propuestos en el programa personalizado de inclusión, siempre que se acompañe informe del centro municipal de servicios sociales, haciendo constar las causas que imposibilitan la consecución de objetivos, y la posibilidad de conseguirlos con otro miembro de la unidad de convivencia.

Artículo 13. Concurrencia de personas titulares

1. En el supuesto de que en una misma unidad de convivencia existieran varias personas que pudieran ostentar la condición de titular, solo podrá otorgarse la renta valenciana de inclusión, en cualquiera de sus modalidades, a una de ellas. En tal caso, la prestación se otorgará a quien propongan los servicios sociales de las entidades locales en función del diagnóstico social pertinente.

2. En el caso de los alojamientos con unidades de convivencia independientes definidos en el artículo 9, podrán acceder a la renta valenciana de inclusión todas las unidades de convivencia que se alojen en ellos, siempre que cumplan los requisitos de acceso a la prestación.

Artículo 14. Cambio de modalidad

El paso de una modalidad a otra de la renta valenciana de inclusión, se producirá a instancia de parte, adjuntando la documentación que acredite la motivación del cambio así como nueva solicitud de modalidad, produciéndose la extinción de la primera para acceder a la segunda. A tales efectos, una vez comprobado los requisitos se procederá al reconocimiento de la nueva prestación y, en su caso, a la correspondiente modificación de la cuantía.

Artículo 15. Incompatibilidades

La renta valenciana de inclusión estará sujeta a las siguientes incompatibilidades:

1. Sólo podrá concederse una prestación por unidad de convivencia.
2. La percepción por la persona titular de otras prestaciones económicas que tengan por finalidad la inclusión social, la inserción laboral o la garantía de unos ingresos mínimos diferentes a la renta valenciana de inclusión, excepto en los supuestos contemplados en el apartado 5 del artículo 16 Ley 19/2017.
3. La renta valenciana de inclusión será incompatible con las ayudas y prestaciones estatales de desempleo y para el empleo en cualquiera de sus modalidades.
4. Existencia de bienes de cualquier naturaleza que, por sus características, sean suficientes para atender la subsistencia de las personas destinatarias.
5. La percepción indebida de cualquier tipo de prestación pública por parte de la persona titular o beneficiaria en el último año anterior a la solicitud de la prestación, siempre que haya sido por causas imputables a las mismas, haya recaído resolución firme y esta haya sido debidamente notificada.
6. La renuncia de derechos o la falta de solicitud de las prestaciones económicas públicas a las que tenga derecho cualquier miembro de la unidad de convivencia tanto en el momento de la solicitud, como en el tiempo de vigencia de la percepción de la Renta Valencia de Inclusión.
7. En los casos en que una de las personas de la unidad de convivencia tenga derecho, en virtud de una resolución judicial, a percibir una pensión compensatoria o alimenticia, y no la reciba, y no haya reclamado su derecho, excepto cuando se encuentre en los casos descritos en el 11.8 de este decreto.
8. Cualquiera de las incompatibilidades específicas establecidas en este decreto tanto para las modalidades de prestación como de los complementos de las mismas.

Artículo 16. Obligaciones de las personas titulares y beneficiarias

1. Las personas titulares y en su caso las beneficiarias de la renta valenciana de inclusión, en cualquiera que sea la modalidad de prestación a la que accedan, asumirán las siguientes obligaciones:

a) Aplicar la renta valenciana de inclusión a la cobertura de necesidades básicas de todos los miembros de la unidad de convivencia y destinar la prestación a la finalidad para la cual se ha otorgado.

b) Reclamar durant tot el període de durada de la prestació tot dret, prestació o complement de contingut econòmic que puga correspondre a qualsevol dels membres de la unitat de convivència per qualsevol títol, i exercitar les accions corresponents per a fer-lo efectiu.

c) Comunicar, en el termini màxim de vint dies hàbils comptats a partir del moment en què es produïsquen, els següents fets sobrevinguts que puguen donar lloc a la modificació, la suspensió o l'extinció del dret a la prestació:

1r. Fets que afecten la composició de la unitat de convivència, i en tot cas:

– Naixement o adopció d'una filla o fill de la persona titular o beneficiària, així com acolliment familiar permanent o preadoptiu, o tutela.

– Ingress de la persona titular o de qualsevol altre membre de la unitat de convivència en centres residencials públics o privats, en centres penitenciaris o en centres de desintoxicació.

– Ingress de la persona titular o de qualsevol altre membre de la unitat de convivència en centres residencials socials, sanitaris, socio-sanitaris o penitenciaris per un període superior a un any. No tindran aquesta consideració els centres d'acolliment temporal com els albergs i pisos d'acolliment per a persones sense llar, els centres residencials per a persones en situació d'exclusió, persones refugiades o asilades, així com els centres residencials per a víctimes de violència de gènere, d'explotació sexual o de tràfic d'éssers humans, d'acord amb el paràgraf tercer de l'apartat c de l'article 9 d'aquest decret.

– Abandó de la unitat de convivència amb eixida de la persona titular o d'algun beneficiari del domicili de residència habitual.

– Expulsió d'un dels membres de la unitat de convivència al seu país d'origen.

– Incorporació a la unitat de convivència d'una persona que tinga un grau de consanguinitat fins al segon grau o d'afinitat fins al primer respecte a la persona titular.

– Qualsevol altra modificació que afecte la composició de la unitat de convivència.

– Defunció d'algun membre de la unitat de convivència.

2n. Fets que afecten els recursos que hagen servit de base per al càlcul de l'import de la prestació, incloent-hi:

– Canvis en el tipus o en la quantitat dels ingressos mensuals, increments o disminucions patrimonials.

– Increment de recursos a causa de l'obtenció d'ingressos com a conseqüència d'haver obtingut els drets econòmics en els termes previstos en l'apartat 1.b d'aquest article.

3r. Qualsevol altre fet o situació que poguera implicar la pèrdua temporal o definitiva d'algun dels requisits exigits per al reconeixement de la prestació.

d) Comunicar, en el termini màxim de vint dies hàbils comptats a partir del moment en què es produïska, qualsevol canvi relatiu al domicili de residència habitual de la unitat de convivència, o el canvi de domicili facilitat a l'efecte de notificacions dels serveis socials de les entitats locals, de les direccions territorials competents i, si és el cas, dels serveis públics d'ocupació.

e) Mantindre l'empadronament i la residència efectiva i continuada a la Comunitat Valenciana mentre es perceba la prestació, excepte absències justificades prèviament notificades als serveis socials de les entitats locals, de les direccions territorials competents i, si és el cas, dels serveis públics d'ocupació, sense perjudici de la possibilitat de suspensió en els termes previstos en el capítol V del títol I d'aquest decret.

f) No ser baixa voluntària en un treball, ni rebutjar una oferta d'ocupació adequada a les seues capacitats i habilitats. Aquesta obligació serà exigible a tots els membres de la unitat de convivència. Quedaran exemptes d'aquesta obligació les unitats de convivència compostes només per persones no inseribles laboralment, circumstància que serà proposada pels serveis socials de les entitats locals corresponents i determinada pels serveis públics d'ocupació.

g) Les persones titulars de la renda valenciana d'inclusió i, si és el cas, els beneficiaris de la unitat de convivència que es troben en edat laboral hauran d'estar disponibles per a l'ocupació, excepte quan es tracte de:

– Persones en edat de jubilació.

b) Reclamar durante todo el período de duración de la prestación, todo derecho, prestación o complemento de contenido económico que le pudiera corresponder a cualquiera de los miembros de la unidad de convivencia, por cualquier título y ejercitar las acciones correspondientes para hacerlo efectivo.

c) Comunicar en el plazo máximo de 20 días hábiles contado a partir del momento en el que se produzca, los siguientes hechos sobrevenidos que pudieran dar lugar a la modificación, suspensión o extinción del derecho a la prestación:

1.º Hechos que afecten a la composición de la unidad de convivencia, y en todo caso:

– Nacimiento o adopción de una hija o hijo de la persona titular o beneficiaria, así como acogimiento familiar permanente o preadoptivo, o tutela.

– Ingreso de la persona titular o de cualquier otro miembro de la unidad de convivencia en centros residenciales públicos o privados, en centros penitenciarios o en centros de desintoxicación.

– Ingreso de la persona titular o de cualquier otro miembro de la unidad de convivencia en centros residenciales sociales, sanitarios, sociosanitarios o penitenciarios por un período superior a un año. No tendrán esta consideración los centros de acogida temporal como los albergues y pisos de acogida para personas sin hogar, los centros residenciales para personas en situación de exclusión, personas refugiadas o asiladas, así como los centros residenciales para víctimas de violencia de género o de explotación sexual o de trata, de acuerdo con el párrafo tercero del apartado c del artículo 9 de este decreto.

– Abandono de la unidad de convivencia con salida de la persona titular o alguna persona beneficiaria del domicilio de residencia habitual.

– Expulsión de uno de los miembros de la unidad de convivencia a su país de origen.

– Incorporación a la unidad de convivencia de una persona que tenga un grado de consanguinidad hasta el segundo grado o afinidad hasta el primero con respecto a la persona titular.

– Cualquier otra modificación que afecte a la composición de la unidad de convivencia.

– Fallecimiento de alguna persona de la unidad de convivencia.

2.º Hechos que afecten a los recursos que hayan servido de base para el cálculo de la cuantía de la prestación, incluyendo:

– Cambios en el tipo o en la cuantía de los ingresos mensuales, incrementos o disminuciones patrimoniales.

– Incremento de recursos debido a la obtención de ingresos como consecuencia de haber obtenido los derechos económicos en los términos previstos en el apartado 1.b de este artículo.

3.º Cualquier otro hecho o situación que pudiera implicar la pérdida temporal o definitiva de alguno de los requisitos exigidos para el reconocimiento de la prestación.

d) Comunicar en el plazo máximo de 20 días hábiles contados a partir del momento en el que se produzca, cualquier cambio relativo al domicilio de residencia habitual de la unidad de convivencia o el cambio de domicilio facilitado a efectos de notificaciones de los servicios sociales de las entidades locales, de las direcciones territoriales competentes, y en su caso, de los servicios públicos de empleo.

e) Mantener el empadronamiento y la residencia efectiva y continuada en la Comunitat Valenciana en tanto que se percibe la prestación, salvo ausencias justificadas previamente notificadas a los servicios sociales de las entidades locales, de las direcciones territoriales competentes, y en su caso, de los servicios públicos de empleo, sin perjuicio de la posibilidad de suspensión en los términos previstos en el capítulo V del título I de este decreto.

f) No causar baja voluntaria en un trabajo, ni rechazar oferta de empleo adecuada a sus capacidades y habilidades. Esta obligación será exigible a todos los miembros de la unidad de convivencia. Quedarán exentas de dicha obligación las unidades de convivencia compuestas solo por personas no insertables laboralmente, circunstancia esta que será propuesta por los servicios sociales de las entidades locales correspondientes y determinada por los servicios públicos de empleo.

g) Las personas titulares de la renta valenciana de inclusión, y en su caso, la o las personas beneficiarias de la unidad de convivencia que se encuentren en edad laboral, deberán estar disponibles para el empleo, salvo cuando se trate de:

– Personas en edad de jubilación.

- Persones titulars de pensions d'invalidesa absoluta.
- Persones menors de 25 anys que cursen estudis acadèmics reglats.

- Persones en situació d'alta exclusió que, segons el parer dels serveis públics d'ocupació, no es troben en situació d'incorporar-se al mercat laboral.

- Persones amb 25 anys o més que estiguen en un procés de formació per a millorar la seua ocupabilitat.

Aquesta disponibilitat incorporarà també el compromís d'estar inscrites ininterrompudament com a demandants d'ocupació en el marc d'un procés d'acompanyament adequat al seu diagnòstic sociolaboral, que, si és el cas, podria comportar la intermediació laboral; de no rebutjar una ocupació adequada; de no donar-se de baixa voluntària, ni definitiva ni temporal de l'ocupació, i de no acollir-se a una situació d'excedència laboral ni de reducció de jornada sense una causa extrema justificada així reconeguda pels serveis socials de les entitats locals en coordinació amb els serveis públics d'ocupació.

A l'efecte de l'anterior, es considerarà ocupació adequada aquella que es corresponga amb la professió habitual de la persona, o qualsevol altra que, ajustant-se a les seues aptituds físiques i formatives, implique un salari equivalent a l'establert en el conveni col·lectiu sectorial en què se li oferisca el lloc de treball i no supose un canvi de residència habitual, llevat que tinga possibilitat d'allotjament apropiat en el lloc de la nova ocupació.

h) Facilitar l'actuació del personal tècnic de l'administració per a avaluar la seua situació i les possibles modificacions futures, així com per a efectuar el seguiment i l'avaluació dels instruments d'inclusió social i inserció laboral, si és el cas.

i) Reintegrar l'import de les prestacions indegudament percebudes o percebudes en una quantia indeguda, en els termes previstos en el capítol VI del títol I d'aquest decret.

j) Participar en el projecte d'intervenció social i educatiu familiar quan la unitat de convivència siga objecte d'intervenció per part de l'entitat pública de protecció de la infància i adolescència per la situació de risc, d'acord amb l'article 17 de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'enjuiciament civil, que recull els casos de risc i desamparament de menors d'edat.

k) Comparar i atendre els requeriments de l'Administració i col·laborar amb les actuacions de comprovació, seguiment i revisió que aquesta duga a terme, sense perjudici, si és el cas, de les especificitats que s'hagen previst en els instruments de seguiment, inclusió social o inserció laboral.

l) Participar en el pla individualitzat de protecció o, si s'escau, en el programa de reintegració familiar, d'acord amb l'article 19 bis de la Llei orgànica 1/1996, quan la unitat de convivència siga objecte d'intervenció per part de l'entitat pública de protecció de la infància i adolescència.

m) No realitzar donacions transferides a títol gratuït.

n) Complir qualsevol altra obligació derivada de la seua condició de persona titular o beneficiària de la renda valenciana d'inclusió, en la modalitat que corresponga, així com qualssevol altres que siguen aplicables en virtut de la normativa vigent.

2. Les persones titulars de la Renda de Garantia d'Inclusió Social i, si és el cas, els beneficiaris de la unitat de convivència, d'acord amb el que es preveu en els programes personalitzats d'inclusió, adquiriran, a més de les obligacions previstes en l'apartat 1 del present article, les obligacions següents:

a) Complir els compromisos i les obligacions específiques que s'hagen acordat en el programa personalitzat d'inclusió.

b) Comparar, quan hagen sigut prèviament requerides, davant dels serveis socials de les entitats locals competents, el servei públic d'ocupació i les entitats sense ànim de lucre que figuren inscrites en el Registre General dels Titulars d'Activitats d'Acció Social i dels Serveis i Centres d'Acció Social i estiguen desenvolupant itineraris en col·laboració amb els serveis socials de les entitats locals o el servei públic d'ocupació.

c) Sol·licitar la inscripció com a demandant d'ocupació i participar en accions de millora de l'ocupabilitat en què fóra preinscrit en l'itinerari corresponent, una vegada determinada la seua idoneïtat i aptitud a aquest efecte.

- Personas titulares de pensiones de invalidez absoluta.

- Personas menores de 25 años que cursen estudios académicos reglados.

- Personas en situación de alta exclusión que, a juicio de los servicios públicos de empleo, no se encuentren en situación de incorporarse al mercado laboral.

- Personas de 25 o más años que estén en un proceso de formación para mejorar su empleabilidad.

Esta disponibilidad incorporará también el compromiso de permanecer inscritas ininterrompidamente como demandantes de empleo, en el marco de un proceso de acompañamiento adecuado a su diagnóstico sociolaboral que, en su caso, pudiera conllevar la intermediación laboral; de no rechazar un empleo adecuado; de no darse de baja voluntaria, ni definitiva ni temporal del empleo y de no acogerse a una situación de excedencia laboral ni reducción de jornada sin causa extrema justificada así reconocida por servicios sociales de las entidades locales en coordinación con servicios públicos de empleo.

A efectos de lo anterior, se entenderá por empleo adecuado aquel que se corresponda con la profesión habitual de la persona o cualquier otro que, ajustándose a sus aptitudes físicas y formativas, implique un salario equivalente al establecido en el convenio colectivo sectorial en el que se le ofrezca el puesto de trabajo y no suponga cambio de residencia habitual, salvo que tenga posibilidad de alojamiento apropiado en el lugar del nuevo empleo.

h) Facilitar la actuación del personal técnico de la Administración para evaluar su situación y las posibles modificaciones futuras, así como para efectuar el seguimiento y evaluación de los instrumentos de inclusión social e inserción laboral, en su caso.

i) Reintegrar el importe de las prestaciones indebidamente percibidas o percibidas en cuantía indebida, en los términos previstos en el capítulo VI del título I de este decreto.

j) Participar en el proyecto de intervención social y educativo familiar cuando la unidad de convivencia está siendo objeto de intervención por parte de la entidad pública de protección de la infancia y adolescencia ante la situación de riesgo, de acuerdo con artículo 17 de la Ley orgánica 1/1996, de 15 de enero, de Protección Jurídica del Menor, de modificación parcial del Código Civil y de la de Enjuiciamiento Civil que recoge los casos de riesgo y desamparo de las personas menores de edad.

k) Comparecer y atender los requerimientos de la administración y colaborar con las actuaciones de comprobación, seguimiento y revisión que esta lleve a cabo, sin perjuicio, en su caso, de las especificidades que se hayan previsto en los instrumentos de seguimiento, inclusión social o inserción laboral.

l) Participar en el plan individualizado de protección o, en su caso, en el programa de reintegración familiar de acuerdo con el artículo 19 bis de la Ley orgánica 1/1996, cuando la unidad de convivencia está siendo objeto de intervención por parte de la entidad pública de protección de la infancia y adolescencia.

m) No realizar donaciones transferidas a título gratuito.

n) Cumplir con cualquier otra obligación derivada de su condición de persona titular o beneficiaria de la renta valenciana de inclusión, en la modalidad que corresponda, así como cualesquiera otras que resulten de aplicación en virtud de la normativa vigente.

2. Las personas titulares de la renta de garantía de inclusión social y, en su caso, la o las personas beneficiarias de la unidad de convivencia, de acuerdo con lo previsto en los programas personalizados de inclusión, adquirirán además de las obligaciones previstas en el apartado 1 del presente artículo, las siguientes obligaciones:

a) Cumplir con los compromisos y obligaciones específicas que se hayan acordado en el programa personalizado de inclusión.

b) Comparecer cuando hayan sido previamente requerida ante los servicios sociales de las entidades locales competentes, el servicio público de empleo y las entidades sin ánimo de lucro que figuren inscritas en el Registro General de los Titulares de Actividades de Acción Social y de los Servicios y Centros de Acción Social y estén desarrollando itinerarios en colaboración con los servicios sociales de las entidades locales o el servicio público de empleo.

c) Solicitar la inscripción como demandante de empleo y participar en acciones de mejora de la empleabilidad en los que fuese prescrito en el correspondiente Itinerario, una vez determinada la idoneidad y aptitud para ello.

d) Participar en l'itinerari d'inclusió desenvolupat pels serveis socials o, en col·laboració, per entitats sense ànim de lucre que figuren inscrites en el Registre de Titulars d'Acció Social, o en l'itinerari d'inserció laboral desenvolupat pels serveis públics d'ocupació o per entitats socials acreditades a aquest efecte.

3. En el cas de persones titulars de la Renda Complementària d'Ingressos del Treball, a més de les obligacions establides en l'apartat 1, estaran obligades a ser demandants de millora d'ocupació, tant en el moment de presentar la sol·licitud com durant el període de concessió de la prestació, i hauran de participar en accions d'orientació, formació i millora de l'ocupabilitat si així ho determinen els serveis públics d'ocupació, sempre que siguin compatibles amb l'horari de treball.

4. Les persones titulars de la Renda de Garantia d'Ingressos Mínims, en tot cas, adquiriran el compromís d'afavorir l'accés als drets socials bàsics dels altres membres que formen part de la unitat de convivència, garantint-ne l'accés a programes personalitzats d'inclusió o, en cas que tinguen xiquets o xiquetes a càrrec, tenint en compte el seu interès superior i adaptant-se a les necessitats dels col·lectius més vulnerables.

CAPÍTOL III

Valoració dels recursos econòmics i quantia de la prestació

Secció primera

Quanties i càlcul de les prestacions de la renda valenciana d'inclusió

Article 17. Import de la quantia de la renda valenciana d'inclusió

La quantia mensual de la prestació aplicable a cada unitat de convivència la determinaran els límits establits en aquest article per a cada modalitat i amb els percentatges següents:

1. Per a la Renda Complementària d'Ingressos del Treball, els ingressos mínims garantits es definiran com a percentatges del salari mínim interprofessional (SMI) mensual vigent, calculat en dotze mensualitats, per a les unitats de convivència definides en aquest decret, d'acord amb el nombre de membres en els termes següents:

- a) Una persona: 80 % de l'SMI.
- b) Dues persones: 88 % de l'SMI.
- c) Tres persones: 96 % de l'SMI.
- d) Quatre persones: 104 % de l'SMI.
- e) Cinc persones: 112 % de l'SMI.
- f) Sis o més persones: 120 % de l'SMI.

2. Per a la Renda Complementària d'Ingressos per Prestacions. En aquests casos la quantia de la Renda Complementària es definirà com a percentatge del salari mínim interprofessional (SMI) vigent en cada moment, calculat en dotze mensualitats, d'acord amb el nombre de membres de la unitat de convivència en els termes següents:

- a) Una persona: 70 % de l'SMI.
- b) Dues persones: 82 % de l'SMI.
- c) Tres persones: 90 % de l'SMI.
- d) Quatre persones: 96 % de l'SMI.
- e) Cinc persones: 102 % de l'SMI.
- f) Sis o més persones: 110 % de l'SMI.

3. Per a la Renda de Garantia d'Ingressos Mínims, els ingressos mínims garantits es definiran com a percentatges de l'SMI vigent en cada moment, calculat en dotze mensualitats, per a les unitats de convivència definides en aquest decret, d'acord amb el nombre de membres en els termes següents:

- a) Una persona: 35 % de l'SMI.
- b) Dues persones: 42 % de l'SMI.
- c) Tres persones: 45 % de l'SMI.
- d) Quatre persones: 47 % de l'SMI.
- e) Cinc persones: 51 % de l'SMI.
- f) Sis o més persones: 55 % de l'SMI.

4. Per a la Renda de Garantia d'Inclusió Social, els ingressos mínims garantits inclouran el suport econòmic als processos d'inclusió social i inserció laboral vinculat als acords i itineraris en els termes previstos en el títol II de la Llei 19/2017, i en el títol II d'aquest decret, i es definiran com a percentatges de l'SMI vigent en cada moment, calculat en dotze mensualitats, per a les unitats de convivència definides

d) Participar en el itinerario de inclusión desarrollado por los servicios sociales o en colaboración por entidades sin ánimo de lucro que figuren inscritas en el Registro de Titulares de Acción Social, o en el itinerario de inserción laboral desarrollado por los servicios públicos de empleo o por entidades sociales acreditadas para ello.

3. En el caso de personas titulares de la Renta Complementaria de Ingresos del Trabajo, además de las obligaciones establecidas en el apartado 1, estarán obligadas a ser demandantes de mejora de empleo, tanto en el momento de presentar la solicitud como durante el período de concesión de la prestación, y deberán participar en acciones de orientación, formación y mejora de la empleabilidad si así se determinara por parte de los servicios públicos de empleo, siempre que sean compatibles con el horario de trabajo.

4. Las personas titulares de la renta de garantía de ingresos mínimos, en todo caso, adquirirán el compromiso de favorecer el acceso a los derechos sociales básicos a las otras personas que formen parte de la unidad de convivencia garantizando el acceso a programas personalizados de inclusión o en caso de que tengan niños o niñas a cargo teniendo en cuenta su interés superior y adaptándose a las necesidades de los colectivos más vulnerables.

CAPÍTULO III

Valoración de los recursos económicos y cuantía de la prestación

Sección primera

Cuantías y cálculo de las prestaciones de la renta valenciana de inclusión

Artículo 17. Importe de la cuantía de la renta valenciana de inclusión

La cuantía mensual de la prestación aplicable a cada unidad de convivencia vendrá determinada por los límites establecidos en este artículo para cada modalidad y con los porcentajes siguientes:

1. Para la renta complementaria de ingresos del trabajo, los ingresos mínimos garantizados se definirán como porcentajes del salario mínimo interprofesional (SMI) mensual vigente calculado en 12 mensualidades, para las unidades de convivencia definidas en este decreto, de acuerdo con número de miembros en los términos siguientes:

- a) Una persona: 80 % del SMI.
- b) Dos personas: 88 % del SMI.
- c) Tres personas: 96 % del SMI.
- d) Cuatro personas: 104 % del SMI.
- e) Cinco personas: 112 % del SMI.
- f) Seis o más personas: 120 % del SMI.

2. Para la renta complementaria de ingresos por prestaciones. En estos casos la cuantía de la renta complementaria, se definirà como porcentaje del salario mínimo interprofesional (SMI) vigente en cada momento calculado en 12 mensualidades, de acuerdo con el número de miembros de la unidad de convivencia en los términos siguientes:

- a) Una persona: 70 % SMI.
- b) Dos personas: 82 % SMI.
- c) Tres personas: 90 % SMI.
- d) Cuatro personas: 96 % SMI.
- e) Cinco personas: 102 % SMI.
- f) Seis o más personas: 110 % SMI.

3. Para la renta de garantía de ingresos mínimos los ingresos mínimos garantizados se definirán como porcentajes del SMI vigente en cada momento calculado en 12 mensualidades, para las unidades de convivencia definidas en este decreto, de acuerdo con el número de miembros en los términos siguientes:

- a) Una persona: 35 % SMI.
- b) Dos personas: 42 % SMI.
- c) Tres personas: 45 % SMI.
- d) Cuatro personas: 47 % SMI.
- e) Cinco personas: 51 % SMI.
- f) Seis o más personas: 55 % SMI.

4. Para la renta de garantía de inclusión social los ingresos mínimos garantizados incluirán el apoyo económico a los procesos de inclusión social e inserción laboral vinculado a los acuerdos, e itinerarios en los términos previstos en el título II de la Ley 19/2017 y en el título II de este decreto, y se definirán como porcentajes del SMI vigente en cada momento, calculado en 12 mensualidades, para las unidades de con-

en aquest decret, d'acord amb el nombre de membres en els termes següents:

- a) Una persona: 70 % de l'SMI.
- b) Dues persones: 82 % de l'SMI.
- c) Tres persones: 90 % de l'SMI.
- d) Quatre persones: 96 % de l'SMI.
- e) Cinc persones: 102 % de l'SMI.
- f) Sis o més persones: 110 % de l'SMI.

Article 18. Càlcul de la prestació econòmica de la renda valenciana d'inclusió

1. Per a la fixació de la quantia de la prestació de la renda valenciana d'inclusió en qualsevol de les seues modalitats aplicable a cada unitat de convivència, es tindrà en compte la persona titular i tots els altres membres de la seua unitat de convivència. Per a determinar-la es computarà el conjunt de recursos, tant els rendiments com el patrimoni, del sol·licitant i de tots els membres de la unitat convivència en els termes previstos en aquest decret.

2. La quantia mensual de la prestació aplicable a cada unitat de convivència estarà determinada per la diferència entre la quantia màxima de la renda valenciana d'inclusió en funció de la seua modalitat i la unitat de convivència, i els recursos econòmics disponibles de la unitat de convivència, establint un mínim de 50 euros mensuals sempre que els recursos econòmics no superen l'import màxim de la renda valenciana d'inclusió.

3. La Renda Complementària d'Ingressos per Prestacions tindrà una quantia màxima més els complements de lloguer, quota hipotecària i el complement de drets energètics, un euro inferior al 35 % de l'import màxim de la pensió no contributiva per a cada any, sense que siga aplicable l'import mínim de 50 euros de l'apartat 2.

4. De l'import de la prestació que corresponga, calculada conforme al que s'estableix en els apartats anteriors, haurà de deduir-se qualsevol tipus d'ingrés de què disposen la persona titular i els membres de la unitat convivència, incloent-hi el rendiment que s'atribuïssa als immobles, en còmput anual, sempre que no es tracte de l'habitatge habitual, d'acord amb el que s'estableix en la secció 2a d'aquest capítol.

Secció segona Determinació dels rendiments econòmics

Article 19. Determinació dels rendiments

1. Per a la determinació dels rendiments mensuals del sol·licitant i dels altres membres de la seua unitat de convivència, es computarà el conjunt d'ingressos de què disposen tots ells en el mes en què es formule la sol·licitud, sense perjudici que per a la determinació de l'import mensual es tinguen en consideració els ingressos econòmics existents en el moment d'emetre la corresponent proposta de resolució, si bé es prorratejaran anualment pels mesos que corresponguen quan hi haja remuneracions de pagues extraordinàries o de beneficis, si és el cas, i aquests procedisquen de la percepció de prestacions, per ingressos del treball per compte propi o per compte d'altri, i quan hi haja notables fluctuacions de quantia, siguen mensuals o estacionals.

2. La valoració dels rendiments econòmics inclourà:
- a) Rendiments procedents del treball per compte propi o alié.
  - b) Rendiments procedents de pensions, prestacions i subsidis.
  - c) Rendiments procedents del patrimoni.
  - d) Rendiments procedents de qualsevol altre títol.

3. Quedaran exclosos del còmput de rendiments determinats ingressos en els termes previstos en l'article 27 d'aquest decret.

Article 20. Rendiments de treball per compte propi

1. Els rendiments de treball per compte propi i assimilats procedents d'activitats professionals, empresarials, agropecuàries o econòmiques de qualsevol naturalesa, es valoraran de conformitat amb el procediment establert en aquest article. A aquest efecte, es consideren ingressos els rendiments nets inclosos en l'última declaració vençuda per al càlcul del pagament fraccionat de l'Impost sobre la Renda de les Persones

vencida definidas en este decreto, de acuerdo con el número de miembros en los términos siguientes:

- a) Una persona: 70 % SMI.
- b) Dos personas: 82 % SMI.
- c) Tres personas: 90 % SMI.
- d) Cuatro personas: 96 % SMI.
- e) Cinco personas: 102 % SMI.
- f) Seis o más personas: 110 % SMI.

Artículo 18. Cálculo de la prestación económica de la renta valenciana de inclusión

1. Para la fijación de la cuantía de la prestación de la renta valenciana de inclusión en cualquiera de sus modalidades aplicable a cada unidad de convivencia, se tendrá en cuenta a la persona titular y a todos los demás miembros de su unidad de convivencia. Para su determinación se computará el conjunto de recursos, tanto los rendimientos como el patrimonio, de la persona solicitante y de todos los miembros de la unidad convivencia en los términos previstos en este decreto.

2. La cuantía mensual de la prestación aplicable a cada unidad de convivencia vendrá determinada por la diferencia entre la cuantía máxima de la renta valenciana de inclusión en función de su modalidad y la unidad de convivencia, y los recursos económicos disponibles de la unidad de convivencia, estableciendo un mínimo de 50 euros mensuales siempre que los recursos económicos no superen el importe máximo de la renta valenciana de inclusión.

3. La renta complementaria de ingresos por prestaciones tendrá una cuantía máxima más los complementos de alquiler, cuota hipotecaria y el complemento de derechos energéticos, un euro inferior, al 35 % del importe máximo de la pensión no contributiva para cada año, sin que sea de aplicación el importe mínimo de 50 euros del apartado 2.

4. Del importe de la prestación que corresponda, calculada conforme a lo establecido en los apartados anteriores, deberá deducirse cualquier tipo de ingreso de que dispongan la persona titular y de todos los miembros de la unidad convivencia, incluido el rendimiento que se atribuya a los inmuebles, en cómputo anual, siempre y cuando no se trate de la vivienda habitual, de acuerdo con lo establecido en la sección 2.ª de este capítulo.

Sección segunda Determinación de los rendimientos económicos

Artículo 19. Determinación de los rendimientos

1. Para la determinación de los rendimientos mensuales de la persona solicitante y de los demás miembros de su unidad de convivencia se computará el conjunto de ingresos de que dispongan todos ellos en el mes en que se formule la solicitud, sin perjuicio de que para la determinación del importe mensual se tengan en consideración los ingresos económicos existentes en el momento de emitir la correspondiente propuesta de resolución. Si bien se prorratearán anualmente por los meses que correspondan cuando existan remuneraciones de pagas extraordinarias o de beneficios, en su caso, y estos procedan de la percepción de prestaciones, por ingresos del trabajo por cuenta propia o por cuenta ajena y cuando existan notables fluctuaciones de cuantía, ya sean mensuales o estacionales.

2. La valoración de los rendimientos económicos incluirá:
- a) Rendimientos procedentes del trabajo por cuenta propia o ajena.
  - b) Rendimientos procedentes de pensiones, prestaciones y subsidios.
  - c) Rendimientos procedentes del patrimonio.
  - d) Rendimientos procedentes de cualquier otro título.

3. Quedarán excluidos del cómputo de rendimientos determinados ingresos en los términos previstos en el artículo 27 de este decreto.

Artículo 20. Rendimientos de trabajo por cuenta propia

1. Los rendimientos de trabajo por cuenta propia y asimilados procedentes de actividades profesionales, empresariales, agropecuarias o económicas de cualquier naturaleza, se valorarán de conformidad con el procedimiento establecido en este artículo. A estos efectos, se consideran ingresos los rendimientos netos incluidos en la última declaración vencida para el cálculo del pago fraccionado del Impuesto sobre la

Físiques, en què es consigna el rendiment net de l'activitat durant el trimestre o el volum d'ingressos quan es deriven d'activitats agrícoles i ramaderes, dividit entre el nombre de mesos de referència d'aquesta declaració, a excepció dels casos en què s'acredite el cessament d'activitat.

2. Si, com a conseqüència del càlcul anterior, aquest fóra inferior al rendiment que es consigna en la declaració fiscal de l'any immediatament anterior al de la sol·licitud, s'imputaran els rendiments nets de treball per compte propi que es declaren en l'Impost de la Renta de les Persones Físiques de l'any anterior.

3. En cas de no disposar-se de declaració fiscal prèvia, es realitzarà una declaració jurada d'ingressos mensuals mitjans nets al llarg dels tres últims mesos.

4. Una vegada avaluats els ingressos amb les regles anteriors, si el resultat fóra inferior a la diferència entre la base reguladora i la quota abonada al règim corresponent de la Seguretat Social, s'imputarà com a mínim en tot cas aquest valor. A aquest efecte, haurà de presentar-se una còpia acarada de l'últim document de cotització abonat al règim corresponent, sense perjudici de la potestat de l'administració d'aplicar les bases reguladores i les quotes establides anualment.

Article 21. Rendiments de treball per compte d'altri

1. Els rendiments de treball per compte d'altri es computaran íntegrament, prorratejats, si és el cas, en dotze mensualitats, aportant les tres últimes nòmines anteriors a la sol·licitud de la renda. En la consideració dels sous i salaris haurà de tindre's en compte tota retribució en brut que perceben els treballadors, siga en metàl·lic o en espècie, com a conseqüència del treball que realitzen.

2. Els rendiments del treball per compte d'altri s'acreditaran mitjançant una còpia acarada del contracte i dels corresponents rebuts de salaris, o un certificat de l'empresa ocupadora.

3. El càlcul dels rendiments mensuals per a treballs de durada inferior a l'any es realitzarà ajustant els paràmetres de la fórmula anterior al període efectiu de treball.

4. En els rendiments obtinguts per pertànyer a cooperatives de treball associat es computaran els ingressos efectius que es perceben. Aquests ingressos seran acreditats mitjançant la presentació dels rebuts de salari emesos per la corresponent cooperativa. En cap cas s'aplicarà un rendiment inferior a la base de cotització, una vegada deduïts els percentatges que determinen la quota que s'ha d'abonar.

Article 22. Rendiments procedents de pensions, prestacions i altres ingressos assimilables

1. Els rendiments procedents de pensions i prestacions de la Seguretat Social, o d'altres règims públics de protecció social, es computaran en brut, prorratejats, si és el cas, en dotze mensualitats.

2. El mateix tractament tindran els ingressos periòdics derivats de plans, fons de pensions, rendes vitalícies i instituts jurídics anàlegs.

Article 23. Valoració dels rendiments procedents de pensions compensatòries i d'aliments

1. Els rendiments procedents de pensions compensatòries i d'aliments es computaran íntegrament.

2. No obstant això, aquests ingressos no es computaran quan estiga acreditat que s'han iniciat les oportunes accions judicials en via civil per a reclamar-los. A aquest efecte, es considerarà com a inici de la reclamació judicial el fet d'haver sol·licitat el benefici de justícia gratuïta per a iniciar el corresponent procediment judicial o haver presentat la petició d'execució de sentència. Això no eximeix de l'obligació d'informar sobre els resultats d'aquestes, i, si és el cas, es computaran els rendiments econòmics a què pogueren donar lloc.

3. Podrà eximir-se de l'obligatorietat d'iniciar el procés judicial quan hi haja una situació de violència en l'àmbit familiar o de violència de gènere, o, si és el cas, la constància de risc per a la integritat física del sol·licitant o titular o dels membres de la seua unitat de convivència. Aquesta situació s'acreditarà mitjançant un informe del centre municipal de serveis socials corresponent, o mitjançant una resolució judicial o un certificat de l'organisme públic amb competències en matèria de protecció a víctimes de violència.

Renta de las Personas Físicas, en el que se consigna el rendimiento neto de la actividad durante el trimestre o el volumen de ingresos cuando se derivan de actividades agrícolas y ganaderas, dividido entre el número de meses de referencia de dicha declaración, a excepción de los casos en los que se acredite el cese de actividad.

2. Si como consecuencia del cálculo anterior, este fuera inferior al rendimiento que se consigna en la declaración fiscal del año inmediatamente anterior al de la solicitud, se imputarán los rendimientos netos de trabajo por cuenta propia que se declaren en el impuesto de la renta de las personas físicas del año anterior.

3. En el caso de no disponerse de declaración fiscal previa, se realizará una declaración jurada de ingresos mensuales medios netos a lo largo de los tres últimos meses.

4. Una vez evaluados los ingresos con las reglas anteriores, si el resultado fuera inferior a la diferencia entre la base reguladora y la cuota abonada al correspondiente régimen de la Seguridad Social se imputará como mínimo en todo caso este valor. A tal fin, deberá presentarse copia cotejada del último documento de cotización abonado al régimen correspondiente, sin perjuicio de la potestad de la administración de aplicar las bases reguladoras y cuotas establecidas anualmente.

Artículo 21. Rendimientos de trabajo por cuenta ajena

1. Los rendimientos de trabajo por cuenta ajena se computarán íntegramente, prorrateados en su caso a doce mensualidades, aportando las tres últimas nóminas anteriores a la solicitud de la renta. En la consideración de los sueldos y salarios deberá tenerse en cuenta toda retribución en bruto que perciba la persona trabajadora, bien sea en metálico o en especie, como consecuencia del trabajo que desarrolla.

2. Los rendimientos del trabajo por cuenta ajena se acreditarán mediante copia cotejada del contrato y de los correspondientes recibos de salarios o certificación de la empresa empleadora.

3. El cálculo de los rendimientos mensuales para trabajos de duración inferior al año, se realizará ajustando los parámetros de la fórmula anterior al período efectivo de trabajo.

4. En los rendimientos obtenidos por pertenecer a cooperativas de trabajo asociado se computarán los ingresos efectivos que perciba. Dichos ingresos serán acreditados mediante la presentación de los recibos de salario emitidos por la correspondiente cooperativa. En ningún caso se aplicará un rendimiento inferior a la base de cotización, una vez deducidos los porcentajes que determinan la cuota a abonar.

Artículo 22. Rendimientos procedentes de pensiones, prestaciones y otros ingresos asimilables

1. Los rendimientos procedentes de pensiones y prestaciones de Seguridad Social, o de otros regímenes públicos de protección social, se computarán en bruto, prorrateados, en su caso, a doce mensualidades.

2. Igual tratamiento tendrán los ingresos periódicos derivados de planes, fondos de pensiones, rentas vitalicias e institutos jurídicos análogos.

Artículo 23. Valoración de los rendimientos procedentes de pensiones compensatorias y de alimentos

1. Los rendimientos procedentes de pensiones compensatorias y de alimentos se computarán íntegramente.

2. No obstante, estos ingresos no se computarán cuando resulte acreditado que se han iniciado las oportunas acciones judiciales en vía civil para su reclamación. A tales efectos, se considerará como inicio de la reclamación judicial el haber solicitado el beneficio de justicia gratuita para iniciar el correspondiente procedimiento judicial o haber presentado la petición de ejecución de sentencia. Ello no exime de la obligación de informar sobre los resultados de las mismas, computándose, en su caso, los rendimientos económicos a que pudieran dar lugar.

3. Podrá eximirse la obligatoriedad de iniciar el proceso judicial cuando exista una situación de violencia en el ámbito familiar o de violencia de género, o en su caso, constancia de riesgo para la integridad física de la persona solicitante o titular o de los miembros de su unidad de convivencia. Esta situación se acreditará mediante informe del centro municipal de servicios sociales correspondiente, o bien mediante resolución judicial o certificación del organismo público con competencias en materia de protección a víctimas de violencia.

4. Amb caràcter general, l'import de la pensió compensatòria o alimentària s'acreditarà mitjançant l'aportació d'una còpia de la resolució judicial, l'extracte bancari acreditatiu d'haver-lo ingressat o qualsevol altra documentació justificativa d'haver-lo abonat.

5. En els supòsits en què no hi haja una resolució judicial relativa a la pensió alimentària per als menors d'edat, aquesta s'acreditarà mitjançant un conveni regulador subscrit pels progenitors, si s'haguera establert.

Article 24. Rendiments patrimonials

1. Els rendiments patrimonials inclouran el total dels rendiments procedents de l'explotació del patrimoni dels membres de la unitat de convivència, siga quina siga la forma que adopte l'esmentada explotació, i, en tot cas, els rendiments obtinguts per usufruct, lloguers, preus de compravenda, traspassos o cessions, tant de béns rústics com urbans, i ingressos financers, així com tot tipus d'ingressos procedents de qualsevol altre títol.

2. El càlcul dels ingressos mensuals per aquest concepte es realitzarà tenint en compte els ingressos obtinguts per rendiments patrimonials durant l'any fiscal anterior a l'any de presentació de la sol·licitud, dividint la quantia total dels ingressos esmentats per dotze mesos.

3. En cas que, una vegada obtinguda la modalitat de renda valenciana que corresponga, es realitzara donació del patrimoni, es computaria com a ingrés atípic pel seu valor cadastral en cas de béns immobles, i pel seu valor de mercat o valor de donació en la resta de casos. Reduint-se la quantia de la prestació en la diferència de l'import màxim per a la unitat de convivència establida i el valor donat, si aquest fóra superior, s'extingiria per un període d'un any.

Article 25. Premis i ingressos atípics

1. Es prorratejaran en dotze mensualitats els ingressos següents:

a) Premis i apostes que hagen obtingut els membres de la unitat de convivència.

b) Indemnitzacions per acomiadament, incapacitat permanent parcial per a la professió habitual, prejubilació, jubilació, accidents, indemnitzacions d'assegurances, i anàlegs.

c) Ingressos per capitalització de prestacions per desocupació, llevat que s'acredite que en el mes següent a percebre-les s'ha iniciat l'activitat per a la qual van ser atorgades.

d) Endarreriments percebuts en concepte d'aliments.

e) Rendes derivades de donacions, herències i llegats.

f) Ingressos procedents del rescat o liquidació de plans de pensions, fons d'inversió i altres actius financers.

g) Recursos generats per venda de patrimoni i no invertits en l'habitatge habitual.

h) Els ingressos que excedisquen els supòsits previstos en l'article 27.1.h d'aquest decret.

i) Qualsevol altre ingrés no previst en els apartats anteriors, de caràcter no regular o obtingut de manera excepcional per qualsevol dels membres de la unitat de convivència.

2. El prorrateig d'aquests ingressos es realitzarà durant els dotze mesos següents a la data en què es generen o, si no n'hi ha, des que siguen notificats. La falta de comunicació determinarà la reclamació de les quantitats indegudament percebudes, conforme al procediment establert en el capítol VI del títol I d'aquest decret.

3. Com a excepció, no s'imputaran aquests ingressos quan s'utilitzen per a l'adquisició de l'habitatge habitual si no se'n disposa d'un amb anterioritat, o per a l'adquisició d'un habitatge millor adaptat a les característiques i necessitats de la unitat de convivència, sempre que s'haja venut l'anterior i l'import de la venda s'haja destinat a l'adquisició del nou habitatge de conformitat amb l'article 27.4, i sempre que no tinga valor excepcional; en aquest cas només es donarà aquest tractament al valor cadastral en els termes previstos en l'article 30.2 d'aquest decret.

Les persones interessades hauran d'aportar la documentació acreditativa de la compra o de la cancel·lació de la hipoteca en cas d'abonar les quanties pendents de pagament d'aquesta. Si, com a resultat del pagament, queda un excedent no utilitzat, s'aplicarà el que s'estableix en l'apartat 2 d'aquest article.

Tam poc s'imputarà la part dels ingressos que es destine a dur a terme reformes en l'habitatge habitual, sempre que siguen necessàries

4. Con caràcter general, el importe de la pensió compensatòria o alimentícia se acreditarà mediante aportación de copia de la resolución judicial, extracto bancario acreditativo de su ingreso o cualquier otra documentación justificativa de su abono.

5. En los supuestos en que no exista resolución judicial relativa a la pensión alimentícia para las personas menores de edad, esta se acreditará mediante convenio regulador suscrito por las personas progenitoras si se hubiera establecido.

Artículo 24. Rendimientos patrimoniales

1. Los rendimientos patrimoniales incluirán el total de los rendimientos procedentes de la explotación del patrimonio de los miembros de la unidad de convivència, sea cual sea la forma que adopte la mencionada explotación y, en todo caso, los rendimientos obtenidos por usufructo, alquileres, precios de compraventa, traspaso o cesión, tanto de bienes rústicos como urbanos, ingresos financieros, así como todo tipo de ingresos procedentes de cualquier otro título.

2. El cálculo de los ingresos mensuales por este concepto se realizará teniendo en cuenta los ingresos obtenidos por rendimientos patrimoniales en el año fiscal anterior al año de presentación de la solicitud, dividiéndose la cuantía total de los mencionados ingresos por doce meses.

3. En el caso de que, una vez obtenida la modalidad de renta valenciana que corresponda, se realizase donación del patrimonio, se computará como ingreso atípico por su valor catastral en caso de bienes inmuebles y por su valor de mercado o valor de donación en el resto de casos. Reduciéndose la cuantía de la prestación en la diferencia del importe máximo para la unidad de convivència establecida y el valor donado, si este fuera superior, se extinguiría por un período de un año.

Artículo 25. Premios e ingresos atípicos

1. Se prorratearán a doce mensualidades los siguientes ingresos:

a) Premios y apuestas que hubieran obtenido las personas de la unidad de convivència.

b) Indemnizaciones por despido, incapacidad permanente parcial para la profesión habitual, prejubilación, jubilación, accidentes, indemnizaciones de seguros, y análogos.

c) Ingresos por capitalización de prestaciones por desempleo, salvo que se acredite que en el mes siguiente a su percepción se ha iniciado la actividad para la que fueron otorgados.

d) Atrasos percibidos en concepto de alimentos.

e) Rentas derivadas de donaciones, herencias y legados.

f) Ingresos procedentes de rescate o liquidación de planes de pensiones, fondos de inversión, y otros activos financieros.

g) Recursos generados por venta de patrimonio y no invertidos en vivienda habitual.

h) Los ingresos que excedan de los supuestos contemplados en el artículo 27.1.h de este decreto.

i) Cualesquiera otros ingresos no contemplados en los apartados anteriores, de carácter no regular u obtenidos de modo excepcional por cualquiera de los miembros de la unidad de convivència.

2. El prorrateo de estos ingresos se realizará durante los doce meses siguientes a la fecha en que se generen o, en su defecto, desde que sean notificados. La falta de comunicación determinarà la reclamación de las cantidades indebidamente percibidas, conforme al procedimiento establecido en el capítulo VI del título I de este decreto.

3. Como excepción, no se imputarán estos ingresos cuando se utilicen para adquisición de la vivienda habitual cuando no se dispusiera de una con anterioridad o a la adquisición de una vivienda mejor adaptada a las características y necesidades de la unidad de convivència, siempre que se hubiera vendido la anterior y el importe de la venta se hubiera destinado a la adquisición de la nueva vivienda de conformidad con el artículo 27.4, y siempre que no tenga valor excepcional, en cuyo caso solo se dará este tratamiento al valor catastral en los términos previstos en el artículo 30.2 de este decreto.

Las personas interesadas deberán aportar la documentación acreditativa de la compra o de la cancelación de la hipoteca en el caso de abonar las cuantías pendientes de pago de la misma. Si como resultado del pago quedara un excedente no utilizado se aplicará lo establecido en el apartado 2 de este artículo.

No se imputará tampoco la parte de los ingresos que se destine a llevar a cabo reformas en la vivienda habitual, siempre que estas sean

per a mantindre l'habitatge en estat d'habitabilitat i no suposen un valor que es puga considerar excepcional. S'hauran d'aportar les factures abonades per aquest concepte.

4. Per a acreditar la percepció dels ingressos relacionats en l'apartat 1 del present article, s'aportarà l'original o una còpia acarada del títol pel qual es perceben.

Article 26. Obtenció i verificació de dades

1. Per a la determinació dels ingressos i la valoració del patrimoni de la unitat de convivència, es tindran en compte les dades contingudes en la sol·licitud, les aportades durant la valoració d'aquesta i les que puguen obtindre els òrgans encarregats de la instrucció del procediment de concessió de la renda valenciana d'inclusió, o del procés de revisió, a través de la consulta de les diferents bases de dades públiques o de qualsevol altre mitjà disponible que proporcione informació sobre la situació econòmica i el patrimoni del sol·licitant o titular i dels membres de la seua unitat de convivència.

2. Les direccions territorials competents en matèria de serveis socials i els serveis socials de les entitats locals encarregats de la instrucció de la renda valenciana d'inclusió en les seues diverses modalitats, podran realitzar les comprovacions oportunes per a verificar els ingressos que realment ha obtingut la unitat de convivència, així com el seu patrimoni, a l'efecte de les regularitzacions que siguen procedents i que puguen motivar la modificació de l'import, la suspensió o l'extinció del dret i, si s'escau, el reintegrament de prestacions indegudament percebudes.

Article 27. Ingressos no computables

1. En qualsevol de les modalitats de la renda valenciana d'inclusió, quedaran exclosos íntegrament del còmput de rendiments els següents ingressos i prestacions socials de caràcter finalista corresponents al sol·licitant o als altres membres de la seua unitat de convivència:

a) Les prestacions, periòdiques o no, concedides per qualsevol entitat, l'objecte de les quals siga ajudar a sufragar despeses imprescindibles, com les ajudes d'emergència, les que fomenten el desenvolupament personal i l'accessibilitat física, social i de comunicació.

b) El complement de lloguer d'habitatge de les pensions no contributives d'invalidesa i jubilació de la Seguretat Social.

c) El complement d'ajuda a tercera persona de les pensions no contributives d'invalidesa i de les prestacions familiars per filla o fill a càrrec majors d'edat del sistema de la seguretat social.

d) Tampoc es computaran els ingressos procedents de les prestacions familiars per filla o fill a càrrec menors de 18 anys del sistema de la Seguretat Social.

e) Les prestacions i subvencions que es perceben amb motiu d'un acolliment familiar de menors d'edat.

f) Les prestacions procedents del sistema d'atenció a les persones en situació de dependència percebudes per qualsevol membre de la unitat de convivència.

g) Les quantitats efectives destinades a pensió d'aliments o a pensió compensatòria retengudes per resolució judicial o establides per sentència judicial o conveni regulador a la persona obligada a abonar aquesta pensió.

h) Les ajudes econòmiques puntuals prestades per familiars o amistats per a completar les despeses destinades al pagament del lloguer o de la hipoteca de l'habitatge habitual que no puguen ser sufragades íntegrament pels complements establits en aquest decret. Els diners que excedisquen l'import del lloguer o de la hipoteca es computaran com a ingressos atípics.

i) Les aportacions de béns i drets posteriors que anualment es realitzen a favor del beneficiari d'un patrimoni especialment protegit de les persones amb diversitat funcional.

2. No computaran les ajudes econòmiques de caràcter finalista procedents de qualsevol organisme públic que tinguen com a objecte l'accés dels membres de la unitat de convivència a l'educació, la formació professional, la sanitat, l'habitatge, el transport o la cobertura de situacions d'emergència social i especial necessitat. Es consideraran com a tals, sense perjudici d'altres recursos que puguen considerar-se no computables:

1r. Les beques per a l'educació o la formació. No tindran aquesta consideració els contractes per a la formació ni les beques de postgrau.

necesarias para mantener la vivienda en estado de habitabilidad y no supongan un valor que se pueda considerar excepcional, debiendo aportar las facturas abonadas por este concepto.

4. Para acreditar la percepción de los ingresos relacionados en el apartado 1 del presente artículo se aportará original o copia cotejada del título por el cual se perciben.

Artículo 26. Obtención y verificación de datos

1. Para la determinación de los ingresos y la valoración del patrimonio de la unidad de convivencia, se tendrá en cuenta los datos contenidos en la solicitud, los aportados durante la valoración de la misma y los que puedan obtener los órganos encargados de la instrucción del procedimiento de concesión de renta valenciana de inclusión, o del proceso de revisión, a través de la consulta a las distintas bases de datos públicas o de cualquier otro medio disponible que proporcione información sobre la situación económica y el patrimonio de la persona solicitante o titular y de las personas de su unidad de convivencia.

2. La direcciones territoriales competentes en materia de servicios sociales y los servicios sociales de las entidades locales encargados de la instrucción de la renta valenciana de inclusión en sus diversas modalidades, podrán realizar las comprobaciones oportunas para verificar los ingresos que realmente ha obtenido la unidad de convivencia, así como su patrimonio, a efectos de las regularizaciones que procedan y que puedan motivar la modificación del importe, la suspensión o la extinción del derecho y, en su caso, el reintegro de prestaciones indebidamente percibidas.

Artículo 27. Ingresos no computables

1. En cualquiera de las modalidades de la renta valenciana de inclusión, quedarán excluidas en su totalidad del cómputo de rendimientos los siguientes ingresos y prestaciones sociales de carácter finalista, correspondientes a la persona solicitante o las demás personas de su unidad de convivencia:

a) Las prestaciones, periódicas o no, concedidas por cualquier entidad, cuyo objeto sea ayudar a sufragar gastos imprescindibles como las ayudas de emergencia, las que fomentan el desarrollo personal y la accesibilidad física, social y de comunicación.

b) El complemento de alquiler de vivienda de las pensiones no contributivas de invalidez y jubilación de la Seguridad Social.

c) El complemento de ayuda a tercera persona de las pensiones no contributivas de invalidez y de las prestaciones familiares por hija o hijo a cargo mayores de edad del sistema de la seguridad social.

d) Tampoco se computarán los ingresos procedentes de las prestaciones familiares por hija o hijo a cargo menores de 18 años del sistema de la Seguridad Social.

e) Las prestaciones y subvenciones que se perciban con motivo de un acogimiento familiar de personas menores de edad.

f) Las prestaciones procedentes del sistema de atención a las personas en situación de dependencia percibidas por cualquier miembro de la unidad de convivencia.

g) Las cantidades efectivas que se estén destinando a pensión de alimentos o a pensión compensatoria por haber sido retenidas por resolución judicial o por estar establecidas por sentencia judicial o convenio regulador a la persona obligada a abonar dicha pensión.

h) Las ayudas económicas puntuales prestadas por familiares o amistades para completar los gastos destinados al pago del alquiler o de la hipoteca de la vivienda habitual, que no puedan ser sufragados íntegramente por los complementos establecidos en este decreto. El dinero que exceda del importe del alquiler o de la hipoteca se computará como ingreso atípico.

i) Las aportaciones de bienes y derechos posteriores que anualmente se realicen a favor de la persona beneficiaria de un patrimonio especialmente protegido de las personas con diversidad funcional.

2. No computarán las ayudas económicas de carácter finalista procedentes de cualquier organismo público, que tengan por objeto el acceso de las personas de la unidad de convivencia a la educación, la formación profesional, la sanidad, la vivienda, el transporte o la cobertura de situaciones de emergencia social y especial necesidad. Se considerarán como tales, sin perjuicio de otros recursos que puedan considerarse no computables:

1.º Las becas para la educación o la formación. No tendrán esta consideración los contratos para la formación ni las becas de posgrado.

2n. Les ajudes de menjador i les ajudes de transport.

3r. Les ajudes per a l'accés a l'habitatge habitual o la rehabilitació d'aquest.

4t. El subsidi de mobilitat i la compensació per a despeses de transport.

3. Una vegada concedida la prestació, i amb caràcter excepcional, no es computaran com a recursos econòmics de la unitat de convivència les quantitats que puga percebre mensualment, durant el termini màxim de tres mesos consecutius, qualsevol membre de la unitat de convivència en concepte de rendes procedents del treball, sempre que aquestes siguen inferiors en còmput mensual a l'SMI vigent calculat en dotze mensualitats, i solament per a períodes coincidents amb l'any natural i per a un sol membre de la unitat de convivència.

En aquest supòsit, no seran aplicables les regles sobre modificació i suspensió de la prestació establides en el títol III de la Llei 19/2017.

Els destinataris de la renda valenciana d'inclusió tenen l'obligació de comunicar a l'entitat local o la direcció territorial corresponent, depenent de la modalitat de renda que perceben, l'inici i la finalització de l'activitat laboral a què es refereixen els paràgrafs anteriors en el termini màxim de quinze dies des de l'inici o la fi d'aquesta, aportant una còpia del contracte de treball, una fotocòpia de la primera nòmina i la liquidació, si és el cas.

4. No s'inclouran en la valoració dels recursos econòmics el valor obtingut per la venda de l'habitatge habitual, una vegada deduïdes les quantitats pendents d'amortització del préstec hipotecari, si és el cas, així com les despeses i els tributs pagats per l'operació, sempre que es destinen en el termini màxim de sis mesos des de la data de la venda a l'adquisició d'un nou habitatge destinat a residència habitual.

Article 28. Mitjans econòmics suficients

Fins i tot quan els recursos mensuals de la unitat de convivència del sol·licitant siguen inferiors a la quantia mensual de la renda valenciana d'inclusió que siga aplicable, es considerarà que el sol·licitant i els altres membres de la unitat de convivència disposen de recursos suficients per a fer front a les despeses bàsiques i a les despeses derivades del seu procés d'inclusió social i laboral, i, en conseqüència, no podran ser titulars de la Renda de Valenciana d'Inclusió, en els casos següents:

a) Quan la unitat de convivència dispose d'un conjunt de béns de qualsevol naturalesa per una quantia equivalent a set vegades la quantia màxima anual de la modalitat de la Renda de Valenciana d'Inclusió, en funció del nombre total dels membres de la unitat de convivència i de la modalitat de la prestació.

b) Quan es constata que algun membre de la unitat de convivència accedeix a la compra de determinats béns i serveis o té despeses de manteniment de determinats béns que exigeixen l'existència de recursos diferents dels declarats i dels obtinguts mitjançant la prestació, sempre que aquests igualen o superen el que es preveu en l'apartat anterior. En aquests casos, es donarà als béns el tractament previst per als ingressos atípics de l'article 25 d'aquest decret.

c) Se n'exceptuaran els béns mobles o immobles que formen part d'un patrimoni especialment protegit de les persones amb diversitat funcional constituït de conformitat amb el que s'estableix en la seua norma específica. Els beneficiaris d'aquest patrimoni hauran de justificar-ho mitjançant els documents següents:

1r. Document públic o resolució judicial que acredite la constitució del patrimoni protegit, així com el valor econòmic patrimonial referit al mes anterior a la data de sol·licitud de la modalitat de la Renda de Valenciana d'Inclusió.

2n. Justificació de les quanties de les aportacions de béns i drets posteriors que anualment es realitzen a favor seu.

3r. En cas que el beneficiari del patrimoni protegit muira, o s'extingisca la seua condició, s'haurà de comunicar la variació en el termini de 20 dies hàbils des que es produïska el fet.

2.º Las ayudas de comedor y las ayudas de transporte.

3.º Las ayudas para el acceso o la rehabilitación de la vivienda habitual.

4.º El subsidio de movilidad y la compensación para gastos de transporte.

3. Una vez concedida la prestación y con carácter excepcional no se computarán como recursos económicos de la unidad de convivencia las cantidades que puedan percibirse mensualmente durante el plazo máximo de tres meses consecutivos, por cualquier miembro de la unidad de convivencia en concepto de rentas procedentes del trabajo, siempre que estas sean inferiores en cómputo mensual al SMI vigente calculado en 12 mensualidades y solamente para períodos coincidentes con el año natural y para un solo miembro de la unidad de convivencia.

En este supuesto, no serán aplicables las reglas sobre modificación y suspensión de la prestación, establecidas en el título III de la Ley 19/2017.

Las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión tienen la obligación de comunicar a la entidad local o la dirección territorial correspondiente, dependiendo de la modalidad de renta que perciba, el inicio y la finalización de la actividad laboral a que se refieren los párrafos anteriores, en el plazo máximo de quince días desde el inicio o fin de la misma, aportando copia del contrato de trabajo, fotocopia de la primera nómina y el finiquito en su caso.

4. No se incluirá en la valoración de los recursos económicos el valor obtenido por la venta de la vivienda habitual, una vez deducidas las cantidades pendientes de amortización del préstamo hipotecario, en su caso, así como los gastos y tributos devengados por la operación, siempre que se destine en el plazo máximo de seis meses desde la fecha de la venta, a la adquisición de una nueva vivienda destinada a residencia habitual.

Artículo 28. Medios económicos suficientes

Aún cuando los recursos mensuales de la unidad de convivencia de la persona solicitante sean inferiores a la cuantía mensual de la renta valenciana de inclusión que sea de aplicación, se considerará que la persona solicitante y las demás personas miembros de la unidad de convivencia disponen de recursos suficientes para hacer frente a los gastos básicos y a los gastos derivados de su proceso de inclusión social y laboral, y en consecuencia, no podrán ser titulares de la renta de valenciana de inclusión, en los siguientes casos:

a) Cuando la unidad de convivencia disponga de un conjunto de bienes de cualquier naturaleza, por una cuantía equivalente a siete veces la cuantía máxima anual de la modalidad de la renta de valenciana de inclusión, en función del número total de personas miembros de la unidad de convivencia y de la modalidad de la prestación.

b) Cuando se constata que alguna o algunas personas miembros de la unidad de convivencia acceden a la compra de determinados bienes y servicios o cuentan con gastos de mantenimiento de determinados bienes que exigen la existencia de recursos diferentes de los declarados y de los obtenidos mediante la prestación, siempre que los mismos igualen o superen lo previsto en el apartado anterior. En tales supuestos, se dará a los bienes el tratamiento previsto para los ingresos atípicos del artículo 25 de este decreto.

c) Se exceptuarán los bienes muebles o inmuebles que formen parte de un patrimonio especialmente protegido de las personas con diversidad funcional constituido de conformidad con lo establecido en su norma específica. Las personas beneficiarias de dicho patrimonio deberán justificarlo mediante los siguientes documentos:

1.º Documento público o resolución judicial que acredite la constitución del patrimonio protegido, así como el valor económico patrimonial referido al mes anterior a la fecha de solicitud de la modalidad renta de valenciana de inclusión.

2.º Justificar las cuantías de las aportaciones de bienes y derechos posteriores que anualmente se realicen a su favor.

3.º En el caso de que la persona beneficiaria del patrimonio protegido falleciera o se extinguiera su condición deberán comunicar la variación en el plazo de 20 días hábiles desde que se produzca.

Secció tercera
Determinació del patrimoni

Article 29. Determinació del patrimoni

El patrimoni de la unitat de convivència inclourà el conjunt de béns mobles i immobles sobre els quals s'ostente un títol jurídic de propietat, possessió o usdefruit, incloent-hi almenys els béns immobles urbans i rústics, els títols, valors, drets de crèdit de fàcil realització o diners en efectiu, els títols de renda variable o fixa, els vehicles de motor i, en casos excepcionals, l'aixovar familiar i obres d'art.

Article 30. Béns immobles

1. Per a accedir a la renda valenciana d'inclusió, ni la persona titular ni cap altre membre de la unitat de convivència hauran de tindre en propietat cap bé immoble que supere la quantia prevista en l'apartat *a* de l'article 28 del decret, a excepció de l'apartat *b* de l'article 11.2.

2. De l'import de prestació que corresponga han de deduir-se, en còmput anual, el 2 % del seu valor cadastral dels immobles que no superen el límit anterior, i en cas que estiguen llogats, l'import brut rebut per l'arrendament.

3. La valoració de l'habitatge o allotjament en propietat que constituïska la residència habitual de la unitat de convivència queda exempta de valoració patrimonial, excepte si es tracta de determinar si és un habitatge de valor excepcional, que haurà de realitzar-se atenent el valor cadastral corresponent i valorant-se per l'excés sobre el mínim exempt en habitatge habitual que puga establir-se en la normativa sobre l'Impost de Patrimoni.

A aquest efecte, es considerarà inclòs en el concepte d'habitatge habitual a més del mateix habitatge:

a) Un garatge i un traster, si n'hi ha, que podran estar localitzats tant en el mateix immoble, en el qual es troba l'habitatge, com en un altre immoble proper al domicili.

b) Quan es tracte d'un habitatge habitual de caràcter rústic, la parcel·la annexa de caràcter rústic que no estiga desagregada.

4. No es computarà el valor patrimonial dels béns immobles diferents de l'habitatge habitual en els supòsits següents:

a) Quan l'immoble propietat d'una persona de la unitat de convivència haja sigut adjudicat en un procés judicial de nul·litat, separació o divorci, a un altre cònjuge perquè constituïska la seua residència habitual.

b) Quan una persona de la unitat de convivència posseïska un bé que haja sigut adquirit per herència, donació o llegat, i estiga gravat amb un usdefruit a favor d'una tercera persona, i resulte suficientment acreditat que qui ostenta la nua propietat no pot disposar d'aquest.

c) Quan s'acredite fehacement que existeix un procés d'embargament del bé immoble que impossibilita a la persona propietària disposar d'aquest.

5. En el cas de disposar de béns immobles en els quals no es compte amb la totalitat de la propietat o es tinga limitat el gaudi d'aquests béns en propietat per situacions imposades d'usdefruit o assimilables, i es tracte per tant de béns de difícil realització, s'aplicaran les regles de valoració següents:

a) En cas de disposar de béns immobles respecte als quals no es compte amb la totalitat de la propietat, es considerarà la part proporcional del seu valor cadastral.

b) En els supòsits de béns immobles sobre els quals s'haja constituït un dret d'usdefruit, el valor a computar serà el rendiment de l'esmentat usdefruit d'acord amb la normativa fiscal que li siga aplicable.

Article 31. Títols, valors i drets

Els títols, valors, drets de crèdit, així com els diners en efectiu existents en depòsits bancaris a la disposició de qualsevol dels membres de la unitat de convivència es computaran en els termes següents:

1. Dipòsits en comptes corrents o d'estalvi. Es valoraran pel saldo mitjà que presenten en els sis mesos anteriors a la presentació de la sol·licitud o en el moment de procedir a la revisió de la prestació.

Sección tercera
Determinación del patrimonio

Artículo 29. Determinación del patrimonio

El patrimonio de la unidad de convivencia incluirá el conjunto de bienes muebles e inmuebles sobre los que se ostente un título jurídico de propiedad, posesión o usufructo, incluyendo al menos los bienes inmuebles urbanos y rústicos, los títulos, valores, derechos de crédito de fácil realización o dinero en efectivo, los títulos de renta variable o fija, los vehículos a motor y, en casos excepcionales, el ajuar familiar y obras de arte.

Artículo 30. Bienes inmuebles

1. Para acceder a la renta valenciana de inclusión, ni la persona titular ni ningún otro miembro de la unidad de convivencia deberán tener en propiedad ningún bien inmueble que supere la cuantía prevista en el apartado *a* del artículo 28 del decreto, a excepción del apartado *b* del artículo 11.2.

2. Del importe de prestación que corresponda deben deducirse en cómputo anual, el 2 % de su valor catastral de los inmuebles que no superen el límite anterior, y en el caso de que estuvieran alquilados el importe bruto recibido por el arrendamiento.

3. La valoración de la vivienda o alojamiento en propiedad que constituya la residencia habitual de la unidad de convivencia queda exenta de valoración patrimonial, excepto si se trata de determinar si es una vivienda de valor excepcional, que deberá realizarse atendiendo al valor catastral correspondiente valorándose por el exceso sobre el mínimo exento en vivienda habitual que pueda establecerse en la normativa sobre el Impuesto de Patrimonio.

A estos efectos, se entenderá incluido en el concepto de vivienda habitual además de la propia vivienda:

a) Un garaje y un trastero, si los hubiese, pudiendo estar localizados tanto en el mismo inmueble en el que se encuentra la vivienda como en otro inmueble cercano al domicilio.

b) Cuando se trate de una vivienda habitual de carácter rústico, la parcela anexa de carácter rústico que no esté desagregada.

4. No se computará el valor patrimonial de los bienes inmuebles distintos a la vivienda habitual en los siguientes supuestos:

a) Cuando el inmueble propiedad de una persona de la unidad de convivencia haya sido adjudicado en un proceso judicial de nulidad, separación o divorcio, al otro cónyuge para que constituya su residencia habitual.

b) Cuando una persona de la unidad de convivencia posea un bien que haya sido adquirido por herencia, donación o legado, y estuviera gravado con un usufructo a favor de una tercera persona, y resulte suficientemente acreditado que quien ostenta la nuda propiedad no puede disponer del mismo.

c) Cuando se acredite fehacientemente que existe un proceso de embargo del bien inmueble que impossibilita a la persona propietaria disponer del mismo.

5. En el caso de disponer de bienes inmuebles en los que no se cuente con la totalidad de la propiedad o se tenga limitado el disfrute de tales bienes en propiedad por situaciones impuestas de usufructo o asimilables, y se trate por lo tanto de bienes de difícil realización, se aplicarán las siguientes reglas de valoración:

a) En el caso de disponer de bienes inmuebles respecto a los que no se cuente con la totalidad de la propiedad, se considerará la parte proporcional de su valor catastral.

b) En los supuestos de bienes inmuebles sobre los que se haya constituido un derecho de usufructo, el valor a computar será el rendimiento del citado usufructo de acuerdo con la normativa fiscal que le sea de aplicación.

Artículo 31. Títulos, valores y derechos

Los títulos, valores, derechos de crédito, así como el dinero en efectivo existente en depósitos bancarios a disposición de cualquiera de los miembros de la unidad de convivencia, se computarán en los términos siguientes:

1. Depósitos en cuentas corrientes o de ahorro. Se valorarán por el saldo medio que presenten en los seis meses anteriores a la presentación de la solicitud o en el momento de proceder a la revisión de la prestación.

2. Títols de renda variable. Es valoraran de conformitat amb la seua cotització en borsa en el moment de valorar la sol·licitud o de procedir a la revisió de l'expedient. En cas de no cotitzar en borsa, es valoraran pel seu valor comptable.

3. Títols de renda fixa. Es valoraran pel seu valor nominal en el moment de valorar la sol·licitud o de procedir a la revisió de l'expedient.

Article 32. Vehicles de motor

1. Els vehicles de motor, considerats de manera conjunta, quedaran exempts de la valoració del patrimoni fins a les quanties següents:

- Fins a 7.500 euros amb caràcter general.
- Fins a 12.000 euros en el cas de vehicles adaptats per a persones amb diversitat funcional.
- Fins a 12.000 euros en el cas de vehicles afectes a l'activitat professional.

2. En els casos previstos en el paràgraf anterior, la valoració patrimonial es realitzarà mitjançant les taules que estableixen les quanties oficials que determina el Ministeri d'Hisenda, computant-se únicament l'excés de valor respecte a les quanties exemptes.

Article 33. Aixovar familiar

L'aixovar familiar quedarà exceptuat de la valoració del patrimoni, llevat que hi existisquen béns de valor excepcional, de fàcil realització i quantificació.

CAPÍTOL IV Reconeixement de la prestació

Article 34. Sol·licitud

1. El procediment per al reconeixement del dret a la renda valenciana d'inclusió, en qualsevol de les seues modalitats, s'iniciarà mitjançant la sol·licitud de la persona interessada, d'acord amb el que preveu l'article 25 de la Llei 19/2017.

2. La sol·licitud haurà de presentar-se segons el model normalitzat que s'establirà per la conselleria competent en matèria d'inclusió social i que es trobarà a la disposició de les persones interessades en tots els ajuntaments de la comunitat autònoma, i anirà acompanyada, si escau, de la sol·licitud de prestacions complementàries d'ajuda a l'habitatge i drets energètics regulades en aquest decret o a través de la seua electrònica de la conselleria competent en matèria d'inclusió social.

Article 35. Documentació

1. La sol·licitud haurà d'anar acompanyada de la documentació següent, necessària per a acreditar el compliment dels requisits regulats en l'article 11 d'aquest decret:

a) Fotocòpia del document acreditatiu de la identitat de la persona sol·licitant i de les altres persones membres de la unitat de convivència. En el cas de les persones estrangeres que no disposen de NIE, hauran de presentar una còpia del passaport o de la cèdula d'inscripció en vigor, si escau.

b) Fotocòpia del llibre de família corresponent o, si escau, dels documents que acrediten la guarda i custòdia o la tutela.

c) Certificat d'empadronament històric que establisca la composició de la unitat de convivència i que acredite els períodes de residència de tots els membres, establits en l'article 11 d'aquest decret.

d) En el supòsit previst en l'article 8.2.a d'aquest decret, la situació de violència de gènere haurà d'acreditar-se mitjançant la fotocòpia de la resolució judicial pertinent o l'informe del Ministeri Fiscal que indique l'existència d'indicis que la denunciante és víctima de violència de gènere mentre es dicta l'ordre de protecció. També podrà acreditar-se mitjançant un informe de qualsevol servei dependent de la direcció general amb competències en igualtat de gènere.

e) En cas d'existència de relacions permanents anàlogues a la conyugal, aquesta serà acreditada en qualsevol de les formes següents:

1r. Mitjançant certificació del registre de parelles de fet en el qual conste aquesta unió, ja es tracte d'un registre municipal, ja del registre

2. Títulos de renta variable. Se valorarán conforme a su cotización en bolsa en el momento de valorar la solicitud o de proceder a la revisión del expediente. En caso de no cotizar en bolsa, se valorarán por su valor contable.

3. Títulos de renta fija. Se valorarán por su valor nominal en el momento de valorar la solicitud o de proceder a la revisión del expediente.

Artículo 32. Vehículos a motor

1. Los vehículos a motor, considerados de forma conjunta, quedarán exentos de la valoración del patrimonio hasta las siguientes cuantías:

- Hasta 7.500 euros con carácter general.
- Hasta 12.000 euros en el caso de vehículos adaptados para personas con diversidad funcional.
- Hasta 12.000 euros en el caso de vehículos afectos a la actividad profesional.

2. En los casos previstos en el párrafo anterior, la valoración patrimonial se realizará mediante las tablas que establecen las cuantías oficiales que determina el Ministerio de Hacienda, computándose únicamente el exceso de valor respecto a las cuantías exentas.

Artículo 33. Ajuar familiar

El ajuar familiar quedará exceptuado de la valoración del patrimonio, salvo que en el mismo existan bienes de valor excepcional, de fácil realización y cuantificación.

CAPÍTULO IV Reconocimiento de la prestación

Artículo 34. Solicitud

1. El procedimiento para el reconocimiento del derecho a la renta valenciana de inclusión, en cualquiera de sus modalidades se iniciará mediante solicitud de la persona interesada, de acuerdo con lo previsto en el artículo 25 de la Ley 19/2017.

2. La solicitud deberá presentarse según el modelo normalizado que se establecerá por la conselleria competente en materia de inclusión social y que se encontrará a disposición de las personas interesadas en todos los ayuntamientos de la comunidad autónoma, e irá acompañada, en su caso, de la solicitud de prestaciones complementarias de ayuda a la vivienda y derechos energéticos reguladas en este decreto o a través de la sede electrónica de la conselleria competente en materia de inclusión social.

Artículo 35. Documentación

1. La solicitud deberá ir acompañada de la siguiente documentación, necesaria para acreditar el cumplimiento de los requisitos regulados en el artículo 11 de este decreto:

a) Fotocopia del documento acreditativo de la identidad de la persona solicitante y de las demás personas miembros de la unidad de convivencia. En el caso de las personas extranjeras que no dispongan de NIE, deberán presentar copia del pasaporte o de la cédula de inscripción en vigor, en su caso.

b) Fotocopia del libro de familia correspondiente o, en su caso, de los documentos que acrediten la guarda y custodia o la tutela.

c) Certificado de empadronamiento histórico que establezca la composición de la unidad de convivencia y que acredite los períodos de residencia de todos los miembros, establecidos en el artículo 11 de este decreto.

d) En el supuesto previsto en el artículo 8.2.a de este decreto, la situación de violencia de género deberá acreditarse mediante fotocopia de la resolución judicial pertinente o informe del Ministerio Fiscal que indique la existencia de indicios de que la denunciante es víctima de violencia de género en tanto que se dicta la orden de protección. También podrá acreditarse mediante informe de cualquier servicio dependiente de la dirección general con competencias en igualdad de género.

e) En el caso de existencia de relaciones permanentes análogas a la conyugal, la misma será acreditada en cualquiera de las formas siguientes:

1.º Mediante certificación del registro de parejas de hecho en el que conste dicha unión, ya se trate de un registro municipal, ya del registro

de la comunitat autònoma, ja d'un registre de naturalesa equivalent situat en una altra comunitat autònoma o en un altre país.

2n. En els casos de mera convivència de fet sense cap inscripció registral, l'esmentada convivència serà acreditada mitjançant una declaració responsable de les persones membres de la parella, o mitjançant una còpia compulsada de resolució judicial que acredite la convivència de fet.

f) En cas de separació, divorci o nul·litat matrimonial, serà necessari aportar una fotocòpia de la sentència judicial, del conveni regulador on s'estableixen pensions compensatòries o d'aliments, i un certificat bancari o altre document acreditatiu de les quanties percebudes per aquestes. Si es produeix la separació de fet, caldrà iniciar les actuacions judicials corresponents mitjançant la sol·licitud d'advocada o advocat d'ofici o presentació de la demanda si escau. En casos excepcionals la separació de fet es podrà acreditar mitjançant una declaració responsable amb l'informe previ dels serveis socials de l'entitat local.

g) Si es produeix la ruptura de la unió de fet, un certificat del registre corresponent en què s'acredite la cancel·lació de la inscripció d'aquesta unió o, si escau, una declaració responsable de tots dos membres de la parella en què es manifeste el cessament de la convivència de fet.

h) En els supòsits previstos en l'article 9 d'aquest decret, un document actualitzat que acredite cada circumstància específica:

1r. Certificat de residència en el centre d'acolliment.

2n. Fotocòpies del contracte de subarrendament, de coarrendament, d'hostalatge o de lloguer d'habitacions en vigor, acompanyat dels corresponents rebuts.

3r. Fotocòpia del contracte d'arrendament en vigor, acompanyat dels corresponents rebuts.

i) Declaració responsable d'ingressos o rendiments referida al mes de presentació de la sol·licitud, així com del patrimoni de tots els membres de la unitat de convivència. A aquesta declaració s'adjuntaran els documents següents:

1r. Certificats bancaris, resum de posicions o qualsevol altre document acreditatiu de l'estat de comptes i títols bancaris.

2n. En el cas de persones treballadores per compte d'altri, una fotocòpia de les tres últimes nòmines i, si escau, del contracte de treball.

3r. En el cas de persones autònomes o professionals, una còpia de l'última declaració trimestral de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques, d'acord amb la modalitat per la qual es tribute, més tots els previstos en l'article 20, apartats 2, 3 i 4 d'aquest decret.

4t. Per als ingressos variables o esporàdics s'estimarà una quantia mensual en funció del tipus d'ingressos.

j) En els supòsits previstos en l'article 11.3. d'aquest decret, referits a les persones menors de 25 anys, hauran de presentar la documentació acreditativa de cada circumstància, d'acord amb la legislació que regule la situació específica de cada cas:

1r. Per als supòsits de l'apartat a, s'acreditarà, entre d'altres, amb la vida laboral.

2n. Per als supòsits de l'apartat b i e s'acreditarà mitjançant resolució administrativa o sentència judicial.

3r. Per als supòsits de l'apartat c s'acreditarà mitjançant el certificat de grau i resolució administrativa.

4t. Per als supòsits de l'apartat d s'acreditarà a través d'un informe social.

k) Quan la persona sol·licitant i els membres de la seua unitat de convivència tinguen condició de refugiats, asilats i desplaçats, forzosament hauran de presentar el document d'identitat. En cas d'haver presentat la sol·licitud d'asil o autorització d'estada per raons humanitàries, i quan aquesta es trobe en tràmit, s'acreditarà mitjançant un certificat de l'organisme corresponent.

l) Quan la persona sol·licitant tinga la condició d'apàtrida, haurà de presentar la targeta acreditativa del reconeixement d'aquesta condició.

m) Quan la persona sol·licitant tinga dret a la protecció subsidiària prevista en la Llei 12/2009, de 30 d'octubre, reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària, haurà d'adjuntar la documentació acreditativa d'aquesta circumstància, amb una certificació de l'organisme competent que la sol·licitud de reconeixement ha sigut admesa a tràmit, en cas de no estar resolta.

de la comunidad autónoma, ya de un registro de naturaleza equivalente situado en otra comunidad autónoma o en otro país.

2.º En los casos de mera convivencia de hecho sin inscripción registral alguna, la citada convivencia será acreditada mediante declaración responsable de las personas miembros de la pareja, o mediante copia compulsada de resolución judicial que acredite la convivencia de hecho.

f) En el caso de separación, divorcio o nulidad matrimonial, será necesario aportar fotocopia de la sentencia judicial, del convenio regulador donde se establecen pensiones compensatorias o de alimentos y certificado bancario u otro documento acreditativo de las cuantías percibidas por las mismas. Si se produjera la separación de hecho, será preciso el inicio de las actuaciones judiciales correspondientes mediante la solicitud de abogada o abogado de oficio o presentación de la demanda en su caso. En casos excepcionales la separación de hecho se podrá acreditar mediante declaración responsable previo informe de los servicios sociales de la entidad local.

g) Si se produjera la ruptura de la unión de hecho, certificado del registro correspondiente acreditando la cancelación de la inscripción de dicha unión o, en su caso, declaración responsable de ambos miembros de la pareja manifestando el cese de la convivencia de hecho.

h) En los supuestos previstos en el artículo 9 de este decreto, documento actualizado que acredite cada circunstancia específica:

1.º Certificado de residencia en centro de acogida.

2.º Fotocopias del contrato de subarriendo, de coarriendo, de hospedaje o de alquiler de habitaciones en vigor, acompañado de los correspondientes recibos.

3.º Fotocopia del contrato de arrendamiento en vigor, acompañado de los correspondientes recibos.

i) Declaración responsable de ingresos o rendimientos referida al mes de presentación de la solicitud, así como del patrimonio de todos los miembros de la unidad de convivencia. A esta declaración se adjuntarán los siguientes documentos:

1.º Certificados bancarios, resumen de posiciones o cualquier otro documento acreditativo del estado de cuentas y títulos bancarios.

2.º En el caso de personas trabajadoras por cuenta ajena, fotocopia de las tres últimas nóminas y, en su caso, del contrato de trabajo.

3.º En el caso de personas autónomas o profesionales, copia de la última declaración trimestral del Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas de acuerdo con la modalidad por la que se tribute, más todos los previstos en el artículo 20 apartados 2, 3 y 4 de este decreto.

4.º Para los ingresos variables o esporádicos se estimará una cuantía mensual en función del tipo de ingresos.

j) En los supuestos previstos en el artículo 11.3. de este decreto, referidos a las personas menores de 25 años, tendrán que presentar documentación acreditativa de cada circunstancia de acuerdo con la legislación que regule la situación específica de cada caso:

1.º Para los supuestos del apartado a: se acreditará entre otros con la vida laboral.

2.º Para los supuestos del apartado b y e se acreditará mediante resolución administrativa o sentencia judicial.

3.º Para los supuestos del apartado c se acreditará mediante el certificado de grado y resolución administrativa.

4.º Para los supuestos del apartado d se acreditará a través de informe social.

k) Cuando la persona solicitante y los miembros de su unidad de convivencia tengan condición de refugiadas, asiladas o desplazadas forzosamente deberán presentar el documento de identidad. En caso de haber presentado la solicitud de asilo o autorización de estancia por razones humanitarias, y cuando la misma se encuentre en trámite, se acreditará mediante certificado del organismo correspondiente.

l) Cuando la persona solicitante tenga la condición de apátrida, deberá presentar la tarjeta acreditativa del reconocimiento de dicha condición.

m) Cuando la persona solicitante tenga derecho a la protección subsidiaria contemplada en la Ley 12/2009, de 30 de octubre, reguladora del Derecho de Asilo y de la Protección Subsidiaria, deberá acompañar la documentación acreditativa de dicha circunstancia, con certificación del organismo competente de que la solicitud de reconocimiento ha sido admitida a trámite, en caso de no estar resuelta.

n) Si escau, aquells documents que la persona sol·licitant considere oportú incorporar a l'expedient.

o) Qualsevol altre document que l'Administració considere oportú sol·licitar a fi d'acreditar el compliment dels requisits.

p) Model de domiciliació bancària de la persona titular degudament emplenat.

2. Els òrgans gestors de la prestació informaran les persones sol·licitants del termini màxim establert per a la resolució i notificació del procediment, així com dels efectes que produirà el silenci administratiu. Així mateix, s'informarà la persona sol·licitant que des del moment de presentació de la sol·licitud està obligada a comunicar qualsevol canvi en la unitat de convivència, així com de les obligacions que s'adquireixen amb l'accés a la titularitat de la prestació i de les conseqüències derivades del seu incompliment.

3. En qualsevol cas, a fi de fer efectius els principis d'agilitat i economia administrativa, i en compliment del deure de cooperació i coordinació entre les administracions públiques, aquestes adoptaran, en el marc de la gestió de la renda valenciana d'inclusió, les mesures oportunes per a garantir el dret dels ciutadans i ciutadanes a no aportar dades i documents que ja consten en poder de les mencionades administracions.

Article 36. Instrucció del procediment

1. La instrucció de l'expedient en totes les modalitats de la renda valenciana d'inclusió serà concurrent amb la de les prestacions complementàries de lloguer o de quota hipotecària si ambdues se sol·liciten simultàniament, i les realitzarà depenent de cada modalitat l'òrgan competent de l'entitat local o la direcció territorial de la conselleria amb competència en el municipi en el qual tinga el seu empadronament i residència efectiva la persona sol·licitant.

2. L'òrgan competent de l'entitat local o la direcció territorial de la conselleria, una vegada comprovat l'empadronament i la residència efectiva de la persona sol·licitant, i incorporat a l'expedient el corresponent certificat d'empadronament que inclourà la relació de totes les persones residents en el domicili, verificarà el contingut de la sol·licitud referida a la renda valenciana d'inclusió i, si escau, a les prestacions complementàries de lloguer o de quota hipotecària, i constatarà el contingut de la documentació presentada i el compliment dels requisits d'accés a les prestacions objecte de sol·licitud.

A aquest efecte, podran demanar totes les dades i informes que siguen necessaris a altres institucions o entitats públiques i privades o a la mateixa persona sol·licitant, limitant-se a aquells que resulten imprescindibles per a la comprovació del compliment dels requisits que s'exigeixen per a accedir a la prestació. Així mateix, hauran d'adjuntar a la sol·licitud aquells documents que es troben en el seu poder quan puguen ser rellevants per a la resolució.

3. En cas que es detecten errors o contradiccions en la sol·licitud, o en cas que aquesta estiga incompleta o no complisca amb els requisits dels articles 34 y 35 d'aquest decret, requeriran a la mateixa persona sol·licitant o a altres institucions o entitats públiques i privades qualsevol altra dada, document o informe que es consideren necessaris per a completar o esmenar l'expedient.

En tot cas, la persona sol·licitant disposarà d'un termini de 10 dies per a esmenar o completar la sol·licitud en el sentit requerit pels òrgans de gestió corresponents i, si no ho fa, es considerarà que desisteix de la seua sol·licitud, prèvia resolució en la qual es declare la circumstància que concorre i els fets produïts.

En els supòsits referits a la gestió de les entitats locals de les modalitats de renda de garantia, quan la persona sol·licitant no haja aportat tota la documentació requerida, s'adjuntarà la documentació acreditativa del requeriment efectuat. La direcció territorial competent en matèria d'inclusió social procedirà en aquests casos a emetre una resolució en què es considerarà que desisteix de la sol·licitud, en els termes previstos en l'article 68 de la Llei 39/2015, 1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

4. La instrucció de les diferents modalitats de renda valenciana d'inclusió es realitzarà d'acord amb el que es preveu en els articles 26 i 27 de la Llei 19/2017.

5. L'informe-proposta de resolució de la renda de garantia en les seues dues modalitats haurà de ser signat per l'alcaldia, o per qui presideixca i represente l'entitat local, on se certifique que a totes les persones

n) En su caso, aquellos documentos que la persona solicitante considere oportuno incorporar al expediente.

o) Cualquier otro documento que la administración considere oportuno solicitar a fin de acreditar el cumplimiento de los requisitos.

p) Modelo de domiciliación bancaria de la persona titular debidamente cumplimentado.

2. Los órganos gestores de la prestación informarán a las personas solicitantes del plazo máximo establecido para la resolución y notificación del procedimiento, así como de los efectos que producirá el silencio administrativo. Asimismo, se informará a la persona solicitante de que desde el momento de presentación de la solicitud está obligada a comunicar cualquier cambio en la unidad de convivencia, así como de las obligaciones que se adquieren con el acceso a la titularidad de la prestación y de las consecuencias derivadas de su incumplimiento.

3. En cualquier caso, al objeto de hacer efectivos los principios de agilidad y economía administrativa, y en cumplimiento del deber de cooperación y coordinación entre las administraciones públicas, estas adoptarán, en el marco de la gestión de la renta valenciana de inclusión, las medidas oportunas para garantizar el derecho de los ciudadanos y ciudadanas a no aportar datos y documentos que ya obren en poder de las citadas administraciones.

Artículo 36. Instrucción del procedimiento

1. La instrucción del expediente en todas las modalidades de la renta valenciana de inclusión será concurrente con la de las prestaciones complementarias de alquiler o de cuota hipotecaria si ambas se solicitaran simultáneamente, y se realizarán dependiendo de cada modalidad por el órgano competente de la entidad local o por la dirección territorial de la conselleria con competencia en el municipio en el que tenga su empadronamiento y residencia efectiva la persona solicitante.

2. El órgano competente de la entidad local o la dirección territorial de la conselleria, una vez comprobado el empadronamiento y la residencia efectiva de la persona solicitante, e incorporado al expediente el correspondiente certificado de empadronamiento que incluirá la relación de todas las personas residentes en el domicilio, verificará el contenido de la solicitud referida a la renta valenciana de inclusión y, en su caso, a las prestaciones complementarias de alquiler o de cuota hipotecaria, constatando el contenido de la documentación presentada y el cumplimiento de los requisitos de acceso a las prestaciones objeto de solicitud.

A tales efectos, podrán pedir cuantos datos e informes sean necesarios a otras instituciones o entidades públicas y privadas o a la propia persona solicitante, limitándose a aquellos que resulten imprescindibles para la comprobación del cumplimiento de los requisitos que se exigen para acceder a la prestación. Asimismo, deberán adjuntar a la solicitud aquellos documentos que se encuentren en su poder cuando pudieran ser relevantes para la resolución.

3. En el caso de que se detecten errores o contradicciones en la solicitud, o en el supuesto de que la misma esté incompleta o no cumpla con los requisitos de los artículos 34 y 35 de este decreto, requerirán a la propia persona solicitante o a otras instituciones o entidades públicas y privadas cualquier otro dato, documento o informe que considere necesario para completar o subsanar el expediente.

En todo caso, la persona solicitante dispondrá de un plazo de diez días para subsanar o completar la solicitud en el sentido requerido por los órganos de gestión correspondientes y, si no lo hiciera, se le tendrá por desistida de su solicitud, previa resolución en la que se declare la circunstancia que concurre y los hechos producidos.

En los supuestos referidos a la gestión de las entidades locales de las modalidades de renta de garantía, cuando la persona solicitante no haya aportado toda la documentación requerida, se acompañará la documentación acreditativa del requerimiento efectuado. La dirección territorial competente en materia de inclusión social procederá en estos casos a emitir resolución teniendo por desistida la solicitud, en los términos previstos en el artículo 68 de la Ley 39/2015, 1 de octubre, del procedimiento administrativo común de las administraciones públicas.

4. La instrucción de las distintas modalidades de renta valenciana de inclusión se realizará de acuerdo con lo previsto en los artículos 26 y 27 de la Ley 19/2017.

5. El informe-proposta de resolució de la renda de garantia en sus dos modalidades deberá ser firmado por la alcaldía, o quien presida o represente a la entidad local, donde se certifique, que a todas las per-

destinatàries se'ls ha verificat el compliment i efectivitat de les condicions i els requisits establits per la llei i per aquest decret, segons el model normalitzat que establirà la conselleria competent en inclusió social.

Article 37. Comprovació dels drets i prestacions de contingut econòmic

1. L'òrgan competent de l'entitat local o la direcció territorial comprovaran que la persona sol·licitant, així com les persones de la seua unitat de convivència, han fet valdre íntegrament els drets i prestacions socials de contingut econòmic als quals puguen tindre dret en les circumstàncies següents:

a) Quant als drets i prestacions reconegudes en ordre jurisdiccional, una vegada que s'haja emés la corresponent sentència o una altra resolució judicial o, en defecte d'això, una vegada que s'haja iniciat en forma el procediment de reclamació del dret o prestació de què es tracte i no s'haja desistit d'aquest.

En el cas de drets o prestacions ja reconeguts per resolució judicial i no percebuts, es considerarà que aquests s'han fet valdre quan es justifique haver iniciat el procediment d'execució de la resolució judicial corresponent per incompliment de la persona obligada a prestar aquells.

b) En els altres casos, una vegada que s'haja iniciat en forma el procediment de reclamació del dret o prestació de què es tracte, sempre que no es produísca desistiment o renúncia, llevat que mitjançant un informe motivat emés pels serveis socials de l'entitat local corresponent, s'acredite la concurrència de circumstàncies extraordinàries que justifiquen la falta d'inici del procediment de reclamació, o si escau, el desistiment o la renúncia.

2. En cas que la persona sol·licitant o els membres de la seua unitat de convivència siguen creditors de drets de caràcter econòmic que no s'hagen fet valdre, inclusivament, el dret d'aliments en aquells casos en els quals es constate el cessament efectiu de la convivència conjugal o anàloga a la conjugal, l'entitat local o la direcció territorial competent instaran la persona sol·licitant perquè, amb caràcter previ a la finalització de la instrucció de l'expedient, es facen valdre els seus drets de conformitat amb el que es disposa en la legislació vigent.

La mateixa obligació recaurà sobre les persones titulars de la renda valenciana d'inclusió quan els esmentats drets nasquen amb posterioritat a la concessió de la prestació.

3. En cas d'incompliment de l'obligació assenyalada en el paràgraf anterior per part de la persona sol·licitant, l'òrgan de l'entitat local o la direcció territorial competent procedirà a la denegació de l'expedient si no concorren les circumstàncies previstes en l'apartat 1.b del present article.

4. Les persones sol·licitants podran, en qualsevol moment anterior a la resolució, formular alegacions i aportar tota la documentació que consideren oportuna.

Article 38. Termini per a resoldre i notificar i silenci administratiu

1. Una vegada completat l'expedient de qualsevol de les modalitats de renda valenciana d'inclusió, la direcció territorial de la conselleria competent dictarà la corresponent resolució de concessió o denegació i la notificarà en el termini màxim de quatre mesos des de l'entrada en el registre de la Generalitat de l'informe-proposta de resolució de l'autoritat municipal per als casos de rendes de garantia, i de sis mesos des de l'entrada de la sol·licitud en el registre de la Generalitat en les modalitats de rendes complementàries, d'acord amb el que es preveu en l'article 28 de la Llei 19/2017.

2. Transcorreguts els terminis anteriors sense que haja recaigut cap resolució expressa, la prestació es considerarà estimada per silenci administratiu, sense perjudici de l'obligació de dictar resolució expressa que, en tot cas, només podrà dictar-se si aquesta és confirmatòria.

3. Els terminis establerts en l'apartat 1 quedaran interromputs quan el procediment es paralitze per causa imputable a la persona sol·licitant, d'acord amb el que s'estableix en la Llei 39/2015.

Article 39. Resolució denegatòria

La resolució denegatòria, que en tot cas haurà de ser motivada, serà notificada per la direcció territorial competent a la persona sol·licitant en el termini de 10 dies a partir de la data en què l'acte haja sigut dictat

sonas destinatarias se les ha verificado el cumplimiento y efectividad de las condiciones y los requisitos establecidos por la ley y por este decreto, según modelo normalizado que se establecerá por la conselleria competente en inclusión social.

Artículo 37. Comprobación de los derechos y prestaciones de contenido económico

1. El órgano competente de la entidad local o la dirección territorial comprobarán que la persona solicitante así como las personas de su unidad de convivencia han hecho valer íntegramente los derechos y prestaciones sociales de contenido económico a los que pudieran tener derecho en las siguientes circunstancias:

a) En cuanto a los derechos y prestaciones reconocidas en cualquier orden jurisdiccional, una vez que se haya emitido la correspondiente sentencia u otra resolución judicial o, en su defecto, una vez que se haya iniciado en forma el procedimiento de reclamación del derecho o prestación de que se trate y no se haya desistido del mismo.

En el caso de derechos o prestaciones ya reconocidos por resolución judicial y no percibidos, se entenderá que los mismos se han hecho valer cuando se justifique haber iniciado el procedimiento de ejecución de la resolución judicial correspondiente por incumplimiento de la persona obligada a prestar aquellos.

b) En los demás casos, una vez que se hubiese iniciado en forma el procedimiento de reclamación del derecho o prestación de que se trate, siempre que no se produzca desistimiento o renuncia, salvo que mediante informe motivado emitido por los servicios sociales de la entidad local correspondiente, se acredite la concurrència de circunstancias extraordinarias que justifiquen la falta de inicio del procedimiento de reclamación, o en su caso, el desistimiento o la renuncia.

2. En el caso de que la persona solicitante o los miembros de su unidad de convivencia fueran acreedoras de derechos de carácter económico que no se hubiesen hecho valer, inclusive el derecho de alimentos en aquellos casos en los que se constate el cese efectivo de la convivencia conjugal o análoga a la conjugal, la entidad local o la dirección territorial competente instarán a la persona solicitante para que, con carácter previo a la finalización de la instrucción del expediente, se hagan valer sus derechos de conformidad con lo dispuesto en la legislación vigente.

La misma obligación recaerá sobre las personas titulares de la renta valenciana de inclusión cuando tales derechos nazcan con posterioridad a la concesión de la prestación.

3. En caso de incumplimiento de la obligación señalada en el párrafo anterior por parte de la persona solicitante, el órgano de la entidad local o la dirección territorial competente procederá a la denegación del expediente si no concurren las circunstancias previstas en el apartado 1.b del presente artículo.

4. Las personas solicitantes podrán, en cualquier momento anterior a la resolución, formular alegaciones y aportar cuanta documentación estimen oportuna.

Artículo 38. Plazo para resolver y notificar y silencio administrativo

1. Una vez completado el expediente de cualquiera de las modalidades de renta valenciana de inclusión, la dirección territorial de la conselleria competente dictará la correspondiente resolución de concesión o denegación y procederá a su notificación en el plazo máximo de cuatro meses desde la entrada en el registro de la Generalitat del informe-proposta de resolución de la autoridad municipal para los casos de rentas de garantía, y de seis meses desde la entrada de la solicitud en el registro de la Generalitat en las modalidades de rentas complementarias, de acuerdo con lo previsto en el artículo 28 de la Ley 19/2017.

2. Transcurrido los plazos anteriores, sin que hubiera recaído resolución expresa, la prestación se entenderá estimada por silencio administrativo, sin perjuicio de la obligación de dictar resolución expresa que en todo caso, solo podrá dictarse de ser confirmatoria de la misma.

3. Los plazos establecidos en el apartado 1, quedarán interrumpidos cuando el procedimiento se paralice por causa imputable a la persona solicitante, de acuerdo con lo establecido en la Ley 39/2015.

Artículo 39. Resolución denegatoria

La resolución denegatoria, que en todo caso deberá ser motivada, será notificada por la dirección territorial competente a la persona solicitante en el plazo de 10 días a partir de la fecha en que el acto haya sido

i dins del termini previst en el paràgraf 1 de l'article anterior. Aquesta notificació haurà de contindre el text íntegre de la resolució, amb indicació de si posa fi o no a la via administrativa, l'expressió dels recursos que siguen procedents, l'òrgan davant del qual hagen de presentar-se i el termini per a interposar-los.

Article 40. Resolució de concessió

1. En la resolució de concessió de la renda valenciana d'inclusió, la direcció territorial de la conselleria competent establirà la quantia de la prestació, la relació de drets i obligacions que corresponen a la persona en la seua qualitat de titular de la prestació, així com les conseqüències que puguen derivar-se de l'incumpliment d'aquestes.

2. La direcció territorial haurà de procedir a la notificació de la resolució de concessió a la persona titular en el termini de 10 dies a partir de la data en què l'acte haja sigut dictat, dins del termini previst en l'article 38.1 d'aquest decret. Aquesta notificació haurà de contindre el text íntegre de la resolució, amb indicació de si posa fi o no a la via administrativa, l'expressió dels recursos que siguen procedents, l'òrgan davant del qual hagen de presentar-se i el termini per a interposar-los.

Article 41. Comunicació als serveis socials de les entitats locals i coordinació amb els serveis públics d'ocupació

1. La direcció territorial competent haurà de comunicar tant les resolucions estimatòries com les denegatòries als serveis socials de l'entitat local corresponent en el termini de 10 dies a partir de la data en què hagen sigut dictades.

2. Després de la recepció d'aquesta comunicació, els serveis socials de les entitats locals, quan es tracte de casos en els quals únicament es considera necessària la intervenció des dels serveis socials, en els termes previstos en el títol segon d'aquest decret, formalitzarà, si no ho ha fet amb anterioritat, el programa personalitzat d'inclusió.

3. Els serveis socials de les entitats locals hauran de posar-se en contacte amb els serveis d'ocupació quan es considere necessària la intervenció des d'aquest servei, i en tot cas en els supòsits següents:

a) Sempre que la modalitat de prestació concedida siga la renda complementària d'ingressos de treball o la complementària de prestacions que per les seues característiques puguen desenvolupar un itinerari personal d'inserció laboral.

b) Sempre que, tractant-se de la renda de garantia d'inclusió social, la persona titular o algun dels membres de la seua unitat de convivència es troben en edat de treballar, llevat que es troben en alguna de les situacions previstes en l'article 16.1.g del present article.

c) Sempre que en l'acord o en el programa personalitzat d'inclusió els serveis socials de les entitats locals hagen indicat que consideren necessària la intervenció des dels serveis d'ocupació.

Els serveis socials de les entitats locals i els serveis d'ocupació aplicaran els mecanismes i els protocols de coordinació pertinents per a la signatura del programa personalitzat d'inclusió. Sense perjudici de la participació dels dos serveis, aquest programa serà, en tot cas, formalitzat pels serveis socials de les entitats locals corresponents, fins i tot en aquells supòsits en els quals únicament preveja actuacions orientades a la inserció laboral.

4. Comunicada la resolució de concessió, els serveis socials de les entitats locals, si escau, en coordinació amb els serveis d'ocupació, disposaran d'un termini de quatre mesos per a elaborar i subscriure, quan corresponga, el programa personalitzat d'inclusió.

Article 42. Meritació de la prestació

La renda valenciana d'inclusió es reportarà, en qualsevol de les seues modalitats, a partir del primer dia del mes següent al de la data de presentació de la sol·licitud.

Article 43. Pagament de la prestació

1. L'abonament de la renda valenciana d'inclusió el realitzarà directament la Generalitat a la persona titular d'aquesta, mitjançant l'ingrés en compte en una entitat de crèdit, i s'efectuarà per mensualitats ven-

dictado y dentro del plazo previsto en el párrafo 1 del artículo anterior. Dicha notificación deberá contener el texto íntegro de la resolución, con indicación de si pone fin o no a la vía administrativa, la expresión de los recursos que procedan, órgano ante el que hubieran de presentarse y el plazo para interponerlos.

Artículo 40. Resolución de concesión

1. En la resolución de concesión de la renta valenciana de inclusión, la dirección territorial de la conselleria competente establecerá la cuantía de la prestación, la relación de derechos y obligaciones que corresponden a la persona en su calidad de titular de la prestación, así como las consecuencias que pudieran derivarse del incumplimiento de las mismas.

2. La dirección territorial deberá proceder a la notificación de la resolución de concesión a la persona titular en el plazo de 10 días a partir de la fecha en que el acto haya sido dictado, dentro del plazo previsto en el artículo 38.1 de este decreto. Dicha notificación deberá contener el texto íntegro de la resolución, con indicación de si pone fin o no a la vía administrativa, la expresión de los recursos que procedan, el órgano ante el que hubieran de presentarse y el plazo para interponerlos.

Artículo 41. Comunicación a los servicios sociales de las entidades locales y coordinación con los servicios públicos de empleo

1. La dirección territorial competente deberá comunicar tanto las resoluciones estimatorias como las denegatorias a los servicios sociales de la entidad local correspondiente, en el plazo de 10 días a partir de la fecha en que hayan sido dictadas.

2. Tras la recepción de dicha comunicación, los servicios sociales de las entidades locales, cuando se trate de casos en los que únicamente se estima necesaria la intervención desde los servicios sociales, en los términos previstos en el título segundo de este decreto, procederá, si no lo hubiera hecho con anterioridad, a la formalización del programa personalizado de inclusión.

3. Los servicios sociales de las entidades locales deberán ponerse en contacto con los servicios de empleo cuando se estime necesaria la intervención desde dicho servicio, y en todo caso en los siguientes supuestos:

a) Siempre que la modalidad de prestación concedida sea la renta complementaria de ingresos de trabajo o la complementaria de prestaciones que por sus características puedan desarrollar un itinerario personal de inserción laboral.

b) Siempre que, tratándose de la renta de garantía de inclusión social, la persona titular o alguno de los miembros de su unidad de convivencia se encuentren en edad de trabajar, salvo que se encuentren en alguna de las situaciones contempladas en el artículo 16.1.g del presente artículo.

c) Siempre que en el acuerdo o en el programa personalizado de inclusión los servicios sociales de las entidades locales hubieran indicado que estiman necesaria la intervención desde los servicios de empleo.

Los servicios sociales de las entidades locales y los servicios de empleo aplicarán los mecanismos y los protocolos de coordinación pertinentes para la firma del programa personalizado de inclusión. Sin perjuicio de la participación de ambos servicios, dicho programa será en todo caso, formalizado por los servicios sociales de las entidades locales correspondientes, incluso en aquellos supuestos en los que únicamente contemple actuaciones orientadas a la inserción laboral.

4. Comunicada la resolución de concesión, los servicios sociales de las entidades locales, en su caso, en coordinación con los servicios de empleo, dispondrán de un plazo de cuatro meses para proceder, cuando corresponda, a la elaboración y suscripción del programa personalizado de inclusión.

Artículo 42. Devengo de la prestación

La renta valenciana de inclusión se devengará, en cualquiera de sus modalidades, a partir del día primero del mes siguiente al de la fecha de presentación de la solicitud.

Artículo 43. Pago de la prestación

1. El abono de la renta valenciana de inclusión se realizará directamente a la persona titular de la misma por la Generalitat, mediante ingreso en cuenta en una entidad de crédito y se efectuará por mensuali-

cules amb efectes econòmics a partir de la data de la meritació de la prestació establida en l'article anterior. En els casos que s'haja establert la declaració legal d'incapacitat de la persona titular, serà efectuat a la persona designada en la sentència judicial corresponent.

2. No obstant això, la direcció territorial competent podrà acordar, mitjançant un informe social i a proposta dels serveis socials de les entitats locals que corresponga, el pagament de la prestació a les persones beneficiàries diferents de la titular en el cas de privació de llibertat de la persona titular, d'acord amb la normativa específica de la matèria.

En el cas previst en aquest apartat, el pagament de la prestació haurà de ser efectuat a la persona que es considere més idònia, segons el parer dels serveis socials de les entitats locals, d'entre les que tinguen capacitat d'obrar en la unitat de convivència o, en casos de menor edat o incapacitat jurídica, a la persona a la qual legalment corresponga la tutela o representació.

3. Excepcionalment i per causes objectives degudament justificades en l'informe social, podrà realitzar-se l'abonament a les persones titulars a través d'entitats sense ànim de lucre degudament inscrites en el Registre de Titulars d'Activitats d'Acció Social, les quals tindran, en aquest cas, els mateixos drets i obligacions que les persones titulars d'aquestes prestacions.

4. El pagament de les prestacions a persona diferent de la titular previst en l'apartat 2 no implicarà, en cap cas, un canvi de la titularitat de la prestació.

Article 44. Durada del dret

El reconeixement del dret a la renda valenciana d'inclusió, en qualsevol de les seues modalitats, es mantindrà mentre subsistisquen les causes que en van motivar la concessió, es complisquen les condicions econòmiques o d'una altra naturalesa exigides per a l'accés a la prestació i les obligacions previstes en aquest decret, i es concedirà per un període de tres anys, renovable amb caràcter trienal mentre subsistisquen aquestes causes i es continuen complint les condicions i les obligacions esmentades.

Article 45. Desistiment i renúncia

1. La persona sol·licitant de la renda valenciana d'inclusió podrà desistir de la seua sol·licitud depenent de la modalitat d'aquesta, mitjançant un escrit a la direcció territorial competent o als serveis socials de les entitats locals en el qual l'ha presentada, que en aquest últim cas dictarà un informe-proposta perquè s'emeta la resolució en la qual s'expressa la circumstància que concorre en aquest cas, amb indicació dels fets produïts i les normes aplicables.

2. Així mateix, la persona titular de la renda valenciana d'inclusió podrà renunciar al seu dret a la prestació reconeguda, mitjançant un escrit dirigit bé als serveis socials de les entitats locals o a la direcció territorial competent depenent de la modalitat de renda de què es tracte, i serà aquesta última qui dictarà resolució en els mateixos termes prevists en el paràgraf anterior.

3. En el supòsit de renúncies o desistiment per part de titulars que tinguen a càrrec seu xiquets o xiquetes i puguen trobar-se en situació de vulnerabilitat, es comunicarà aquesta situació als serveis socials competents en matèria de protecció de la infància.

CAPÍTOL V

Revisió, modificació, suspensió i extinció de la prestació

Secció primera Revisió i modificació

Article 46. Revisions periòdiques

1. Una vegada fixada la quantia de la prestació, i sense perjudici de possibles revisions que es realitzen com a conseqüència de la comunicació de fets sobrevinguts en les circumstàncies de les persones titulars i de la resta de persones de la unitat de convivència de conformitat amb el que es preveu en l'article 16.1.c d'aquest decret, es realitzaran les

dades vencidas con efectos económicos a partir de la fecha del devengo de la prestación establecida en el artículo anterior. En los casos, que se haya establecido la declaración legal de incapacidad de la persona titular, se efectuará a la persona designada en la sentencia judicial correspondiente.

2. No obstante, la dirección territorial competente podrá acordar, mediante informe social y a propuesta de los servicios sociales de las entidades locales que corresponda, el pago de la prestación a las personas beneficiarias distintas de la titular en el caso de privación de libertad de la persona titular, de acuerdo con la normativa específica de la materia.

En el caso previsto en este apartado, el pago de la prestación deberá efectuarse a la persona que se estime más idónea, a juicio de los servicios sociales de las entidades locales, de entre las que tengan capacidad de obrar en la unidad de convivencia o, en casos de menor edad o incapacidad jurídica, a la persona a la que legalmente corresponda la tutela o representación.

3. Excepcionalmente y por causas objetivas debidamente justificadas en el informe social, podrá realizarse el abono a las personas titulares a través de entidades sin ánimo de lucro inscritas en el Registro de Titulares de Actividades de Acción Social debidamente inscritas en el Registro de Titulares de Actividades de Acción Social, quienes ostentarán, en tal caso, los mismos derechos y obligaciones que las personas titulares de estas prestaciones.

4. El pago de las prestaciones a persona distinta de la titular previsto en el apartado 2 no implicará, en ningún caso, un cambio de la titularidad de la prestación.

Artículo 44. Duración del derecho

El reconocimiento del derecho a la renta valenciana de inclusión, en cualquiera de sus modalidades, se mantendrá mientras subsistan las causas que motivaron su concesión, se cumplan las condiciones económicas o de otra naturaleza exigidas para el acceso a la prestación y las obligaciones previstas en este decreto, concediéndose por un periodo de tres años, renovable con carácter trienal mientras subsistan dichas causas y se sigan cumpliendo las condiciones y las obligaciones mencionadas.

Artículo 45. Desistimiento y renuncia

1. La persona solicitante de la renta valenciana de inclusión podrá desistir de su solicitud dependiendo de la modalidad de la misma, mediante escrito a la dirección territorial competente o a los servicios sociales de las entidades locales en el que la hubiera presentado, quién en este último caso dictará informe-proposta para que se emita resolución en la que se exprese la circunstancia que concurre en tal caso, con indicación de los hechos producidos y las normas aplicables.

2. Asimismo, la persona titular de la renta valenciana de inclusión podrá renunciar a su derecho a la prestación reconocida, mediante escrito dirigido bien a los servicios sociales de las entidades locales o a la dirección territorial competente dependiendo de la modalidad de renta que se trate, siendo esta última, quién dictará resolución en los mismos términos previstos en el párrafo anterior.

3. En el supuesto de renuncias o desistimiento por parte de titulares que tengan a su cargo niños o niñas y puedan encontrarse en situación de vulnerabilidad, se comunicará esta situación a los servicios sociales competentes en materia de protección de la infancia

CAPÍTULO V

Revisión, modificación, suspensión y extinción de la prestación

Sección primera Revisión y modificación

Artículo 46. Revisiones periódicas

1. Una vez fijada la cuantía de la prestación, y sin perjuicio de posibles revisiones que se realicen como consecuencia de la comunicación de hechos sobrevenidos en las circunstancias de las personas titulares y del resto de personas de la unidad de convivencia de conformidad con lo previsto en el artículo 16.1.c de este decreto, se realizarán las

revisions periòdiques per a comprovar el manteniment de les causes que van motivar la concessió.

2. Per a comprovar si es mantenen les causes que van motivar la concessió de les rendes complementàries d'ingressos, les direccions territorials de la conselleria amb competències en matèria de renda valenciana d'inclusió realitzaran anualment revisions periòdiques d'ofici sobre el compliment dels requisits d'accés a la prestació per les persones titulars de la renda complementària d'ingressos mitjançant mostres aleatoris que, com a mínim, es realitzaran amb un percentatge del 10 % de les prestacions concedides en el seu àmbit territorial, i a aquest efecte podran demanar a la resta d'administracions públiques i entitats que col·laboren en la renda valenciana d'inclusió les dades i informes que siguin necessaris per al correcte exercici de les funcions de revisió i supervisió. Així mateix, podran realitzar totes les revisions que consideren oportunes per a comprovar si es mantenen les causes que van motivar la concessió.

3. Per a comprovar si es mantenen les causes que van motivar la concessió de les modalitats de renda de garantia, els serveis socials de les entitats locals corresponents realitzaran anualment revisions periòdiques d'ofici sobre el compliment dels requisits d'accés a la prestació per les persones titulars de la renda d'inclusió mitjançant mostres aleatoris que, com a mínim, es realitzaran amb un percentatge del 10 % de les prestacions concedides en el seu àmbit territorial, i a aquest efecte podran demanar a la resta d'administracions públiques i entitats que col·laboren en la renda valenciana d'inclusió les dades i informes que resulten necessaris per al correcte exercici de les funcions de revisió i supervisió.

4. En el marc de la funció de seguiment continuat que els correspon en aplicació del programa d'intervenció dissenyat en el corresponent programa personalitzat d'inclusió, els serveis socials de les entitats locals realitzaran d'ofici un seguiment semestral del compliment dels pactes establits en aquest programa mitjançant el model d'informe de seguiment normalitzat que establirà la conselleria competent en matèria d'inclusió social i d'acord amb el que es preveu en l'article 76 d'aquest decret, sense perjudici que puguen fer totes les revisions que consideren oportunes per a comprovar si es mantenen les causes que van motivar la concessió.

5. El termini màxim d'instrucció i de notificació de la resolució serà de sis mesos des de l'adopció de l'acord d'iniciació d'ofici. Finalitzat el venciment del termini màxim establert sense que s'haja dictat i notificat cap resolució expressa, s'ajustarà al que es disposa en l'article 25.1 de la Llei 39/2015.

6. Si com a conseqüència de la revisió periòdica es comprova que s'han percebut indegudament prestacions de la renda valenciana d'inclusió, les persones titulars estaran obligats a reintegrar el seu import pel procediment establert en el capítol VI del títol I d'aquest decret.

7. La conselleria competent en inclusió social revisarà els expedients individuals quan ho considere oportú, i en particular en els casos següents:

- a) Quan la permanència en la prestació resulte excessivament llarga atenent les característiques de la persona titular.
- b) Quan existisquen indicis raonables sobre el compliment real i efectiu d'algun dels requisits d'accés a la prestació.
- c) Quan es tracte de casos d'alta exclusió considerats susceptibles de beneficiar-se de la renovació automàtica de la prestació.
- d) Quan s'observen diferències molt marcades en el nombre de prestacions concedides en relació a municipis de característiques demogràfiques, socials i econòmiques similars.

Article 47. Renovació de les prestacions

1. El procediment de renovació es realitzarà cada tres anys sense que en cap cas s'interrompa l'abonament de la prestació fins al moment en què es produïska la nova resolució. Les renovacions corresponents a les modalitats de renda complementària d'ingressos s'instruiran des de les direccions territorials de la conselleria amb competències en matèria de renda valenciana d'inclusió, mentre que les renovacions corresponents a les modalitats de renda de garantia s'instruiran des dels serveis socials de les entitats locals que corresponguen, i es resoldran en tots els casos en les direccions territorials.

2. De conformitat amb el que s'estableix en l'apartat 3 de l'article 28 de la Llei 19/2017, la renovació de la renda valenciana d'inclusió, en

revisions periòdiques para comprobar el mantenimiento de las causas que motivaron la concesión.

2. Para comprobar si se mantienen las causas que motivaron la concesión de las rentas complementarias de ingresos, las direcciones territoriales de la conselleria con competencias en materia de renta valenciana de inclusión realizarán anualmente revisiones periódicas de oficio sobre el cumplimiento de los requisitos de acceso a la prestación por las personas titulares de la renta complementaria de ingresos mediante muestreos aleatorios que como mínimo se realizarán con un porcentaje del 10 % de las prestaciones concedidas en su ámbito territorial, a cuyo efecto podrán recabar, del resto de administraciones públicas y entidades que colaboran en la renta valenciana de inclusión, los datos e informes que resulten necesarios para el correcto ejercicio de las funciones de revisión y supervisión. Asimismo, podrán realizar cuantas revisiones estimen oportunas para comprobar si se mantienen las causas que motivaron la concesión.

3. Para comprobar si se mantienen las causas que motivaron la concesión de las modalidades de renta de garantía, los servicios sociales de las entidades locales correspondientes realizarán anualmente revisiones periódicas de oficio sobre el cumplimiento de los requisitos de acceso a la prestación por las personas titulares de la renta de inclusión mediante muestreos aleatorios que como mínimo se realizarán con un porcentaje del 10 % de las prestaciones concedidas en su ámbito territorial, a cuyo efecto podrán recabar, del resto de administraciones públicas y entidades que colaboran en la renta valenciana de inclusión, los datos e informes que resulten necesarios para el correcto ejercicio de las funciones de revisión y supervisión.

4. En el marco de la función de seguimiento continuado que les corresponde en aplicación del programa de intervención diseñado en el correspondiente programa personalizado de inclusión, los servicios sociales de las entidades locales realizarán de oficio un seguimiento semestral del cumplimiento de los pactos establecidos en dicho programa mediante el modelo de informe de seguimiento normalizado que se establecerá por la conselleria competente en materia de inclusión social y de acuerdo con lo previsto en el artículo 76 de este decreto, sin perjuicio de que puedan proceder a cuantas revisiones estimen oportunas para comprobar si se mantienen las causas que motivaron la concesión.

5. El plazo máximo de instrucción y de notificación de la resolución será de seis meses desde la adopción del acuerdo de iniciación de oficio. Finalizado el vencimiento del plazo máximo establecido sin que se haya dictado y notificado resolución expresa se estará a lo dispuesto en el artículo 25.1 de la Ley 39/2015.

6. Si como consecuencia de la revisión periódica, se comprueba que se han percibido indebidamente prestaciones de la renta valenciana de inclusión, las personas titulares vendrán obligados a reintegrar su importe por el procedimiento establecido en el capítulo VI del título I de este decreto.

7. La conselleria competente en inclusió social, procederá, cuando lo estime pertinente, a la revisión de los expedientes individuales que considere oportuno, y en particular en los siguientes casos:

- a) Cuando la permanencia en la prestación resulte excesivamente larga atendiendo a las características de la persona titular.
- b) Cuando existan indicios razonables acerca del cumplimiento real y efectivo de alguno de los requisitos de acceso a la prestación.
- c) Cuando se trate de casos de alta exclusión considerados susceptibles de beneficiarse de la renovación automática de la prestación.
- d) Cuando se observen diferencias muy marcadas en el número de prestaciones concedidas en relación a municipios de características demográficas, sociales y económicas similares.

Artículo 47. Renovación de las prestaciones

1. El procedimiento de renovación se realizará cada tres años sin que en ningún caso se interrumpa el abono de la prestación hasta la fecha en que se produzca la nueva resolución. Las renovaciones correspondientes a las modalidades de renta complementaria de ingresos se instruirán desde las direcciones territoriales de la conselleria con competencias en materia de renta valenciana de inclusión, mientras que las renovaciones correspondientes a las modalidades de renta de garantía se instruirán desde los servicios sociales de las entidades locales que correspondan, resolviéndose en todos los casos en las direcciones territoriales.

2. De conformidad con lo establecido en el apartado 3 del artículo 28 de la Ley 19/2017, la renovación de la renta valenciana de inclusión, en

qualsevol de les modalitats, s'efectuarà en el període comprés entre els sis i els tres mesos previs a la finalització de la vigència de la resolució de concessió del dret a la prestació, a sol·licitud de la persona titular i s'haurà d'acreditar en aquest moment el compliment dels requisits exigibles, en el registre de l'ajuntament del municipi on es trobe empadronada i tinga la seua residència efectiva, o en el registre de la Generalitat, segons corresponga, sense perjudici del que es disposa en l'article 16 de la Llei 39/2015.

3. En els supòsits en els quals es mantinguen les causes que van motivar la concessió, la renovació de la sol·licitud haurà d'iniciar-se tres mesos abans de la data de finalització de la vigència de la resolució de concessió. A l'efecte del que s'ha exposat més amunt, els serveis socials de les entitats locals que corresponen o la direcció territorial competent comunicaran a les persones titulars, en la data que corresponga en cada cas, la necessitat d'iniciar la tramitació de la seua sol·licitud per a renovar-la.

4. No obstant el que s'ha exposat anteriorment, es prorrogarà automàticament la prestació, sense necessitat de renovar la sol·licitud, en els supòsits següents:

a) Quan es tracte d'unitats de convivència formades exclusivament per pensionistes que no es troben en edat de treballar o que, estant en edat laboral, presenten una incapacitat permanent absoluta.

b) Persones en situació d'alta exclusió que, segons el parer dels serveis socials de les entitats locals o dels serveis d'ocupació, no es troben en situació d'incorporar-se al mercat laboral.

c) Persones menors de 25 anys i majors d'edat en els termes previstos en l'article 11.3 d'aquest decret.

d) Dones víctimes de violència de gènere.

e) Altres supòsits que determine la conselleria competent en inclusió social, a iniciativa pròpia o a proposta d'altres administracions públiques, atenent l'evolució de la realitat social i els resultats aportats per les successives avaluacions de l'aplicació de la prestació en relació al grau de permanència en la prestació de diferents col·lectius.

5. La instrucció del procediment de renovació s'ajustarà al que es preveu en els articles 36 i 37 d'aquest decret. El procés de renovació de la modalitat de renda de garantia d'inclusió social suposarà, amb caràcter obligatori en tots els casos, l'avaluació del programa personalitzat d'inclusió de les persones destinatàries, si escau, així com la formulació del nou programa per al nou període.

6. Els terminis per a resoldre, notificar i silenci administratiu per part de la direcció territorial competent seran els previstos en l'article 38 d'aquest decret, en relació a l'article 28 de la Llei 19/2017.

Article 48. Modificació de la quantia

1. El procediment de modificació de la prestació econòmica es podrà iniciar d'ofici o instància de part. Seran causes de modificació de la quantia de la renda valenciana d'inclusió en qualsevol de les seues modalitats les següents:

a) La modificació del nombre de membres de la unitat de convivència, havent d'entendre's que existeix una minoració en el nombre de membres quan el període d'absència de l'habitatge o allotjament habitual d'una o més persones que integren aquell siga igual o superior a un mes.

b) La modificació dels recursos que hagen servit de base per al càlcul de la prestació.

2. En els casos de la modalitat de renda de garantia els serveis socials de les entitats locals emetran l'informe-proposta que acredite les situacions contemplades en l'apartat primer.

3. El termini màxim d'instrucció i de notificació de la resolució serà de tres mesos des de l'adopció de l'acord d'iniciació d'ofici o de la data de presentació de la documentació a instàncies de la persona interessada que acredite la variació de circumstàncies personals o econòmiques de la unitat de convivència.

4. Transcorregut aquest termini sense resoldre i notificar la resolució, es consideraran desestimades les pretensions de la persona sol·licitant en el cas d'instància de part.

5. Per a les modificacions instades d'ofici, finalitzat el venciment del termini màxim establert sense que s'haja dictat i notificat cap resolució expressa, s'ajustarà al que es disposa en l'article 25.1 de la Llei 39/2015.

en cualquiera de las modalidades, se efectuará en el período comprendido entre los seis y los tres meses previos al fin de la vigencia de la resolución de concesión del derecho a la prestación, a solicitud de la persona titular y se deberá acreditar en ese momento el cumplimiento de los requisitos exigibles, en el registro del ayuntamiento del municipio donde se encuentre empadronada y tenga su residencia efectiva, o en el registro de la Generalitat, según corresponda, sin perjuicio de lo dispuesto en el artículo 16 de la Ley 39/2015.

3. En los supuestos en los que se mantengan las causas que motivaron la concesión, la renovación de la solicitud deberá iniciarse tres meses antes de la fecha de finalización de la vigencia de la resolución de concesión. A efectos de lo anterior, los servicios sociales de las entidades locales que correspondan o la dirección territorial competente comunicarán a las personas titulares, en la fecha que corresponda en cada caso, la necesidad de iniciar la tramitación de su solicitud para su renovación.

4. No obstante lo anterior, se procederá a la prórroga automática de la prestación, sin necesidad de proceder a una renovación de la solicitud, en los siguientes supuestos:

a) Cuando se trate de unidades de convivencia formadas exclusivamente por pensionistas que no se encuentren en edad de trabajar o que, estando en edad laboral, presenten una incapacidad permanente absoluta.

b) Personas en situación de alta exclusión que, a juicio de los servicios sociales de las entidades locales o de los servicios de empleo, no se encuentren en situación de incorporarse al mercado laboral.

c) Personas menores de 25 años y mayores de edad en los términos contemplados en el artículo 11.3 de este decreto.

d) Mujeres víctimas de violencia de género.

e) Otros supuestos que determine la conselleria competente en inclusión social, a iniciativa propia o a propuesta de otras administraciones públicas, atendiendo a la evolución de la realidad social y a los resultados aportados por las sucesivas evaluaciones de la aplicación de la prestación en relación al grado de permanencia en la prestación de diferentes colectivos.

5. La instrucción del procedimiento de renovación se ajustará a lo previsto en los artículos 36 y 37 de este decreto. El proceso de renovación de la modalidad de renta de garantía de inclusión social supondrá con carácter obligatorio, en todos los casos, la evaluación del programa personalizado de inclusión de la o las personas destinatarias, en su caso, así como, la formulación del nuevo programa para el nuevo período.

6. Los plazos para resolver, notificar y silencio administrativo, por parte de la dirección territorial competente, serán los previstos en el artículo 38 de este decreto, en relación con el artículo 28 de la Ley 19/2017.

Artículo 48. Modificación de la cuantía

1. El procedimiento de modificación de la prestación económica se podrá iniciar de oficio o instancia de parte. Serán causas de modificación de la cuantía de la renta valenciana de inclusión en cualquiera de sus modalidades las siguientes:

a) La modificación del número de miembros de la unidad de convivencia, debiendo entenderse que existe una minoración en el número de miembros cuando el período de ausencia de la vivienda o alojamiento habitual de una o más de personas que integran aquella sea igual o superior a un mes.

b) La modificación de los recursos que hayan servido de base para el cálculo de la prestación.

2. En los casos de la modalidad de renta de garantía los servicios sociales de las entidades locales emitirán el informe-proposta que acredite las situaciones contempladas en el apartado primero.

3. El plazo máximo de instrucción y de notificación de la resolución será de tres meses desde la adopción del acuerdo de iniciación de oficio o de la fecha de presentación de la documentación a instancia de la persona interesada, que acredite la variación de circunstancias personales o económicas de la unidad de convivencia.

4. Transcurrido dicho plazo sin resolver y notificar la resolución, se entenderán desestimadas las pretensiones de la persona solicitante en el caso de instancia de parte.

5. Para las modificaciones instadas de oficio, finalizado el vencimiento del plazo máximo establecido sin que se haya dictado y notificado resolución expresa, se estará a lo dispuesto en el artículo 25.1 de la Ley 39/2015.

6. La conselleria competent en matèria de serveis socials procedirà a la modificació automàtica de les quanties corresponents de la renda valenciana d'inclusió mitjançant la revisió corresponent, quan aquella es derive de canvis en aquestes quanties d'aplicació general o dels índexs aplicables al càlcul de les prestacions.

Article 49. Meritació i pagament després de la modificació

En cas de modificació de la quantia, la meritació i el pagament de la prestació en la seua nova quantia es produiran a partir del primer dia del mes següent al de la data de la resolució d'aquesta modificació, sense perjudici que, si escau, siga procedent la reclamació de quantitats indegudament percebudes que es resoldran amb el procediment previst en el capítol VI del títol I d'aquest decret.

Secció segona Suspensió

Article 50. Suspensió del dret

El dret a la renda valenciana d'inclusió en qualsevol de les seues modalitats podrà ser suspès temporalment mitjançant una resolució administrativa motivada, prèvia audiència de la persona titular, per les causes següents:

1. Pèrdua temporal d'algun dels requisits exigits per al seu reconeixement:

a) El trasllat temporal de residència habitual a un municipi situat fora de l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana quan aquest trasllat siga superior a un mes i inferior a dotze mesos, i estiga motivat per raons de treball, ingrés temporal en establiments públics d'estada permanent o qualsevol altra raó d'urgència temporal que així puga ser considerada mitjançant el corresponent informe social emès pels serveis socials de les entitats locals.

En aquests casos, s'entendrà que, si es retorna a la Comunitat Valenciana abans que s'hagen complert els dotze mesos assenyalats, es continuarà complint el requisit exigint en l'article 11.1 d'aquest decret.

b) La percepció de nous ingressos derivats del desenvolupament d'una activitat laboral de durada inferior a sis mesos, quan aquests ingressos siguen iguals o superiors a la quantia corresponent de la renda valenciana d'inclusió en qualsevol de les seues modalitats en funció del nombre de membres de la unitat de convivència, sempre que aquesta activitat siga superior a un mes o que el còmput dels dies treballats efectivament, en el cas de contractes de treball per dies, sumen un total de trenta dies durant un període de tres mesos.

c) En cas d'unitats de convivència unipersonals, l'ingrés en centres residencials públics o privats, de caràcter social, sanitari, sociosanitari o penitenciari per un període de temps igual o superior a un mes i inferior a dotze mesos, sempre que quede coberta la manutenció en el centre en què es produïssa l'ingrés. No tindran aquesta consideració els centres d'acolliment temporal com els albergs i pisos d'acolliment per a persones sense llar, els centres residencials per a persones en situació d'exclusió, persones refugiades o asilades, així com, els centres residencials per a víctimes de violència de gènere o d'explotació sexual o de tràfic, d'acord amb l'article 11.4 d'aquest decret.

2. Incompliment temporal per part de la persona titular o d'algun membre de la seua unitat de convivència de les obligacions assumides en accedir a la prestació, en particular les assenyalades en l'article 16 d'aquest decret i específicament les següents:

a) No comunicar en el termini establert les modificacions que hi ha en la composició de la unitat de convivència o en el nivell de recursos.

b) No complir els compromisos assumits en el marc del programa personalitzat d'inclusió que es trobe en vigor.

c) Quan siga aplicable, no romandre inscrita ininterrompudament com a demandant d'ocupació o rebutjar una ocupació adequada en els termes en els quals aquest es defineix en l'article 16.1.g.

d) Quan siga aplicable, rebutjar modificacions en les condicions d'ocupació que comportarien una millora en el nivell d'ingressos.

3. La suspensió temporal podrà iniciar-se d'ofici per part de la direcció territorial competent en matèria d'inclusió social, o a proposta dels serveis socials de les entitats locals, en aquest cas adjuntarà la

6. La conselleria competente en materia de servicios sociales procederá con carácter automático a la modificación de las cuantías correspondientes de la renta valenciana de inclusión mediante la revisión correspondiente, cuando aquella se derive de cambios en dichas cuantías de aplicación general o de los índices aplicables al cálculo de las prestaciones.

Artículo 49. Devengo y pago tras la modificación

En el caso de modificación de la cuantía, el devengo y el pago de la prestación en su nueva cuantía se producirán a partir del primer día del mes siguiente al de la fecha de la resolución de dicha modificación, sin perjuicio de que, en su caso, proceda la reclamación de cantidades indebidamente percibidas que se resolverán con el procedimiento previsto en el capítulo VI del título I de este decreto.

Sección segunda Suspensión

Artículo 50. Suspensión del derecho

El derecho a la renta valenciana de inclusión en cualquiera de sus modalidades podrá ser suspendido temporalmente mediante resolución administrativa motivada, previa audiencia de la persona titular por las siguientes causas:

1. Pérdida temporal de alguno de los requisitos exigidos para su reconocimiento:

a) El traslado temporal de residencia habitual a un municipio ubicado fuera del ámbito territorial de la Comunitat Valenciana cuando este traslado sea superior a un mes e inferior a doce meses, y venga motivado por razones de trabajo, ingreso temporal en establecimientos públicos de estancia permanente o cualquier otra razón de urgencia temporal que así pueda ser considerada mediante el correspondiente informe social emitido por los servicios sociales de las entidades locales.

En tales casos, se entenderá que, de procederse al retorno a la Comunitat Valenciana antes de que se hubieran cumplido los doce meses señalados, se seguirá cumpliendo el requisito exigido en el artículo 11.1 de este decreto.

b) La percepción de nuevos ingresos derivados del desarrollo de una actividad laboral de duración inferior a seis meses, cuando dichos ingresos sean iguales o superiores a la cuantía correspondiente de la renta valenciana de inclusión en cualquiera de sus modalidades en función del número de miembros de la unidad de convivencia, siempre que dicha actividad sea superior a un mes o que el cómputo de los días trabajados efectivament, en el caso de contratos de trabajo por días, sumen un total de treinta días durante un período de tres meses.

c) En el caso de unidades de convivencia unipersonales, el ingreso en centros residenciales públicos o privados, de carácter social, sanitario, sociosanitario o penitenciario por un período de tiempo igual o superior a un mes e inferior a doce meses, siempre que quede cubierta la manutención en el centro en el que se produzca el ingreso. No tendrán esta consideración los centros de acogida temporal como los albergues y pisos de acogida para personas sin hogar, los centros residenciales para personas en situación de exclusión, personas refugiadas o asiladas, así como, los centros residenciales para víctimas de violencia de género o de explotación sexual o de trata, de acuerdo con el artículo 11.4 de este decreto.

2. Incumplimiento temporal por parte de la persona titular o de algún miembro de su unidad de convivencia de las obligaciones asumidas al acceder a la prestación, en particular las reseñadas en el artículo 16 de este decreto y específicamente las siguientes:

a) No comunicar en el plazo establecido las modificaciones habidas en la composición de la unidad de convivencia o en el nivel de recursos.

b) No cumplir los compromisos asumidos en el marco del programa personalizado de inclusión que se encuentre en vigor.

c) Cuando sea de aplicación, no permanecer inscrita ininterrompidamente como demandante de empleo o rechazar un empleo adecuado en los términos en los que este se define en el artículo 16.1.g.

d) Cuando sea de aplicación, rechazar modificaciones en las condiciones de empleo que conllevarían una mejora en el nivel de ingresos.

3. La suspensión temporal podrá iniciarse de oficio por parte de la dirección territorial competente en materia de inclusión social, o a propuesta de los servicios sociales de las entidades locales, en cuyo caso

documentació acreditativa de la situació que la motive, així com un informe social en els casos de suspensió per incompliment d'obligacions a què es refereix l'apartat 2) del present article.

4. Als efectes previstos en aquest article, es considerarà realitzat el tràmit d'audiència quan, com a conseqüència de la comprovació d'ofici o a instàncies de part, la persona interessada haja aportat la documentació acreditativa de la causa de suspensió, sempre que concórreguen les circumstàncies establides en l'article 82.4 de la Llei 39/2015.

Article 51. Suspensió del pagament

La suspensió del dret a la renda valenciana d'inclusió implicarà la suspensió del pagament de la prestació a partir del primer dia del mes següent al de la data de la resolució, sense perjudici que, si escau, siga procedent la reclamació de quantitats indegudament percebudes que es resoldran pel procediment previst en el capítol VI del títol I d'aquest decret.

Article 52. Durada de la suspensió

1. La durada de la suspensió es determinarà atenent a les obligacions incumplides, de les previstes en l'article 16 d'aquest decret, d'acord amb les regles dels apartats següents.

2. La suspensió es mantindrà pel termini que es fixe i mentre persistisquen les circumstàncies que hagen donat lloc a aquesta, que mai podrà ser superior a dotze mesos, transcorreguts els quals el dret a la prestació s'extingirà si es mantenen les esmentades circumstàncies.

3. En els casos en que s'haja rebutjat una ocupació adequada, mitjançant un contracte de més de tres mesos de durada, sense causa justificada, la suspensió es mantindrà per un període equivalent al de la durada prevista per a l'ocupació rebutjada. Per a la renda de garantia d'inclusió, s'haurà de verificar pels serveis socials de les entitats locals, en coordinació, si escau, amb els serveis d'ocupació als quals corresponga fer l'acompanyament personalitzat d'inclusió, l'incompliment dels pactes en el programa personalitzat d'inclusió. Quan es desconega la durada que haja pogut tindre aquesta ocupació, la suspensió es mantindrà per un període de tres mesos, i quan s'haja rebutjat un contracte de caràcter indefinit, la suspensió es mantindrà per un període de dotze mesos comptats a partir de la data de resolució de la suspensió.

4. En la resta de les prestacions, correspondrà a la direcció territorial competent la comprovació dels fets que susciten la suspensió.

5. En els casos en què s'haja produït un supòsit causant de suspensió, però aquest ja no existisca en el moment de procedir a la suspensió o es preveja que va a desaparèixer de forma immediata, podrà suspendre's la prestació per un període que es determinarà atenent les circumstàncies específiques que concorren i que, en cap cas, podrà ser superior a la durada de l'incompliment de què porte la causa.

Article 53. Decaiment de la suspensió

1. Desaparegudes les causes que van motivar la suspensió del dret a la renda valenciana d'inclusió, la direcció territorial, d'ofici o a instàncies de part, procedirà a comprovar si en aquell moment concorren els requisits per a la meritació de la prestació i, si escau, a establir la seua quantia.

2. En els casos en què no hi haja acompanyament social, la persona titular informarà els serveis socials de les entitats locals o la direcció territorial competent, depenent de la modalitat de renda valenciana d'inclusió, que procediran a comprovar si en aquell moment concorren els requisits per a la meritació de la prestació i, si escau, les modificacions en aquesta.

3. En els casos en què hi haja acompanyament social, els serveis socials de les entitats locals traslladaran aquesta situació, amb l'acreditació documental oportuna i l'informe-proposta d'alçament de suspensió, a la conselleria competent en matèria de serveis socials.

4. Els serveis socials de les entitats locals o de la direcció territorial competent, depenent de la modalitat de renda valenciana d'inclusió, podrà procedir d'ofici a la comprovació de la desaparició de les causes que van motivar la suspensió temporal per incompliment d'obligacions. En el cas de les rendes de garanties els serveis socials de les entitats

acompanyarà la documentació acreditativa de la situació que la motive, así com informe social en los casos de suspensión por incumplimiento de obligaciones a que se refiere el apartado 2) del presente artículo.

4. A los efectos previstos en este artículo, se entenderá realizado el trámite de audiencia cuando, como consecuencia de la comprobación de oficio o a instancia de parte, la persona interesada haya aportado la documentación acreditativa de la causa de suspensión, siempre que concurren las circunstancias establecidas en el artículo 82.4 de la Ley 39/2015.

Artículo 51. Suspensión del pago

La suspensión del derecho a la renta valenciana de inclusión implicará la suspensión del pago de la prestación a partir del primer día del mes siguiente al de la fecha de la resolución, sin perjuicio de que, en su caso, proceda la reclamación de cantidades indebidamente percibidas que se resolverán por el procedimiento previsto en el capítulo VI del título I de este decreto.

Artículo 52. Duración de la suspensión

1. La duración de la suspensión se determinará atendiendo a las obligaciones incumplidas, de las previstas en el artículo 16 de este decreto, de acuerdo con las reglas de los siguientes apartados.

2. La suspensión se mantendrá por el plazo que se fije y mientras persistan las circunstancias que hubieran dado lugar a la misma, que nunca podrá ser superior a doce meses, transcurridos los cuales el derecho a la prestación se extinguirá, si se mantienen dichas circunstancias.

3. En los casos en que se haya rechazado un empleo adecuado, mediante contrato de más de tres meses de duración, sin causa justificada la suspensión se mantendrá por un período equivalente al de la duración prevista para el empleo rechazado. Para la renta de garantía de inclusión, se habrá de verificar por los servicios sociales de las entidades locales, en coordinación, en su caso, con los servicios de empleo a quienes corresponda hacer el acompañamiento personalizado de inclusión, el incumplimiento de lo pactado en el programa personalizado de inclusión. Cuando se desconozca la duración que hubiera podido tener dicho empleo, la suspensión se mantendrá por un período de tres meses, y cuando se haya rechazado un contrato de carácter indefinido, la suspensión se mantendrá por un período de doce meses contados a partir de la fecha de resolución de la suspensión.

4. En el resto de las prestaciones, corresponderá a la dirección territorial competente la comprobación de los hechos que susciten la suspensión.

5. En los casos en que se hubiera producido un supuesto causante de suspensión, pero ya no exista en el momento de proceder a la misma o se prevea que va a desaparecer de forma inmediata, podrá suspenderse la prestación por un período que se determinará atendiendo a las circunstancias específicas que concurren y que, en ningún caso, podrá ser superior a la duración del incumplimiento del que trae causa.

Artículo 53. Decaimiento de la suspensión

1. Desaparecidas las causas que motivaron la suspensión del derecho a la renta valenciana de inclusión, la dirección territorial, de oficio o a instancia de parte, procederá a comprobar si en ese momento concurren los requisitos para el devengo de la prestación y, en su caso, a establecer su cuantía.

2. En los casos en que no haya acompañamiento social, la persona titular pondrá los hechos en conocimiento de los servicios sociales de las entidades locales o de la dirección territorial competente, dependiendo de la modalidad de renta valenciana de inclusión, que procederán a comprobar si en ese momento concurren los requisitos para el devengo de la prestación y, en su caso, las modificaciones en la misma.

3. En los casos en que haya acompañamiento social, los servicios sociales de las entidades locales darán traslado de dicha situación, con la acreditación documental oportuna y el informe-propuesta de levantamiento de suspensión, a la conselleria competente en materia de servicios sociales.

4. Los servicios sociales de las entidades locales o de la dirección territorial competente dependiendo de la modalidad de renta valenciana de inclusión podrá proceder de oficio a la comprobación de la desaparición de las causas que motivaron la suspensión temporal por incumplimiento de obligaciones. En el caso de las rentas de garantías

locals remetran a la conselleria competent en matèria de serveis socials la documentació pertinent o, si escau, l'informe-proposta d'alçament de suspensió relatiu al compliment d'obligacions, i sol·licitarà que es procedisca a la reposició del dret.

Article 54. Meritació després de la suspensió

En cas de mantindre's el dret a la prestació després d'una suspensió, aquesta es reportarà a partir de l'endemà de la data de resolució de l'alçament d'aquesta.

Article 55. Suspensió cautelar del pagament de la prestació

1. Sense perjudici del que es preveu en els articles anteriors, i amb independència que s'haja iniciat o no un procediment d'extinció, la direcció territorial podrà procedir, d'ofici, prèvia consulta, si escau, als serveis socials de les entitats locals responsables del seguiment de la persona interessada en el marc del programa personalitzat d'inclusió que, al seu torn, podrà consultar als serveis d'ocupació, si aquest està intervenint, la suspensió cautelar del pagament de la prestació quan s'hagen detectat en la unitat de convivència indicis d'una situació que implique la pèrdua d'algun dels requisits exigits per al reconeixement i el manteniment de la prestació.

2. La direcció territorial competent resoldrà sobre el manteniment, suspensió o extinció del dret a la prestació en el termini màxim de tres mesos a partir de la data de l'adopció de la suspensió cautelar. En cas que es resolga el manteniment de la prestació es reconeixerà a la persona titular de la prestació el dret al cobrament de les quantitats deixades de percebre durant la suspensió.

3. La direcció territorial competent en matèria de serveis socials i els serveis socials de les entitats locals, depenent de la modalitat de renda valenciana de què es tracte, donaran tràmit d'audiència a la persona titular, per un termini de 10 dies hàbils, amb prevenció expressa que, en cas de no concórrer al tràmit d'audiència, es procedirà a la suspensió temporal del dret.

4. Quan la direcció territorial competent en matèria de serveis socials aprecie l'existència de possibles incompliments d'obligacions de les persones preceptores de les modalitats de renda de garantia, posarà els fets en coneixement dels serveis socials de les entitats locals, que hauran de valorar la documentació remesa i donar tràmit d'audiència a la persona titular, per un termini de 10 dies hàbils. Una vegada complits els tràmits previstos i estudiades les alegacions si escau, emetran el respectiu informe-proposta si hi ha causa de suspensió per a la remissió d'aquesta a la direcció territorial competent. Rebut aquest informe, es procedirà a la resolució que corresponga.

5. La suspensió temporal es fixarà pel temps que es mantinga l'incompliment, amb un màxim de dotze mesos. A l'efecte de l'alçament de la suspensió, els serveis socials de les entitats locals informaran la direcció territorial competent del decaïment de les causes que van motivar la suspensió en el cas de la modalitat de rendes de garantia.

6. La resolució de suspensió serà degudament notificada a la persona titular, amb indicació dels fets que la motiven i termini màxim de suspensió, i l'advertiran expressament de la seua obligació d'informar l'administració sobre el decaïment de les causes que motiven la suspensió. Transcorregut el termini màxim legal de suspensió sense que la persona titular haja acreditat el decaïment d'aquestes causes, es procedirà a l'extinció del dret.

7. La direcció territorial competent comunicarà la resolució de la suspensió cautelar als serveis socials de les entitats locals, que, si escau, la comunicarà als serveis d'ocupació responsables del seguiment de la persona interessada en el marc del programa personalitzat d'inclusió. Aquesta comunicació haurà de realitzar-se en un termini no superior a quinze dies des de la data en què es dicte la resolució.

8. En els casos que la suspensió coincidisca amb el període en el qual ha de realitzar-se la renovació dels tres anys, els titulars hauran de presentar la renovació en el mes següent de l'alçament de la suspensió, per a constatar si reuneixen els requisits per a poder renovar la modalitat de prestació de què es tracte.

los servicios sociales de las entidades locales remitirán a la conselleria competente en materia de servicios sociales la documentación pertinente o, en su caso, el informe-propuesta de levantamiento de suspensión relativo al cumplimiento de obligaciones, y solicitará que se proceda a la reposición del derecho.

Artículo 54. Devengo tras la suspensión

En caso de mantenerse el derecho a la prestación tras una suspensión, la misma se devengará a partir del día siguiente al de la fecha de resolución del levantamiento de la misma.

Artículo 55. Suspensión cautelar del pago de la prestación

1. Sin perjuicio de lo previsto en los artículos anteriores, y con independencia de que se haya iniciado o no un procedimiento de extinción, la dirección territorial podrá proceder, de oficio, previa consulta, en su caso, a los servicios sociales de las entidades locales responsables del seguimiento de la persona interesada en el marco del programa personalizado de inclusión que, a su vez, podrá consultar a los servicios de empleo si este estuviera interviniendo, la suspensión cautelar del pago de la prestación cuando se hubieran detectado en la unidad de convivencia indicios de una situación que implique la pérdida de alguno de los requisitos exigidos para el reconocimiento y el mantenimiento de la prestación.

2. La dirección territorial competente resolverá acerca del mantenimiento, suspensión o extinción del derecho a la prestación en el plazo máximo de tres meses a partir de la fecha de la adopción de la suspensión cautelar. En el caso de que se resuelva el mantenimiento de la prestación se reconocerá a la persona titular de la prestación el derecho al cobro de las cantidades dejadas de percibir durante la suspensión.

3. La dirección territorial competente en materia de servicios sociales y los servicios sociales de las entidades locales dependiendo de la modalidad de renta valenciana que se trate, procederán a dar trámite de audiencia a la persona titular, por un plazo de diez días hábiles, con apercibimiento expreso de que, en caso de no concurrir al trámite de audiencia, se procederá a la suspensión temporal del derecho.

4. Cuando la dirección territorial competente en materia de servicios sociales aprecie la existencia de posibles incumplimientos de obligaciones de las personas preceptoras de las modalidades de renta de garantía, pondrá los hechos en conocimiento de los servicios sociales de las entidades locales, que deberán valorar la documentación remitida y dar trámite de audiencia a la persona titular, por un plazo de diez días hábiles. Una vez cumplidos los trámites previstos y estudiadas las alegaciones en su caso, emitirán el respectivo informe-propuesta si existe causa de suspensión para su remisión a la dirección territorial competente. Recibido dicho informe, se procederá a la resolución que corresponda.

5. La suspensión temporal se fijará por el tiempo que se mantenga el incumplimiento, con un máximo de doce meses. A efectos del levantamiento de la suspensión, los servicios sociales de las entidades locales informarán a la dirección territorial competente del decaimiento de las causas que motivaron la suspensión en el caso de la modalidad de rentas de garantía.

6. La resolución de suspensión será debidamente notificada a la persona titular, con indicación de los hechos que la motivan y plazo máximo de suspensión, apercibiéndole expresamente de su obligación de poner en conocimiento de la administración el decaimiento de las causas que motivan la suspensión. Transcurrido el plazo máximo legal de suspensión sin que la persona titular haya acreditado el decaimiento de dichas causas, se procederá a la extinción del derecho.

7. La dirección territorial competente comunicará la resolución de la suspensión cautelar a los servicios sociales de las entidades locales quién, en su caso, la comunicará a los servicios de empleo, responsables del seguimiento de la persona interesada en el marco del programa personalizado de inclusión. Dicha comunicación deberá realizarse en un plazo no superior a quince días desde la fecha en que se dicte la resolución.

8. En los casos de que la suspensión coincida con el período en el que debe realizarse la renovación de los tres años, los titulares deberán presentar la renovación en el mes siguiente del levantamiento de la suspensión, para constatar si reúnen los requisitos para poder renovar la modalidad de prestación que se trate.

Secció tercera
Extinció

Article 56. Causes d'extinció

El dret a la renda valenciana d'inclusió, en qualsevol de les seues modalitats, s'extingirà per les causes següents:

a) Defunció de la persona titular, quan es tracte d'unitats de convivència unipersonals.

b) Pèrdua definitiva d'algun dels requisits exigits per al seu reconeixement.

c) Finalització del període dels tres anys de vigència de la prestació sense haver-se sol·licitat per part de la persona titular el procediment de renovació.

d) Finalització del període de 12 mesos previst en l'article 8.1.a.2n en relació amb les víctimes de violència de gènere, sense que s'hagen iniciat els tràmits de divorci o de baixa en el registre d'unions de fet.

e) Finalització del període màxim de 12 mesos previstos en l'article 8.1.a.4t en relació amb les persones immigrants, sense que el cònjuge o la persona amb la qual es mantinga una relació anàloga a la conyugal s'haja integrat en la unitat de convivència o sense que s'hagen iniciat els tràmits de divorci.

f) Finalització del període màxim de 24 mesos previstos en el apartat 2 de l'article 8.

g) Manteniment d'una situació de suspensió per període continuat superior a dotze mesos.

h) Existència de tres suspensions per incompliment d'obligacions en el període dels tres anys de vigència de la prestació.

i) Renúncia de la persona titular.

j) Falsejament en la declaració d'ingressos o qualsevol altra actuació fraudulenta dirigida a obtenir o conservar la renda valenciana d'inclusió.

k) Incompliment de les obligacions previstes en l'article 16 d'aquest decret.

l) Modificació de les condicions que s'han tingut en compte per a la concessió de la prestació, de manera que situen la persona titular fora dels requisits exigibles per a percebre-la.

m) Els supòsits de donació previstos en l'article 24.3 d'aquest decret.

n) Els canvis produïts d'una modalitat a una altra de la renda valenciana d'inclusió a instàncies de la persona interessada provocaran l'extinció en la prestació d'origen.

o) També seran causes d'extinció dels complements de lloguer i drets energètics i de quota hipotecària i drets energètics les previstes en els articles 5, apartats 10 i 11 i 6, apartats 10 i 11 d'aquest decret, sense perjudici del complement de drets energètics previst a l'article 7.

Article 57. Efectes de l'extinció

1. En cas de defunció de la persona titular de la prestació, es procedirà d'acord amb els termes següents:

a) En cas de defunció de les persones que eren perceptores de la renda de garantia d'inclusió social o de la renda de garantia d'ingressos mínims:

1r. Si la unitat de convivència és unipersonal, es procedirà a l'extinció del dret el primer dia del mes següent a aquell en què s'haja produït la defunció.

2n. Quan les unitats de convivència no siguen unipersonals, des dels serveis socials de les entitats locals es valorarà la situació social, personal i econòmica de les persones beneficiàries que vivien amb la persona morta. En cas que alguna d'elles complisca tots els requisits per a ser titular d'una nova prestació, s'els informará d'aquest fet, i emplenaran i tramitaran una nova sol·licitud; només en cas que la prestació siga una renda de garantia d'inclusió social s'elaborarà també un nou pla d'inserció.

En aquests casos, i a fi que les persones beneficiàries no es queden en situació de desemparament, s'haurà de remetre conjuntament a la direcció territorial tant la defunció com l'informe proposta d'aprovació del nou titular amb data d'efectes del primer dia del mes següent al de la data de defunció.

Per part seua, la direcció territorial procedirà a realitzar en el mateix pagament tots dos procediments: la baixa per defunció amb efectes de

Sección tercera
Extinción

Artículo 56. Causas de extinción

El derecho a la renta valenciana de inclusión, en cualquiera de sus modalidades, se extinguirá por las siguientes causas:

a) Fallecimiento de la persona titular, cuando se trate de unidades de convivencia unipersonales.

b) Pérdida definitiva de alguno de los requisitos exigidos para su reconocimiento.

c) Finalización del período de los tres años de vigencia de la prestación sin haberse solicitado por parte de la persona titular el procedimiento de renovación.

d) Finalización del período de 12 meses previsto en el artículo 8.1.a.2.º en relación con las víctimas de violencia de género, sin que se hubieran iniciado los trámites de divorcio o de baja en el registro de uniones de hecho.

e) Finalización del período máximo de 12 meses previstos en el artículo 8.1.a.4.º en relación con las personas inmigrantes, sin que el cónyuge o la persona con la que se mantenga una relación análoga a la conyugal se hubiera integrado en la unidad de convivencia o sin que se hubieran iniciado los trámites de divorcio.

f) Finalización del período máximo de 24 meses previstos en el apartado 2 del artículo 8.

g) Mantenimiento de una situación de suspensión por período continuado superior a doce meses.

h) Existencia de tres suspensiones por incumplimiento de obligaciones en el período de los tres años de vigencia de la prestación.

i) Renuncia de la persona titular.

j) Falseamiento en la declaración de ingresos o cualquier otra actuación fraudulenta dirigida a obtener o conservar la renta valenciana de inclusión.

k) Incumplimiento de las obligaciones previstas en el artículo 16 de este decreto.

l) Modificación de las condiciones tenidas en cuenta para la concesión de la prestación, de forma que sitúen a la persona titular fuera de los requisitos exigibles para su percepción.

m) Los supuestos de donación previstos en el artículo 24.3 de este decreto.

n) Los cambios producidos de una modalidad a otra de la renta valenciana de inclusión a instancia de la persona interesada, provocarán la extinción en la prestación de origen.

o) También serán causas de extinción de los complementos de alquiler y derechos energéticos y de cuota hipotecaria y derechos energéticos las previstas en los artículos 5, apartados 10 y 11, y 6, apartados 10 y 11 de este decreto, sin perjuicio del complemento de derechos energéticos previsto en el artículo 7.

Artículo 57. Efectos de la extinción

1. En el caso de fallecimiento de la persona titular de la prestación, se procederá de acuerdo con los siguientes términos:

a) En caso de fallecimiento de las personas que eran receptoras de la renta de garantía de inclusión social o de la renta de garantía de ingresos mínimos:

1.º Si la unidad de convivencia es unipersonal, se procederá a la extinción del derecho el primer día del mes siguiente al que se haya producido la defunción.

2.º Cuando las unidades de convivencia no sean unipersonales, desde los servicios sociales de las entidades locales, se valorará la situación social, personal y económica de las personas beneficiarias que vivían con la fallecida. En caso, de que alguna de ellas cumpla todos los requisitos para ser titular de una nueva prestación, se les informará de este hecho, cumplimentando y tramitando una nueva solicitud elaborando, solo en el caso de que la prestación fuera una renta de garantía de inclusión social, también un nuevo plan de inserción.

En estos casos, y al objeto de que las personas beneficiarias no se queden en situación de desamparo, se tendrá que remitir conjuntamente a la dirección territorial tanto la baja por defunción como el informe propuesta de aprobación del nuevo titular con fecha de efectos del primer día del mes siguiente al de la fecha de fallecimiento.

Por su parte la dirección territorial procederá a realizar en el mismo pago ambos procedimientos, la baja por defunción con efectos del últi-

l'últim dia del mes de defunció i alta en pagament de la nova persona titular.

b) En el cas de defunció de la persona titular de rendes complementàries es procedirà a l'extinció del dret el primer dia del mes següent al que s'haja produït la defunció.

2. Si s'extingeix la prestació per causes associades a l'incompliment d'obligacions, la persona titular no tindrà la possibilitat de tornar a sol·licitar la renda valenciana d'inclusió, en qualsevol de les seues modalitats, per un període d'un any a comptar de la data d'extinció. Aquesta impossibilitat podrà fer-se extensiva a qualsevol membre de la unitat de convivència que puga tindre la condició de titular, previ informe-proposta dels serveis socials de les entitats locals o de la direcció territorial competent depenent de la modalitat de renda valenciana d'inclusió degudament motivat.

La mateixa conseqüència es derivarà d'una extinció associada als supòsits de suspensió previstos en els apartats g) i h) de l'article 56 d'aquest decret.

3. L'extinció del dret a la renda valenciana d'inclusió implicarà el cessament del pagament de la prestació, i farà efecte des del primer dia del mes següent a aquell en què concórreguen les causes que van donar lloc a l'extinció.

4. L'extinció per defunció de la renda valenciana d'inclusió en qualsevol de les seues modalitats implicarà l'extinció automàtica dels complements de lloguer o d'hipoteca que se puguén percebre.

Article 58. Procediment d'urgència

Es tramitarà amb caràcter d'urgència i prioritàriament l'accés a la prestació en els supòsits següents:

1. En els supòsits en què l'extinció o el manteniment del dret a la renda valenciana d'inclusió corresponent a la persona que fins llavors siga la titular implique, segons el parer dels serveis socials de les entitats locals de referència, perjudicis manifestos als altres membres de la seua unitat de convivència, sobretot si es tracta de persones menors d'edat, així com el que es preveu en l'article 27 de la Llei 19/2017, referits a les sol·licitants víctimes de violència de gènere.

2. En els casos previstos en la disposició addicional tercera de la Llei 19/2017, de 20 de desembre, de la Generalitat, de renda valenciana d'inclusió, referits a les persones perceptores de rendes mínimes procedents d'altres comunitats autònomes que traslladen la residència del o de la titular d'una renda mínima concedida en una altra comunitat autònoma i que passe a fixar la residència en qualsevol municipi de la comunitat, no serà exigible el requisit establert en l'article 12.1.a de la llei, ni l'article 11.1 d'aquest decret.

En aquests casos, hauran de comunicar la variació de les seues circumstàncies a la comunitat autònoma de procedència prèviament al seu trasllat a la Comunitat Valenciana, així com presentar la sol·licitud de la modalitat de prestació i acreditar la resta de requisits regulats en la Llei 19/2017, de 20 de desembre, de la Generalitat, de renda valenciana d'inclusió, i en aquest decret.

3. En el procediment d'urgència es redueix a la meitat el termini establert en l'article 38 d'aquest decret per a dictar l'informe-proposta i la resolució de la modalitat de prestació que corresponga.

Secció quarta Normes comunes de procediment

Article 59. Iniciació dels procediments de modificació, suspensió o extinció

1. Els procediments de modificació de la quantia, suspensió i extinció del dret a la renda valenciana d'inclusió podran iniciar-se, d'ofici o a instàncies de part, tant pels serveis socials de les entitats locals de referència que hauran de remetre l'informe-proposta corresponent en el cas de les rendes de garanties, com per les direccions territorials per a les rendes complementàries.

Els procediments s'iniciaran d'ofici, per acord de l'òrgan competent, quan l'administració de què es tracte haja tingut coneixement per qualsevol circumstància de fets que puguén constituir causa de modificació, suspensió o extinció del dret a la prestació.

2. Quan s'inicie d'ofici un procediment de modificació, suspensió o extinció del dret a la renda valenciana d'inclusió, es comunicarà la

mo día del mes de fallecimiento y alta en el pago de la nueva persona titular.

b) En el caso de que la persona que ha fallecido fuera titular de rentas complementarias se procederá a la extinción del derecho el primer día del mes siguiente al que se haya producido la defunción.

2. Si se extinguiera la prestación por causas asociadas al incumplimiento de obligaciones, la persona titular no tendrá la posibilidad de volver a solicitar la renta valenciana de inclusión, en cualquiera de sus modalidades, por un período de un año a contar de la fecha de extinción. Esta imposibilidad podrá hacerse extensiva a cualquier miembro de la unidad de convivencia que pudiera ostentar la condición de titular previo informe-propuesta de los servicios sociales de las entidades locales o de la dirección territorial competente dependiendo de la modalidad de renta valenciana de inclusión debidamente motivado.

La misma consecuencia se derivará de una extinció associada a los supuestos de suspensión contemplados en los apartados g) y h) del artículo 56 de este decreto.

3. La extinció del derecho a la renta valenciana de inclusión implicará el cese del pago de la prestación y surtirá efectos desde el primer día del mes siguiente a aquel en que concurren las causas que dieron lugar a la extinció.

4. La extinció por fallecimiento de la renta valenciana de inclusión en cualquiera de sus modalidades implicará la extinció automàtica de los complementos de alquiler o de hipoteca que se pudieran estar percibiendo.

Artículo 58. Procedimiento de urgencia

Se tramitará con carácter de urgencia y prioritariamente el acceso a la prestación en los siguientes supuestos:

1. En los supuestos en que la extinció o el mantenimiento del derecho a la renta valenciana de inclusión correspondiente a la persona que hasta entonces fuera la titular implique, a juicio de los servicios sociales de las entidades locales de referencia, perjudicis manifiestos a los demás miembros de su unidad de convivencia, sobre todo si se trata de personas menores de edad, así como lo previsto en el artículo 27 de la Ley 19/2017, referidos a las solicitantes víctimas de violencia de género.

2. En los casos previstos en la disposició addicional tercera de la Ley 19/2017, referidos a las personas receptoras de rentas mínimas procedentes de otras comunidades autónomas que se trasladen de residencia del titular o la titular de una renta mínima, concedida en otra comunidad autónoma y que pase a fijar su residencia en cualquier municipio de la comunidad, no será exigible el requisito establecido en el artículo 12.1.a de la ley, ni el artículo 11.1 de este decreto.

En estos casos, tendrán que comunicar la variación de sus circunstancias a la comunidad autónoma de procedencia previamente a su traslado a la Comunitat Valenciana, así como presentar la sol·licitud de la modalitat de prestació i acreditar el resto de requisits regulats en la Ley 19/2017 y en este decreto.

3. En el procedimiento de urgencia se reducirá a la mitad el plazo establecido en el artículo 38 de este decreto para dictar el informe-proposta y la resolución de la modalitat de prestació que corresponga.

Sección cuarta Normas comunes de procedimiento

Artículo 59. Iniciación de los procedimientos de modificación, suspensión o extinción

1. Los procedimientos de modificación de la cuantía, suspensión i extinció del derecho a la renta valenciana de inclusión podran iniciar-se, de oficio o a instancia de parte, tanto por los servicios sociales de las entidades locales de referencia que deberán remitir el informe-proposta correspondiente en el caso de las rentas de garantías, como por las direcciones territoriales para las rentas complementarias.

Los procedimientos se iniciarán de oficio, por acuerdo del órgano competente, cuando la administración de que se trate haya tenido conocimiento por cualquier circunstancia de hechos que pudieran constituir causa de modificación, suspensió o extinció del derecho a la prestació.

2. Cuando se inicie de oficio un procedimiento de modificación, suspensió o extinció del derecho a renta valenciana de inclusión,

seua incoació a la persona titular, i se li donarà un tràmit d'audiència per un termini de 10 dies hàbils, mitjançant enviament a l'últim domicili declarat, amb indicació de les causes que el fonamenten i les seues possibles conseqüències econòmiques, així com el termini per a resoldre i notificar i les conseqüències derivades de la falta de resolució expressa en el termini establert; tot això, a l'efecte que puguen formular-se per part de les persones interessades les alegacions que estimen pertinents.

3. Així mateix, les direccions territorials i serveis socials de les entitats locals de referència, quan procedisquen a incoar d'ofici qualsevol dels procediments anteriorment esmentats, hauran de comunicar-s'ho entre si.

Article 60. Instrucció dels procediments

La instrucció dels procediments de modificació, suspensió i extinció correspondrà a l'òrgan que haja iniciat el procediment.

Article 61. Resolucions

1. Correspondrà a la direcció territorial competent dictar la resolució en els procediments de modificació, suspensió i extinció, a excepció dels supòsits de la revaloració de la quantia de la prestació, que no requeriran resolució.

2. La resolució indicada en el paràgraf anterior haurà de ser motivada, i serà dictada i notificada en un termini màxim de tres mesos comptats a partir de la data d'inici del procediment de modificació, suspensió o extinció.

3. Totes les resolucions adoptades en relació amb la modificació, suspensió o extinció de la renda de garantia d'ingressos hauran de ser notificades a la persona titular de la prestació o, quan siga procedent, als tutors o als seus representants legals, dins del termini màxim de 10 dies hàbils a partir de la data en què haja sigut dictada aquesta resolució.

CAPÍTOL VI

Reintegrament de prestacions indegudes

Article 62. Reintegrament de prestacions indegudes

1. Si, com a conseqüència d'un procediment de modificació, suspensió, revisió periòdica, renovació o extinció, o per qualsevol altra circumstància, es comprova la percepció indeguda de la renda valenciana d'inclusió, la direcció territorial competent establirà l'obligació de reintegrament per part de la persona titular de les prestacions indegudament percebudes o en quantia indeguda d'acord amb el que es preveu en l'article 30 de la Llei 19/2017, de 20 de desembre, de la Generalitat, de renda valenciana d'inclusió; de la Llei 1/2015, de 6 de febrer, de la Generalitat, d'hisenda pública, del sector públic instrumental i de subvencions; la Llei 58/2003, general tributària, i la Llei 47/2003, general pressupostària.

2. L'obligació de reintegrament prevista en l'apartat anterior també serà aplicable en cas que la persona titular haja percebut indegudament o en quantia indeguda la renda valenciana d'inclusió, una vegada considerat el pagament d'endarreriments corresponents als drets i prestacions socials de contingut econòmic previstos en l'article 37 d'aquest decret.

3. En el cas de persones que, com a conseqüència d'haver sigut titulars d'alguna prestació econòmica de caràcter social, hagen generat deute amb amb qualsevol administració, no podran veure modificada la titularitat de la prestació fins que aquests deutes hagen sigut cancel·lats, excepte en els supòsits previstos en l'article 8.2.b quan els serveis socials de les entitats locals de referència així ho estimen pertinent.

Article 63. Procediment per al reintegrament de prestacions indegudes

1. En qualsevol dels supòsits previstos en l'article anterior, la direcció territorial corresponent iniciarà el procediment de reintegrament de prestacions indegudes.

2. Iniciat el procediment, la direcció territorial notificarà a la persona titular la incoació d'aquest, les causes que el fonamenten i les seues possibles conseqüències econòmiques, així com el termini per

se comunicarà su incoación a la persona titular, dándole un trámite de audiencia por un plazo de diez días hábiles, mediante envío al último domicilio declarado, con indicación de las causas que lo fundamentan y sus posibles consecuencias económicas, así como el plazo para resolver y notificar y las consecuencias derivadas de la falta de resolución expresa en el plazo establecido, todo ello al efecto de que puedan formularse por parte de las personas interesadas las alegaciones que estimen pertinentes.

3. Asimismo, las direcciones territoriales y servicios sociales de las entidades locales de referencia, cuando procedan a incoar de oficio cualquiera de los procedimientos anteriormente citados, deberán comunicárselo entre sí.

Artículo 60. Instrucción de los procedimientos

La instrucción de los procedimientos de modificación, suspensión y extinción correspondrá al órgano que hubiera iniciado el procedimiento.

Artículo 61. Resoluciones

1. Corresponderá a la dirección territorial competente dictar la resolución en los procedimientos de modificación, suspensión y extinción, a excepción de los supuestos de la revalorización de la cuantía de la prestación, que no requerirán resolución.

2. La resolución referida en el párrafo anterior deberá ser motivada y será dictada y notificada en un plazo máximo de tres meses, contados a partir de la fecha de inicio del procedimiento de modificación, suspensión o extinción.

3. Todas las resoluciones adoptadas en relación a la modificación, suspensión o extinción de la renta de garantía de ingresos deberán ser notificadas a la persona titular de la prestación o, cuando proceda, a las personas tutoras, o a sus representantes legales, dentro del plazo máximo de diez días hábiles a partir de la fecha en que haya sido dictada dicha resolución.

CAPÍTULO VI

Reintegro de prestaciones indebidas

Artículo 62. Reintegro de prestaciones indebidas

1. Si como consecuencia de un procedimiento de modificación, suspensión, revisión periódica, renovación o extinción, o por cualquier otra circunstancia, se comprobara la percepción indebida de la renta valenciana de inclusión, la dirección territorial competente establecerá la obligación de reintegro por parte de la persona titular de las prestaciones indebidamente percibidas o en cuantía indebida de acuerdo con lo previsto en el artículo 30 de la Ley 19/2017; de la Ley 1/2015, de 6 de febrero, de la Generalitat, de Hacienda Pública, del Sector Público Instrumental y de Subvenciones; la Ley 58/2003, General Tributaria y la Ley 47/2003, General Presupuestaria.

2. La obligación de reintegro prevista en el apartado anterior también será de aplicación en el caso de que la persona titular hubiera percibido indebidamente o en cuantía indebida la renta valenciana de inclusión, una vez considerado el pago de atrasos correspondientes a los derechos y prestaciones sociales de contenido económico previstos en el artículo 37 de este decreto.

3. En el caso de personas que, como consecuencia de haber sido titulares de alguna prestación económica de carácter social, hayan generado deuda con cualquier administración, no podrán ver modificada la titularidad de la prestación hasta que dichas deudas hayan sido canceladas, salvo en los supuestos contemplados en el artículo 8.2.b cuando los servicios sociales de las entidades locales de referencia así lo estimen pertinente.

Artículo 63. Procedimiento para el reintegro de prestaciones indebidas

1. En cualquiera de los supuestos previstos en el artículo anterior, la dirección territorial correspondiente iniciará el procedimiento de reintegro de prestaciones indebidas.

2. Iniciado el procedimiento, la dirección territorial notificará a la persona titular la incoación del mismo, las causas que lo fundamentan y sus posibles consecuencias económicas, así como el plazo para la

a la resolució i notificació i les conseqüències de la falta de resolució expressa en el termini establert en l'article 65 d'aquest decret. Les persones interessades, en un termini màxim de quinze dies, podran formular les alegacions que estimen pertinents.

3. Rebudes les alegacions o transcorregut el termini assenyalat sense que s'hagen formulat, la direcció territorial dictarà, en el termini màxim d'un mes, la corresponent resolució declaratòria o no de la situació de percepció indeguda, o en quantia indeguda, de la prestació, la qual haurà d'estar motivada.

4. En cas que s'estime l'existència d'una situació de percepció indeguda o en quantia indeguda de la prestació, la resolució prevista en l'apartat anterior declararà l'obligació de reintegrar les quantitats que siguen procedents, i es fixarà en aquesta el termini màxim de que disposarà la persona interessada per a fer efectiva aquesta obligació.

Article 64. Compensació i fraccionament de les quantitats indegudament percebudes

1. La resolució que pose fi al procediment de reclamació de quantitats indegudament percebudes podrà establir d'ofici o a instàncies de part, la compensació o descompte mensual de la modalitat de prestació que perceba la persona obligada el seu reintegrament. Aquesta compensació suposarà un fraccionament del deute que no podrà superar un percentatge màxim del 30 per 100 de la quantia màxima de la prestació que puga correspondre, en el supòsit d'absència total de recursos, en funció del nombre total de membres de la unitat de convivència.

2. Si durant el període de compensació o descompte es produeix una variació en la quantia de la prestació, es concedirà un nou tràmit d'audiència per un termini de quinze dies hàbils a la persona obligada al reintegrament, i per resolució motivada de la persona titular de la direcció territorial competent en matèria de renda valenciana d'inclusió s'establirà el nou import de compensació o descompte.

3. Durant els períodes de suspensió per temps igual o inferior a tres mesos, quedarà en suspens la compensació o descompte, i es reprendrà, si s'escau, si s'alça la suspensió cautelar.

4. Si amb anterioritat al pagament total del deute mitjançant la compensació o descompte es produeix la suspensió temporal de la prestació per temps superior a tres mesos o l'extinció del dret, es concedirà un termini de quinze dies hàbils a la persona obligada al reintegrament. Evacuat aquest tràmit d'audiència, es dictarà una resolució motivada en la qual es determinarà la manera de devolució de les quantitats pendents de reintegrament, de conformitat amb el que s'estableix en l'article anterior.

5. Si la persona obligada al reintegrament sol·licita de nou qualsevol modalitat de la renda valenciana d'inclusió, sense que s'haja procedit al pagament total del deute, la resolució de concessió, si s'escau, podrà establir d'ofici la compensació o descompte del deute pendent en els termes establerts en l'apartat 1 del present article, prèvia consulta a l'òrgan competent per al seguiment i control dels reintegraments mensuals.

Article 65. Termini del procediment de reintegrament, prescripció i caducitat

1. El termini màxim per a resoldre i notificar la resolució del procediment de reintegrament serà de sis mesos des de la data d'incobació del procediment. Vençut aquest termini sense que s'haja dictat i notificat resolució expressa, es produirà la caducitat del procediment i la resolució que la declare ordenarà l'arxivament de les actuacions.

2. L'obligació de reintegrar les quantitats indegudament percebudes prescriurà de conformitat amb el que es preveu en la normativa aplicable als drets i obligacions de la Llei 1/2015, de 6 de febrer, de la Generalitat, d'hisenda pública, del sector públic instrumental i de subvencions, o norma que en un futur la puga substituir.

3. El dret a la percepció de cada mensualitat de la renda valenciana d'inclusió en qualsevol de les seues modalitats caducarà a l'any del seu respectiu venciment.

resolución y notificación y las consecuencias de la falta de resolución expresa en el plazo establecido en el artículo 65 de este decreto. Las personas interesadas, en un plazo máximo de quince días, podrán formular las alegaciones que estimen pertinentes.

3. Recibidas las alegaciones o transcurrido el plazo señalado sin que se hubiesen formulado, la dirección territorial dictará, en el plazo máximo de un mes, la correspondiente resolución declaratoria o no de la situación de percepción indebida, o en cuantía indebida, de la prestación, la cual deberá estar motivada.

4. En el caso de que se estime la existencia de una situación de percepción indebida o en cuantía indebida de la prestación, la resolución prevista en el apartado anterior declarará la obligación de reintegrar las cantidades que procedan, fijando en la misma el plazo máximo del que dispondrá la persona interesada para hacer efectiva dicha obligación.

Artículo 64. Compensación y fraccionamiento de las cantidades indebidamente percibidas

1. La resolución que ponga fin al procedimiento de reclamación de cantidades indebidamente percibidas podrá establecer de oficio o a instancia de parte, la compensación o descuento mensual de la modalidad de prestación que perciba la persona obligada a su reintegro. Esta compensación supondrá un fraccionamiento de la deuda que no podrá superar un porcentaje máximo del 30 por 100 de la cuantía máxima de la prestación que pudiera corresponder, en el supuesto de ausencia total de recursos, en función del número total de miembros de la unidad de convivencia.

2. Si durante el período de compensación o descuento se produce una variación en la cuantía de la prestación, se concedirá nuevo trámite de audiencia por un plazo de quince días hábiles a la persona obligada al reintegro, y por resolución motivada de la persona titular de la dirección territorial competente en materia de renta valenciana de inclusión se establecerá el nuevo importe de compensación o descuento.

3. Durante los períodos de suspensión por tiempo igual o inferior a tres meses, quedará en suspenso la compensación o descuento, reanudándose, en su caso si se levanta la suspensión cautelar.

4. Si con anterioridad al pago total de la deuda mediante la compensación o descuento se produce la suspensión temporal de la prestación por tiempo superior a tres meses o la extinción del derecho, se concederá un plazo de quince días hábiles a la persona obligada al reintegro. Evacuado este trámite de audiencia, se dictará resolución motivada en la que se determinará el modo de devolución de las cantidades pendientes de reintegro, de conformidad con lo establecido en el artículo anterior.

5. Si la persona obligada al reintegro solicitara de nuevo cualquier modalidad de la renta valenciana de inclusión, sin que se haya procedido al pago total de la deuda, la resolución de concesión, en su caso, podrá establecer de oficio la compensación o descuento de la deuda pendiente en los términos establecidos en el apartado 1 del presente artículo, previa consulta al órgano competente para el seguimiento y control de los reintegros mensuales.

Artículo 65. Plazo del procedimiento de reintegro, prescripción y caducidad

1. El plazo máximo para resolver y notificar la resolución del procedimiento de reintegro será de seis meses desde la fecha de incoación del mismo. Vencido dicho plazo sin que se haya dictado y notificado resolución expresa se producirá la caducidad del procedimiento y la resolución que la declare ordenará el archivo de las actuaciones.

2. La obligación de reintegrar las cantidades indebidamente percibidas prescribirá de conformidad con lo previsto en la normativa aplicable a los derechos y obligaciones de la Ley 1/2015, de 6 de febrero, de la Generalitat, de Hacienda Pública, del Sector Público Instrumental y de Subvenciones o norma que en un futuro la pueda substituir.

3. El derecho al percibo de cada mensualidad de la renta valenciana de inclusión en cualquiera de sus modalidades caducarà al año de su respectivo vencimiento.

CAPÍTOL VII

Disposicions comunes

Article 66. Recursos i queixes

1. Contra les resolucions emeses per la direcció territorial competent hi podran interposar-se els recursos administratius i jurisdiccionals que corresponguen.

2. Sense perjudici de la interposició d'aquests recursos, les persones interessades podran elevar queixes raonades a la conselleria competent en matèria d'inclusió social, a la direcció territorial o als serveis socials de les entitats locals competents per a la gestió de la prestació, d'acord amb els procediments establits a aquest efecte per cadascuna de les administracions.

L'escrit de queixa haurà d'expressar els motius en què es fonamenta, que hauran de referir-se a circumstàncies diferents d'aquelles que poden ser objecte dels corresponents recursos administratius o jurisdiccionals.

3. L'administració davant de la qual s'haja presentat la queixa la resoldrà mitjançant escrit dirigit a la persona titular, i se'n podrà remetre còpia a la resta d'institucions implicades, i en particular als serveis socials de les entitats locals de referència, els quals, al seu torn, podran informar, si escau, als serveis d'ocupació. Així mateix, l'administració davant la qual s'haja presentat la queixa adoptarà les mesures oportunes, que, en tot cas, seran congruents amb la naturalesa de la queixa formulada.

Article 67. Comunicació entre administracions

1. Les direccions territorials donaran compte als serveis socials de les entitats locals de totes les resolucions administratives que afecten les persones titulars de la renda valenciana d'inclusió residents en el seu àmbit territorial d'actuació, amb la finalitat que disposen de la informació necessària per a desenvolupar les funcions que els competeixen en matèria de serveis socials i d'inclusió social.

2. Els serveis socials de les entitats de referència donaran compte a les direccions territorials de les incidències que detecten en el seguiment realitzat en el marc dels programes personalitzats d'inclusió, quan afecten persones beneficiàries de la renda valenciana d'inclusió i puguen tindre alguna incidència en aquesta.

Article 68. Confidencialitat de les dades

1. La conselleria competent en matèria d'inclusió social garantirà la confidencialitat de les dades obtingudes en la tramitació dels expedients per part dels organismes competents, en els termes previstos en la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal.

2. Totes les dades i informes que, en relació amb persones sol·licitants o titulars de la renda valenciana d'inclusió i altres membres de la seua unitat de convivència independent, puguen ser requerides o sol·licitades per les administracions públiques valencianes competents en matèria de serveis socials, es limitaran als que resulten imprescindibles per a la comprovació del compliment dels requisits d'accés a la prestació o de les obligacions establits en la Llei 19/2017, de 20 de desembre, de la Generalitat, de renda valenciana d'inclusió.

3. Sense perjudici de l'anterior, haurà d'entendre's que existeix un deure general de col·laboració de les administracions públiques entre si per a la millor atenció de la ciutadania i que, en el seu marc, convé establir vies de comunicació que permeten un sistema d'informació àgil, permanentment actualitzat, i que permeten, prèvia conformitat de la persona atesa i mitjançant l'aplicació de tots els dispositius de seguretat que calguen, compartir determinats tipus d'informació entre les diferents administracions públiques valencianes.

CAPÍTOL VIII

Trasllat d'expedients

Article 69. Trasllat d'expedients

1. Els trasllats d'expedients dins del territori de la Comunitat Valenciana es poden produir per dues causes diferenciades:

a) Trasllat d'un expedient iniciat, amb sol·licitud presentada i sense resolució.

CAPÍTULO VII

Disposiciones comunes

Artículo 66. Recursos y quejas

1. Contra las resoluciones emitidas por la dirección territorial competente podrán interponerse los recursos administrativos y jurisdiccionales que correspondan.

2. Sin perjuicio de la interposición de dichos recursos, las personas interesadas podrán elevar quejas razonadas a la conselleria competente en materia de inclusión social, a la dirección territorial o a los servicios sociales de las entidades locales competentes para la gestión de la prestación, de acuerdo con los procedimientos establecidos al efecto por cada una de las administraciones.

El escrito de queja deberá expresar los motivos en que se fundamente, que deberán referirse a circunstancias diferentes de aquellas que pueden ser objeto de los correspondientes recursos administrativos o jurisdiccionales.

3. La administración ante la que se hubiera presentado la queja, la resolverá mediante escrito dirigido a la persona titular, pudiendo remitir copia del mismo al resto de instituciones implicadas, y en particular a los servicios sociales de las entidades locales de referencia quienes, a su vez, podrán informar, en su caso, a los servicios de empleo. Asimismo, la administración ante la que se hubiera presentado la queja adoptará las medidas oportunas que en todo caso serán congruentes con la naturaleza de la queja formulada.

Artículo 67. Comunicación entre administraciones

1. Las direcciones territoriales darán cuenta a los servicios sociales de las entidades locales de todas las resoluciones administrativas que afecten a las personas titulares de la renta valenciana de inclusión residentes en su ámbito territorial de actuación, con el fin de que dispongan de la información necesaria para desarrollar las funciones que les competen en materia de servicios sociales y de inclusión social.

2. Los servicios sociales de las entidades de referencia, darán cuenta a las direcciones territoriales de las incidencias que detecten en el seguimiento realizado en el marco de los programas personalizados de inclusión, cuando afecten a personas beneficiarias de la renta valenciana de inclusión y puedan tener alguna incidencia en la misma.

Artículo 68. Confidencialidad de los datos

1. La conselleria competente en materia de inclusión social garantizará la confidencialidad de los datos obtenidos en la tramitación de los expedientes por parte de los organismos competentes, en los términos previstos en la Ley orgánica 15/1999, de 13 de diciembre, de protección de datos de carácter personal.

2. Todos los datos e informes que, con relación a personas solicitantes o titulares de la renta valenciana de inclusión y demás personas miembros de su unidad de convivencia independiente, pudieran ser requeridos o solicitados por las administraciones públicas valencianes competentes en materia de servicios sociales, se limitarán a los que resulten imprescindibles para la comprobación del cumplimiento de los requisitos de acceso a la prestación o de las obligaciones establecidos en la Ley 19/2017.

3. Sin perjuicio de lo anterior, deberá entenderse que existe un deber general de colaboración de las administraciones públicas entre sí para la mejor atención de la ciudadanía y que, en su marco, conviene establecer cauces de comunicación que permitan un sistema de información ágil, permanentemente actualizado, y que permitan, previa conformidad de la persona atendida y mediante la aplicación de todos los dispositivos de seguridad necesarios, compartir determinados tipos de información entre las diferentes administraciones públicas valencianes.

CAPÍTULO VIII

Traslado de expedientes

Artículo 69. Traslado de expedientes

1. Los traslados de expedientes dentro del territorio de la Comunitat Valenciana se pueden producir por dos causas diferenciadas:

a) Traslado de un expediente iniciado, con solicitud presentada y sin resolución.

b) Traslats d'un expedient d'alta percebent prestació, o en qualsevol altra situació administrativa, excepte l'extinció.

2. En els supòsits de rendes complementàries amb canvi de domicili de residència habitual de la persona titular, si el trasllat es produeix a una província diferent, la direcció territorial traslladarà l'expedient a la direcció territorial competent segons la ubicació del nou domicili que haja indicat la persona interessada. Aquests trasllats hauran de comunicar-se per part de la persona interessada en un termini de 20 dies hàbils, tant si es tracta de províncies diferents com en la mateixa província. Els expedients iniciats i sense resolució s'arxivaran en la direcció territorial d'origen, i es procedirà a donar d'alta en la de destinació amb un nou número d'expedient.

3. En les rendes de garantia, si el canvi de domicili es produeix entre municipis pertanyents a aquesta província, el trasllat d'expedient es realitzarà de manera coordinada entre els serveis socials de les entitats locals, amb comunicació expressa d'aquesta circumstància a la direcció territorial competent.

En els expedients iniciats i sense resolució, els serveis socials remetran l'informe-proposta a la direcció territorial d'origen per al seu arxiu. Els serveis socials de les entitats locals als quals es trasllade la sol·licitud procediran a donar d'alta amb un nou número d'expedient.

En cas de titulars que perceben prestació i es traslladen, els serveis socials de les entitats locals comunicaran a la direcció territorial els canvis de domicili de què tinguen coneixement. Trasladaran la documentació als serveis socials de destinació, i coordinaran la gestió perquè tant l'extinció de l'expedient anterior com la nova resolució es realitzen en aquest mes.

4. En el cas de les rendes de garantia, la direcció territorial que fa la derivació haurà de notificar a la persona interessada:

a) Que es procedeix a la derivació del seu expedient al territori de nova residència.

b) Que es mantindrà la prestació reconeguda durant un període màxim de dos mesos.

c) Que haurà de personar-se en els serveis socials de l'entitat local a la qual es trasllada en un termini màxim de quinze dies, a l'efecte de control de l'efectivitat del trasllat, valoració de la nova situació i verificació del compliment dels requisits. Per als casos de renda de garantia d'inclusió social, es podrà establir, segons el parer dels serveis socials de destinació, un nou acord d'inclusió i elaboració d'un nou pla, si així ho requereix la situació de vulnerabilitat social.

Article 70. Pagament després del trasllat d'expedient

1. En el supòsit de canvi de domicili de residència habitual d'una persona titular de la renda valenciana d'inclusió en qualsevol de les seues modalitats, els serveis socials de les entitats locals del nou domicili o la direcció territorial en el cas de les prestacions complementàries d'ajuda a habitatge i drets energètics, una vegada rebuda la còpia de l'expedient que li haja enviat la direcció territorial competent, procediran a revisar si es mantenen les causes que van motivar la concessió de la renda valenciana d'inclusió. Per a aquests trasllats, es recorrerà preferentment a l'eina informàtica.

En cas de canvi de domicili entre municipis pertanyents a una mateixa província, la direcció territorial o els serveis socials de les entitats locals del nou domicili procediran igualment a la revisió de la prestació en els termes assenyalats en el paràgraf anterior.

2. Una vegada revisat l'expedient, en un termini màxim d'un mes a partir del dia de la data de recepció d'aquest, la direcció territorial o els serveis socials de les entitats locals presentarà un informe-proposta de resolució relativa al manteniment, modificació, suspensió o extinció de la prestació.

3. La direcció territorial dictarà i notificarà la corresponent resolució en un termini màxim de dos mesos a partir de l'inici del nou expedient per a aquells casos de trasllat d'un expedient en alta i percebent prestació, i arxivarà l'expedient inicial.

4. En els casos de trasllats d'expedients iniciats amb sol·licitud presentada i sense resolució, el procediment s'ajustarà als terminis i procediments establits en aquest decret.

b) Traslado de un expediente de alta percibiendo prestación, o en cualquier otra situación administrativa, excepto la extinción.

2. En los supuestos de rentas complementarias con cambio de domicilio de residencia habitual de la persona titular, si el traslado se produce a una provincia diferente, la dirección territorial dará traslado del expediente a la dirección territorial competente según la ubicación del nuevo domicilio que haya indicado la persona interesada. Dichos traslados deberán comunicarse por parte de la persona interesada en un plazo de 20 días hábiles, tanto si se trata de provincias diferentes como en la misma provincia. Los expedientes iniciados y sin resolución, se archivarán en la dirección territorial de origen, procediendo a dar de alta en la de destino con un nuevo número de expediente.

3. En las rentas de garantía, si el cambio de domicilio se produjera entre municipios pertenecientes a la misma provincia, el traslado de expediente se realizará de manera coordinada entre los servicios sociales de las entidades locales, con comunicación expresa de tal circunstancia a la dirección territorial competente.

En los expedientes iniciados y sin resolución, los servicios sociales remitirán el informe-propuesta a la dirección territorial de origen para su archivo. Los servicios sociales de las entidades locales a los que se traslade la solicitud procederán a dar de alta con un nuevo número de expediente.

En el caso de titulares que estén percibiendo prestación y se trasladen, los servicios sociales de las entidades locales comunicarán a la dirección territorial los cambios de domicilio de los que tuvieran conocimiento. Trasladarán la documentación a los servicios sociales de destino, coordinando la gestión para que tanto, la extinción del expediente anterior, como la nueva resolución se realicen en el mismo mes.

4. En el caso de las rentas de garantía, la dirección territorial derivante deberá notificar a la persona interesada:

a) Que se procede a la derivación de su expediente al territorio de nueva residencia.

b) Que se mantendrá la prestación reconocida durante un período máximo de dos meses.

c) Que deberá personarse en los servicios sociales de la entidad local a la que se traslada, en un plazo máximo de quince días, a los efectos de control de la efectividad del traslado, valoración de la nueva situación y verificación del cumplimiento de los requisitos. Para los casos de renta de garantía de inclusión social, se podrá establecer a juicio de los servicios sociales de destino un nuevo acuerdo de inclusión y elaboración de un nuevo plan, si así lo requiere la situación de vulnerabilidad social.

Artículo 70. Pago tras el traslado de expediente

1. En el supuesto de cambio de domicilio de residencia habitual de una persona titular de la renta valenciana de inclusión en cualquiera de sus modalidades, los servicios sociales de las entidades locales del nuevo domicilio o la dirección territorial en el caso de las prestaciones complementarias de ayuda a vivienda y derechos energéticos, una vez recibida la copia del expediente que le hubiera trasladado la dirección territorial competente, procederán a revisar si se mantienen las causas que motivaron la concesión de la renta valenciana de inclusión. Para dichos traslados, se recurrirá preferentemente a la herramienta informática.

En el caso de cambio de domicilio entre municipios pertenecientes a una misma provincia, la dirección territorial o los servicios sociales de las entidades locales del nuevo domicilio procederán igualment a la revisión de la prestación en los términos señalados en el párrafo anterior.

2. Una vez revisado el expediente, en un plazo máximo de un mes a partir del día de la fecha de recepción del mismo, la dirección territorial o los servicios sociales de las entidades locales presentará informe-propuesta de resolución relativa al mantenimiento, modificación, suspensión o extinción de la prestación.

3. La dirección territorial dictará y notificará la correspondiente resolución en un plazo máximo de dos meses a partir del inicio del nuevo expediente para aquellos casos de traslado de un expediente en alta y percibiendo prestación, archivando el expediente inicial.

4. En los casos de traslados de expedientes iniciados con solicitud presentada y sin resolución el procedimiento se ajustará a los plazos y procedimientos establecidos en este decreto.

TÍTOL II
Instruments d'inclusió social i d'inserció laboral

CAPÍTOL I

*Criteria, indicadors bàsics i instruments d'inclusió social:
diagnòstic d'exclusió social o vulnerabilitat,
acord d'inclusió, programa personalitzat d'inclusió
i itineraris d'inclusió social*

Secció primera

Criteria, indicadors bàsics i instruments d'inclusió social

Article 71. Criteria, indicadors bàsics i instruments d'inclusió social

1. Per a valorar la situació de vulnerabilitat i exclusió social es podran utilitzar, entre d'altres, els següents criteris socioeconòmics, demogràfics i culturals:

- a) Privació material severa i condicions d'habitabilitat.
- b) Situació laboral: desocupació, baix nivell d'ocupació, precarietat i inestabilitat laboral.
- c) Manca o baixa intensitat de les xarxes socials i familiars: inexistència de nucli familiar, soledat no triada, migració pendent de reunificació familiar, conflictivitat familiar i estructures familiars amb una taxa major de persones dependents respecte a les persones amb ingressos, i persones amb falta d'habilitats socials.
- d) Manca d'accés normalitzat als serveis públics, com educació, sanitat, serveis socials, administració de justícia, habitatge, mobilitat i cultura.

e) Manca o baixa participació política i social en la comunitat.

2. Indicadors bàsics: els indicadors bàsics que s'utilitzaran, entre d'altres, per a mesurar aquests cinc criteris són els següents:

- a) Privació:
  - Llars sense béns considerats bàsics per mes del 90 % de la societat
  - Deficiències en l'habitatge
  - Infrahabitatge
  - Amuntegament greu
- b) Situació laboral:
  - Llars amb tots els seus membres en atur
  - Llars el manteniment principal de les quals prové d'una ocupació precària
  - Llars el manteniment principal de les quals prové d'una ocupació sense cobertura de la Seguretat Social.
- c) Baixa intensitat de les xarxes socials i familiars:
  - Aïllament social
  - Conflictes veïnals
  - Persones institucionalitzades
  - Menors d'edat en situació de vulnerabilitat extrema
- d) Accés normalitzat als serveis públics:
  - Cobertura sanitària
  - Llars en què alguna o algunes de les persones han deixat de seguir tractaments mèdics
  - Llars amb menors d'edat sense escolaritzar o absentisme greu

Nivell de formació

e) Participació política i social:

Membres d'entitats ciutadanes

Participació en processos polítics i electorals

3. Els instruments d'inclusió social són:

a) El diagnòstic d'exclusió social o vulnerabilitat. Es considera com a exclusió social aquelles situacions en les quals les persones no tenen els recursos necessaris per a cobrir les seues necessitats bàsiques per a l'exercici dels seus drets socials, amb limitacions en la seua participació social, i es troben en un estat de dificultat personal o social per a la seua inclusió social i, si escau, inserció laboral. Es considera com a vulnerabilitat social aquella situació de risc, de dificultat que inhabilita i invalida, de manera immediata o en el futur, les persones o grups afectats en la satisfacció de la seua subsistència i de la seua qualitat de vida.

Els criteris i indicadors bàsics esmentats en l'apartat anterior serveixen de base per a efectuar el diagnòstic d'exclusió o vulnerabilitat social, que servirà de punt de partida per a l'elaboració del programa

TÍTULO II
Instrumentos de inclusión social y de inserción laboral

CAPÍTULO I

*Criterios, indicadores básicos e instrumentos de inclusión social:
diagnóstico de exclusión social o vulnerabilidad,
acuerdo de inclusión, programa personalizado de inclusión
e itinerarios de inclusión social*

Sección primera

Criterios, indicadores básicos e instrumentos de inclusión social

Artículo 71. Criterios, indicadores básicos e Instrumentos de inclusión social

1. Para valorar la situación de vulnerabilidad y exclusión social se podrán utilizar, entre otros, los siguientes criterios socioeconómicos, demográficos y culturales:

- a) Privación material severa y condiciones de habitabilidad.
- b) Situación laboral: desempleo, bajo nivel de ocupación, precariedad e inestabilidad laboral.
- c) Falta o baja intensidad de las redes sociales y familiares: inexistencia de núcleo familiar, soledad no elegida, migración pendiente de reunificación familiar, conflictividad familiar y estructuras familiares con una tasa mayor de personas dependientes respecto a las personas con ingresos, y personas con falta de habilidades sociales.
- d) Falta de acceso normalizado a los servicios públicos como educación, sanidad, servicios sociales, administración de justicia, vivienda, movilidad y cultura.

e) Falta o baja participación política y social en la comunidad.

2. Indicadores básicos: los indicadores básicos que se utilizarán, entre otros, para medir estos cinco criterios son los siguientes:

- a) Privación:
  - Hogares sin bienes considerados básicos por mas del 90 % de la sociedad
  - Deficiencias en la vivienda
  - Infravivienda
  - Hacinamiento grave
- b) Situación laboral:
  - Hogares con todos sus miembros en paro
  - Hogares cuyo sustento principal proviene de un empleo precario
  - Hogares con sustento principal proviene de un empleo sin cobertura de la Seguridad Social.
- c) Baja intensidad de las redes sociales y familiares:
  - Aislamiento social
  - Conflictos vecinales
  - Personas institucionalizadas
  - Personas menores de edad en situación de vulnerabilidad extrema
- d) Acceso normalizado a los servicios públicos:
  - Cobertura sanitaria
  - Hogares en que alguna o algunas de las personas han dejado de seguir tratamientos médicos
  - Hogares con personas menores de edad sin escolarizar o absentismo grave

Nivel de formación

e) Participación política y social:

Miembros de entidades ciudadanas

Participación en procesos políticos y electorales

3. Los instrumentos de inclusión social son:

a) El diagnóstico de exclusión social o vulnerabilidad. Se entiende por exclusión social aquellas situaciones en las que las personas no tienen los recursos necesarios para cubrir sus necesidades básicas para el ejercicio de sus derechos sociales, con limitaciones en su participación social, y se encuentran en un estado de dificultad personal o social para su inclusión social y, en su caso, inserción laboral. Se entiende por vulnerabilidad social aquella situación de riesgo, de dificultad que inhabilita e invalida, de manera inmediata o en el futuro, a las personas o grupos afectados, en la satisfacción de su subsistencia y de su calidad de vida.

Los criterios e indicadores básicos mencionados en el apartado anterior sirven de base para efectuar el diagnóstico de exclusión o vulnerabilidad social, que servirá de punto de partida para la elaboración

personalitzat d'inclusió social que permeta la plena inclusió de la persona en la societat.

b) L'acord d'inclusió, definit com el compromís voluntari de ser persona perceptora, persones titulars i beneficiàries majors d'edat amb capacitat d'obrar, de la renda de garantia d'inclusió social, una vegada realitzat el diagnòstic social, i del qual es deriva la prescripció de participar o no participar en el programa personalitzat d'inclusió, itinerari social o laboral.

c) El programa personalitzat d'inclusió serà formulat en funció del diagnòstic social i de l'acord d'inclusió realitzat per la treballadora o treballador social. Inclourà la valoració de la situació d'exclusió i vulnerabilitat social, els objectius i les accions específiques de caràcter personal, familiar, educatiu, social i laboral oportunes per a previndre o millorar aquesta situació tant de la persona titular com del conjunt de membres de la seua unitat de convivència, amb especial atenció als xiquets i xiquetes. Si escau, comportarà, a més, els itineraris personalitzats per a facilitar la seua inclusió social o inserció laboral.

d) L'itinerari d'inclusió social, definit com el conjunt d'accions, instruments i procediments tècnics que donaran cos al d'inclusió.

Secció segona Acord d'inclusió

Article 72. L'acord d'inclusió

1. El compromís voluntari de ser persona perceptora de la renda de garantia d'inclusió social, una vegada realitzat el diagnòstic social, i del qual es deriva la prescripció de participar o no en el programa personalitzat d'inclusió, itinerari social o laboral, es formalitzarà en un document normalitzat que establirà la conselleria competent en matèria d'inclusió social, denominat compromís d'acord d'inclusió, que serà signat pels destinataris de la renda i la treballadora o treballador social de referència.

2. S'inclouran en l'acord d'inclusió plans d'intervenció familiar o programes de reintegració familiar quan així ho requerisquen l'interès superior del o dels menors d'edat de la unitat de convivència, i en tot cas quan es duguen a terme actuacions de protecció per part de l'entitat pública respecte dels xiquets, xiquetes o adolescents integrants de la unitat de convivència.

Secció tercera Programa personalitzat d'inclusió

Article 73. Definició del programa personalitzat d'inclusió

1. El programa personalitzat d'inclusió definit en l'article 19 de la Llei 19/2017, serà elaborat per l'equip tècnic de serveis socials de les entitats locals d'acord amb el procediment establert en aquest decret, i comprendrà l'aplicació de les actuacions bàsiques previstes en els mòduls operatius d'intervenció.

2. Amb caràcter previ a la formalització del programa personalitzat d'inclusió, els serveis socials de les entitats locals mantindran entrevistes amb el destinatari o destinatària, a fi de conèixer i analitzar les seues necessitats, capacitats, habilitats i altres circumstàncies, i sobre la base d'això, elaborarà un diagnòstic de la situació i dissenyarà un itinerari personalitzat d'inclusió, que podrà comportar diferents actuacions.

3. El programa personalitzat d'inclusió haurà d'ajustar-se a les circumstàncies, capacitats i preferències de les persones a qui es dirigeix. Així mateix, haurà d'adequar-se a un model integral d'intervenció, que preveja totes les actuacions que es consideren necessàries per a la consecució dels objectius d'inserció, tant des de l'àmbit dels serveis socials, com, si escau, dels d'ocupació i formació, educació, habitatge, salut, esport i cultura amb igualtat d'oportunitats.

Article 74. Contingut del programa personalitzat d'inclusió

1. El programa personalitzat d'inclusió haurà de contindre, com a mínim:

a) Dades bàsiques de la unitat de convivència:

del programa personalizado de inclusión social, que permita la plena inclusión de la persona en la sociedad.

b) El acuerdo de inclusión definido como el compromiso voluntario de ser persona perceptora, personas titulares y beneficiarias mayores de edad con capacidad de obrar, de la renta de garantía de inclusión social, una vez realizado el diagnóstico social, y del que se deriva la prescripción de participar o no participar en el programa personalizado de inclusión, itinerario social o laboral.

c) El programa personalizado de inclusión será formulado en función del diagnóstico social y del acuerdo de inclusión realizado por la trabajadora o el trabajador social. Incluirá la valoración de la situación de exclusión y vulnerabilidad social, los objetivos y las acciones específicas de carácter personal, familiar, educativo, social y laboral oportunas para prevenir o mejorar dicha situación tanto de la persona titular como del conjunto de miembros de su unidad de convivencia, con especial atención a los niños y niñas. En su caso, conllevará, además, los itinerarios personalizados para facilitar su inclusión social o inserción laboral.

d) El itinerario de inclusión social definido como el conjunto de acciones, instrumentos y procedimientos técnicos que darán cuerpo al programa personalizado de inclusión.

Sección segunda Acuerdo de inclusión

Artículo 72. El acuerdo de inclusión

1. El compromiso voluntario de ser persona perceptora de la renta de garantía de inclusión social, una vez realizado el diagnóstico social, y del que se deriva la prescripción de participar o no en el programa personalizado de inclusión, itinerario social o laboral, se formalizará en un documento normalizado que se establecerá por la conselleria competente en materia de inclusión social, denominado Compromiso de Acuerdo de Inclusión, que será firmado por las personas destinatarias de la renta y la trabajadora o el trabajador social de referencia.

2. Se incluirán en el acuerdo de inclusión, planes de intervención familiar o programas de reintegración familiar cuando así lo requieran el interés superior de la o las personas menores de edad de la unidad de convivencia y en todo caso cuando se lleven a cabo actuaciones de protección por parte de la entidad pública respecto de los niños, niñas o adolescentes integrantes de la unidad de convivencia.

Sección tercera Programa personalizado de inclusión

Artículo 73. Definición del programa personalizado de inclusión

1. El programa personalizado de inclusión definido en el artículo 19 de la Ley 19/2017, será elaborado por el equipo técnico de servicios sociales de las entidades locales conforme al procedimiento establecido en este decreto, y comprenderá la aplicación de las actuaciones básicas contempladas en los módulos operativos de intervención.

2. Con carácter previo a la formalización del programa personalizado de inclusión, los servicios sociales de las entidades locales mantendrán entrevistas con la persona destinataria, a fin de conocer y analizar sus necesidades, capacidades, habilidades y demás circunstancias, y en base a ello, elaborará un diagnóstico de la situación y diseñará un itinerario personalizado de inclusión, que podrá conllevar diferentes actuaciones.

3. El programa personalizado de inclusión deberá ajustarse a las circunstancias, capacidades y preferencias de las personas a quienes se dirige. Asimismo, deberá adecuarse a un modelo integral de intervención, contemplando todas las actuaciones que se consideren necesarias para la consecución de los objetivos de inserción, tanto desde el ámbito de los servicios sociales, como, en su caso, de los de empleo y formación, educación, vivienda, salud, deporte y cultura con igualdad de oportunidades.

Artículo 74. Contenido del programa personalizado de inclusión

1. El programa personalizado de inclusión deberá contener, como mínimo:

a) Datos básicos de la unidad de convivencia:

1r Dades d'identificació.

2n Diagnòstic de la situació familiar i personal de cada membre.

3r Situació de l'accés dels destinataris als serveis bàsics, en el moment en què s'elabora el programa.

4t Intervenció realitzada fins al moment per l'equip tècnic de serveis socials per a previndre l'exclusió o aconseguir la inclusió social dels destinataris, si escau.

5è En el supòsit de renovació de la renda valenciana d'inclusió, avaluació de les actuacions realitzades

6è Dades individualitzades sobre les necessitats específiques d'infància i adolescència, quan hi haja en la unitat familiar o de convivència menors d'edat.

b) Dades econòmiques de la unitat de convivència:

1r Actuacions realitzades perquè els destinataris tinguen accés a les pensions o prestacions a les quals tinguen dret.

2n Mitjans econòmics dels destinataris.

c) Proposta d'intervenció. Aquesta proposta haurà de realitzar-se de manera individualitzada per a cada membre de la unitat de convivència susceptible d'això, i inclourà:

1r Objectius que pretenen aconseguir-se, metodologia que se seguirà i avaluació prevista.

2n Periodicitat de les entrevistes de seguiment dels destinataris amb l'equip tècnic de serveis socials de l'entitat local.

3r Concreció de les actuacions bàsiques o serveis d'intervenció, dels programes d'inserció, i de les accions a realitzar, si escau, amb la previsió temporal de durada.

La proposta d'intervenció haurà d'estar subscripta per la treballadora o treballador social de referència i la persona coordinadora del programa personalitzat d'inclusió, i hauran d'eleva-la a l'alcaldia, o a qui presideisca o represente l'entitat local.

d) Demanar, si escau, la realització d'un itinerari personal d'inserció laboral, que s'elaborarà des d'una visió integral pel personal dels serveis d'ocupació i formació amb competència en la matèria. En aquest cas, es recollirà una valoració de la situació laboral, així com un diagnòstic individualitzat de les possibilitats d'inserció laboral, segons les capacitats dels destinataris. Si es preveu la impossibilitat de realitzar un itinerari personal d'inserció laboral, es motivaran les causes que impedeixen realitzar-lo.

e) Observacions que realitza l'equip tècnic de serveis socials, si escau.

2. També formaran part del programa personalitzat d'inclusió social aquells programes en els quals participe la unitat de convivència amb motiu d'una situació de desprotecció infantil previstos en la Llei orgànica 1/1996, tals com el projecte d'intervenció social i educatiu familiar de l'article 17, el programa de reintegració familiar de l'article 19 bis o els programes per a la preparació de la vida independent recollits en l'article 22 bis de la norma esmentada.

Article 75. Formalització del programa personalitzat d'inclusió

El programa personalitzat d'inclusió es formalitzarà en el model normalitzat que la conselleria competent en matèria d'inclusió social establirà, a proposta dels serveis socials de les entitats locals de referència, que elevaran a l'alcaldia, o a qui presideisca i represente l'entitat local, per a ser subscript pel destinatari o destinatària de la renda valenciana d'inclusió.

Article 76. Seguiment del programa personalitzat d'inclusió

Els serveis socials de les entitats locals, en l'exercici de les seues funcions, establides en l'article 21 de la Llei 19/2017, realitzaran un informe de seguiment semestral del compliment dels compromisos establits en els programes personalitzats d'inclusió subscrits per les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió. L'informe denominat informe de seguiment individual, haurà de ser confeccionat amb el model normalitzat que establirà la conselleria competent en matèria d'inclusió social.

Article 77. Obligacions de les persones que siguen subscriptores del programa personalitzat d'inclusió

Les persones que siguen subscriptores de l'acord d'inclusió hauran d'assumir les obligacions previstes en els programes personalitzats d'in-

1.º Datos de identificación.

2.º Diagnóstico de la situación familiar y personal de cada miembro.

3.º Situación del acceso de las personas destinatarias a los servicios básicos, en el momento en que se elabora el programa.

4.º Intervención realizada hasta la fecha por el equipo técnico de servicios sociales para prevenir la exclusión o conseguir la inclusión social de las personas destinatarias, en su caso.

5.º En el supuesto de renovación de la renta valenciana de inclusión, evaluación de las actuaciones realizadas

6.º Datos individualizados sobre las necesidades específicas de infancia y adolescencia, cuando existan en la unidad familiar o de convivencia personas menores de edad.

b) Datos económicos de la unidad de convivencia:

1.º Actuaciones realizadas para que las personas destinatarias tengan acceso a las pensiones o prestaciones a las que tengan derecho.

2.º Medios económicos de las personas destinatarias.

c) Propuesta de intervención. Esta propuesta deberá realizarse de forma individualizada para cada miembro de la unidad de convivencia susceptible de ello, e incluirá:

1.º Objetivos que pretenden alcanzarse, metodología que va a seguirse y evaluación prevista.

2.º Periodicidad de las entrevistas de seguimiento de las personas destinatarias con el equipo técnico de servicios sociales de la entidad local.

3.º Concreción de las actuaciones básicas o servicios de intervención, de los programas de inserción, y de las acciones a realizar, en su caso, con la previsión temporal de duración.

La propuesta de intervención deberá estar suscrita por la trabajadora o trabajador social de referencia y la persona coordinadora del programa personalizado de inclusión, y deberán elevarla a la alcaldía, o a quien presida o represente a la entidad local.

d) Instar, si procede, la realización de un itinerario personal de inserción laboral, que se elaborará desde una visión integral por el personal de los servicios de empleo y formación con competencia en la materia. En ese caso se recogerá una valoración de la situación laboral, así como un diagnóstico individualizado de las posibilidades de inserción laboral, según las capacidades de las personas destinatarias. Si se prevé la imposibilidad de realizar un itinerario personal de inserción laboral, se motivarán las causas que impiden realizarlo.

e) Observaciones que realiza el equipo técnico de servicios sociales, en su caso.

2. También formarán parte del programa personalizado de inclusión social aquellos programas en los que participe la unidad de convivencia con motivo de una situación de desprotección infantil previstos en la Ley orgánica 1/1996 tales como el proyecto de intervención social y educativo familiar del artículo 17, el programa de reintegración familiar del artículo 19 bis o los programas para la preparación de la vida independiente recogidos en el artículo 22 bis de la citada norma.

Artículo 75. Formalización del programa personalizado de inclusión

El programa personalizado de inclusión se formalizará en el modelo normalizado que la conselleria competente en materia de inclusión social establecerá, a propuesta de los servicios sociales de las entidades locales de referencia que elevarán a la alcaldía, o a quien presida y represente a la entidad local, para su suscripción por la persona destinataria de la renta valenciana de inclusión.

Artículo 76. Seguimiento del programa personalizado de inclusión

Los servicios sociales de las entidades locales en el ejercicio de sus funciones, establecidas en el artículo 21 de la Ley 19/2017, realizarán un informe de seguimiento semestral del cumplimiento de los compromisos establecidos en los programas personalizados de inclusión suscritos por las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión. El informe denominado Informe de Seguimiento Individual, deberá ser confeccionado con el modelo normalizado que se establecerá por la conselleria competente en materia de inclusión social.

Artículo 77. Obligaciones de las personas suscriptoras del programa personalizado de inclusión

Las personas suscriptoras del acuerdo de inclusión deberán asumir las obligaciones previstas en los programas personalizados de inclusión

clusió, així com les altres obligacions establides en els apartats 1 i 2 de l'article 16 d'aquest decret.

Article 78. Excepcions a subscriure el programa personalitzat d'inclusió

1. Quedaran exonerades de l'obligació de subscriure un programa personalitzat d'inclusió els qui no es troben en condicions de comprendre l'abast dels compromisos i obligacions que comporta el fet de realitzar efectivament activitats per a la inclusió social i les persones per a qui el seguiment del programa supose un esforç desproporcionat en relació amb els resultats que raonablement puguen esperar-se, com a conseqüència, en tots els casos, de la concurrència d'alguna de les circumstàncies següents:

a) Dependència, entesa com l'estat de caràcter permanent en què es troben les persones que, per raons derivades de l'edat, la malaltia o la diversitat funcional, i lligades a la falta o a la pèrdua d'autonomia física, mental, intel·lectual o sensorial, necessiten l'atenció d'una altra o altres persones o ajudes importants per a realitzar activitats bàsiques de la vida diària, tals com la cura personal, les activitats domèstiques bàsiques, la mobilitat essencial, reconèixer persones i objectes, orientar-se, o entendre i executar ordres o tasques senzilles, tot això, en el marc de la legislació estatal en la matèria.

b) Edat avançada que, sense implicar dependència, comporte pèrdua de facultats físiques, mentals, intel·lectuals o sensorials, o dificulte el seguiment d'accions d'inserció o l'efectivitat real d'aquestes.

c) Estat físic, psíquic, diversitat funcional sensorial o altres circumstàncies similars que, sense implicar dependència, comporten disminució de capacitats físiques, mentals, intel·lectuals o sensorials, o dificulten el seguiment d'accions d'inserció o l'efectivitat real d'aquestes.

d) Circumstàncies sociofamiliars que dificulten el seguiment d'accions d'inserció o l'efectivitat real d'aquestes.

2. Igualment quedaran exonerades de l'obligació de subscriure un programa personalitzat d'inclusió les persones en qui solament s'aprecie una problemàtica de falta d'ocupació o de recursos insuficients.

3. L'apreciació de la concurrència de les circumstàncies esmentades en els apartats anteriors i la proposta de decisió sobre l'exoneració de l'obligació de subscriure el programa personalitzat d'inclusió correspondrà a l'equip tècnic dels serveis socials de les entitats locals. A aquest efecte, els serveis socials municipals elaboraran un informe en el qual es motive la proposta d'exoneració i es detallen les circumstàncies concurrents.

4. Acordada l'exoneració de l'obligació de subscriure el programa personalitzat d'inclusió, l'òrgan competent per a resoldre el procediment dictarà una resolució motivada sobre aquest tema.

Article 79. Mòduls operatius d'intervenció

1. S'entén com a mòdul operatiu d'intervenció el marc de referència bàsic per a analitzar, identificar les necessitats i establir els serveis i programes d'intervenció social.

2. Les actuacions bàsiques o serveis d'intervenció, contemplats en els mòduls operatius d'intervenció, podran incloure programes d'inserció i aquestes accions d'inserció, que aniran dirigides tant a evitar els processos d'exclusió com a afavorir la inclusió social, laboral, professional, ocupacional i educativa de les persones destinatàries.

3. Es consideren actuacions bàsiques o serveis d'intervenció, de suport a la inclusió social o inserció laboral, els següents:

a) Informació, orientació i assessorament. Aquesta actuació té com a objecte informar, orientar i assessorar les persones destinatàries sobre els seus drets, sobre com exercir-los i sobre els recursos socials adequats per a resoldre les seues necessitats bàsiques, per a assolir els objectius de previndre i resoldre els processos d'exclusió social i impedir la seua cronificació.

Aquesta actuació bàsica inclourà els següents programes d'inserció:

1r Informació i orientació sobre els seus drets i sobre l'accés a recursos destinats a la protecció i participació social. Podrà incloure accions d'inserció generals de tipus divulgatiu, dirigides a les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió.

2n Assessorament, acompanyament i seguiment social.

3r Suport al desenvolupament personal, mitjançant la realització d'accions d'inserció, com ara:

– Desenvolupament d'habilitats socials i personals.

así como las demás obligaciones establecidas en los apartados 1 y 2 del artículo 16 de este decreto.

Artículo 78. Excepciones a suscribir el programa personalizado de inclusión

1. Quedarán exoneradas de la obligación de suscribir un programa personalizado de inclusión, quienes no se hallen en condiciones de comprender el alcance de los compromisos y obligaciones que conlleva el realizar efectivamente actividades para la inclusión social y las personas para quienes el seguimiento del programa supusiera un esfuerzo desproporcionado en relación con los resultados que razonablemente pudieran esperarse, como consecuencia, en todos los casos, de la concurrencia de alguna de las siguientes circunstancias:

a) Dependencia, entendida como el estado de carácter permanente en que se encuentran las personas que, por razones derivadas de la edad, la enfermedad o la diversidad funcional, y ligadas a la falta o a la pérdida de autonomía física, mental, intelectual o sensorial, precisan de la atención de otra u otras personas o ayudas importantes para realizar actividades básicas de la vida diaria, tales como el cuidado personal, las actividades domésticas básicas, la movilidad esencial, reconocer personas y objetos, orientarse, o entender y ejecutar órdenes o tareas sencillas, todo ello, en el marco de la legislación estatal en la materia.

b) Edad avanzada que, sin implicar dependencia, entrañe pérdida de facultades físicas, mentales, intelectuales o sensoriales, o dificulte el seguimiento de acciones de inserción o la efectividad real de estas.

c) Estado físico, psíquico, diversidad funcional sensorial u otras circunstancias similares que, sin implicar dependencia, entrañen disminución de capacidades físicas, mentales, intelectuales o sensoriales, o dificulten el seguimiento de acciones de inserción o la efectividad real de estas.

d) Circunstancias socio-familiares que dificulten el seguimiento de acciones de inserción o la efectividad real de estas.

2. Igualmente quedarán exoneradas de la obligación de suscribir un programa personalizado de inclusión las personas en quienes solamente se aprecie una problemática de falta de empleo o de recursos insuficientes.

3. La apreciación de la concurrencia de las circunstancias mencionadas en los apartados anteriores y la propuesta de decisión sobre la exoneración de la obligación de suscribir el programa personalizado de inclusión corresponderá al equipo técnico de los servicios sociales de las entidades locales. Al efecto los servicios sociales municipales elaborarán un informe en el que se motive la propuesta de exoneración y se detallen las circunstancias concurrentes.

4. Acordada la exoneración de la obligación de suscribir el programa personalizado de inclusión, el órgano competente para resolver el procedimiento dictará una resolución motivada al respecto.

Artículo 79. Módulos operativos de intervención

1. Se entiende como modulo operativo de intervención, el marco de referencia básico para analizar, identificar las necesidades y establecer los servicios y programas de intervención social.

2. Las actuaciones básicas o servicios de intervención, contemplados en los módulos operativos de intervención, podrán incluir programas de inserción, y estos acciones de inserción, que irán dirigidas tanto a evitar los procesos de exclusión como a favorecer la inclusión social, laboral, profesional, ocupacional y educativa de las personas destinatarias.

3. Se consideran actuaciones básicas o servicios de intervención, de apoyo a la inclusión social o inserción laboral, los siguientes:

a) Información, orientación y asesoramiento. Esta actuación tiene como objeto informar, orientar y asesorar a las personas destinatarias acerca de sus derechos, de cómo ejercerlos y de los recursos sociales adecuados para resolver sus necesidades básicas, consiguiendo los objetivos de prevenir y resolver los procesos de exclusión social e impedir su cronificación.

Esta actuación básica incluirá los siguientes programas de inserción:

1.º Información y orientación sobre sus derechos y sobre el acceso a recursos destinados a la protección y participación social. Podrá incluir acciones de inserción generales de tipo divulgativo, dirigidas a las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión.

2.º Asesoramiento, acompañamiento y seguimiento social.

3.º Apoyo al desarrollo personal, mediante la realización de acciones de inserción, tales como:

– Desarrollo de habilidades sociales y personales.

– Foment del bon tracte en les relacions personals i familiars, especialment atenció a la infància i adolescència des de la parentalitat positiva

- Foment de les relacions personals igualitàries i saludables.
- Desenvolupament d'actituds i hàbits necessaris per a l'adquisició de nous coneixements, educatius i formatius.
- Promoció de l'estabilitat personal, l'equilibri en la convivència i la inclusió social.
- Prevenció, atenció i intervenció davant la soledat no escollida i acompanyament en els processos de dol.

- Programa de gestió de les emocions i suport familiar
- Adquisició d'hàbits prelaborals.

4t Qualsevol altre que estiga inclòs en els objectius de l'actuació bàsica o servei d'intervenció.

b). Suport a la inclusió social. Aquesta actuació té com a objecte promoure, d'una banda, la convivència familiar i, per un altra, la convivència social, mitjançant l'impuls i foment de la participació en actuacions d'iniciativa social, associacionisme i voluntariat social, amb els objectius de previndre o resoldre la desestructuració familiar, i d'aconseguir o millorar la integració en la comunitat, respectivament.

Aquesta actuació bàsica inclourà els següents programes d'inclusió:

1r. Promoció de la convivència familiar. Entre les accions d'inclusió a realitzar s'inclouran:

- Rehabilitació personal i familiar.
- Foment del bon tracte en les relacions personals i familiars, especialment atenció a la infància i adolescència des de la parentalitat positiva.

- Foment de les relacions personals igualitàries i saludables.
- Superació de desajustaments convivencials, derivats de limitacions personals, problemàtiques familiars, o propiciades pel seu entorn.

– Intervenció familiar de caràcter educatiu, social o psicològic, a través dels serveis que corresponen, quan el seu objectiu siga previndre o resoldre els problemes derivats de la desestructuració familiar.

2n. Promoció de la convivència social. Entre les accions d'inclusió a realitzar s'inclouran:

- Inclusió en la comunitat i millora de les relacions de les persones destinatàries amb el seu entorn personal i social.
- Participació en projectes d'inclusió i de desenvolupament comunitari.
- Participació en programes de col·laboració cívica, xarxes de solidaritat i voluntariat.
- Participació en programes socials.
- Participació en programes que fomenten la solidaritat generacional.

3r. Qualsevol altre que estiga contemplat dins dels objectius de l'actuació bàsica o servei d'intervenció.

c) Formació reglada de persones adultes. Serà una prioritat sempre que siga possible, tant per a garantir un major èxit en l'ocupabilitat com una major inclusió social.

Es realitzarà d'acord amb els articles 4 i 5 de la Llei 1/1995, de 20 de gener, de la Generalitat Valenciana, de formació de les persones adultes, mitjançant les actuacions incloses en les següents àrees i a través dels programes formatius indicats a continuació:

1r. Àrees:

- Formació orientada a garantir a totes les persones adultes una educació bàsica i facilitar l'accés als diferents nivells del sistema educatiu.
- Formació orientada a l'exercici dels drets i de les responsabilitats ciutadanes, així com a la participació social.
- Formació orientada al desenvolupament personal i a la participació en la vida cultural.
- Formació ocupacional, orientada al desenvolupament professional que facilite la inserció, l'actualització i la promoció laboral.)
- Formació social orientada a la inserció, al desenvolupament comunitari, a la cohesió social i a l'atenció de persones adultes amb necessitats especials.

2n. Programes formatius:

- Programes d'alfabetització i programes per a adquirir i actualitzar la formació bàsica.
- Programes d'alfabetització digital.
- Programes que faciliten a les persones adultes la participació i l'obtenció de titulacions que possibiliten l'accés al món del treball i

– Fomento del buen trato en las relaciones personales y familiares en especial atención a la infancia y adolescencia desde la parentalidad positiva

- Fomento de las relaciones personales igualitarias y saludables.
- Desarrollo de actitudes y hábitos necesarios para la adquisición de nuevos conocimientos, educativos y formativos.
- Promoción de la estabilidad personal, el equilibrio en la convivencia y la inclusión social.

Prevención, atención e intervención ante la soledad no escogida y acompañamiento en los procesos de luto.

Programa de gestión de las emociones y apoyo familiar

- Adquisición de hábitos prelaborales.

4.º Cualquier otro que esté contemplado dentro de los objetivos de la actuación básica o servicio de intervención.

b) Apoyo a la inclusión social. Esta actuación tiene como objeto promover, por un lado, la convivencia familiar y, por otro, la convivencia social, mediante el impulso y fomento de la participación en actuaciones de iniciativa social, asociacionismo y voluntariado social, con los objetivos de prevenir o resolver la desestructuración familiar, y de conseguir o mejorar la integración en la comunidad, respectivamente.

Esta actuación básica incluirá los siguientes programas de inclusión:

1.º Promoción de la convivencia familiar. Entre las acciones de inclusión a realizar se incluirán:

- Rehabilitación personal y familiar.
- Fomento del buen trato en las relaciones personales y familiares en especial atención a la infancia y adolescencia desde la parentalidad positiva

- Fomento de las relaciones personales igualitarias y saludables.
- Superación de desajustes convivenciales, derivados de limitaciones personales, problemáticas familiares, o propiciadas por su entorno.

– Intervenció familiar de caràcter educatiu, social o psicològic, a través de los servicios que correspondan, cuando su objetivo sea prevenir o resolver los problemas derivados de la desestructuración familiar.

2.º Promoción de la convivencia social. Entre las acciones de inclusión a realizar se incluirán:

- Inclusión en la comunidad, y mejora de las relaciones de las personas destinatarias con su entorno personal y social.
- Participación en proyectos de inclusión y de desarrollo comunitario.
- Participación en programas de colaboración cívica, redes de solidaridad y voluntariado.
- Participación en programas sociales.
- Participación en programas que fomenten la solidaridad generacional

3.º Cualquier otro que esté contemplado dentro de los objetivos de la actuación básica o servicio de intervención.

c) Formación reglada de personas adultas. Será una prioridad siempre que sea posible, tanto para garantizar un mayor éxito en la empleabilidad, como una mayor inclusión social.

Se realizará de acuerdo con los artículos 4 y 5 de la Ley 1/1995, de 20 de enero, de la Generalitat Valenciana, de Formación de las Personas Adultas, mediante las actuaciones incluidas en las siguientes áreas y a través de los programas formativos indicados a continuación:

1.º Áreas:

- Formación orientada a garantizar a todas las personas adultas una educación básica y facilitar el acceso a los distintos niveles del sistema educativo.
- Formación orientada al ejercicio de los derechos y de las responsabilidades ciudadanas, así como a la participación social.
- Formación orientada al desarrollo personal y a la participación en la vida cultural.
- Formación ocupacional, orientada al desarrollo profesional que facilite la inserción, la actualización y la promoción laboral.
- Formación social orientada a la inserción, al desarrollo comunitario, a la cohesión social y a la atención de personas adultas con necesidades especiales.

2.º Programas formativos:

- Programes de alfabetització i programes para adquirir y actualizar la formación básica.
- Programes de alfabetització digital
- Programes que faciliten a las personas adultas la participación y la obtención de titulaciones que posibiliten el acceso al mundo del

als diferents nivells educatius, mitjançant modalitats, organitzacions i metodologies adaptades a les característiques de l'aprenentatge de les persones adultes.

iv) Programes per a promoure el coneixement de la realitat valenciana en tots els seus aspectes i, de manera específica, en tot allò que es relaciona amb la llengua i la cultura.

v) Programes per a la preparació de l'ingrés de les persones adultes a la universitat, mitjançant la superació d'una prova específica.

vi) Programes que promoguen el desenvolupament de la igualtat d'oportunitats, la superació de tot tipus de discriminacions, la participació sociocultural i laboral i la formació mediambiental.

vii) Programes de formació ocupacional que, responnent als objectius i a les finalitats d'aquesta llei, afavorisquen l'orientació, la promoció i la inserció laboral, i el desenvolupament d'iniciatives formatives que fomenten l'ocupació.

viii) Programes d'iniciació al treball, d'actualització i reconversió de les professions.

ix) Programes socials d'inclusió de migrants i de minories ètniques que desenvolupen la cohesió social, així com programes socials dirigits a persones amb dificultats subjectives de contractació.

x) Programes que afavorisquen la inclusió en la societat de les persones amb diversitat funcional, la seua possibilitat de formació i el seu desenvolupament professional que promoga l'accés al món del treball.

xi) Programes que orienten i preparen per a viure el temps d'oci d'una forma creativa.

xii) Altres programes que contribuïsquen a la consecució dels objectius assenyalats anteriorment.

d) Suport a la inserció laboral realitzada, preferentment, a través de la conselleria competent en matèria d'ocupació, del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social o organismes públics que desenvolupen aquests programes. Aquest suport es realitzarà a través dels programes d'inserció laboral, orientació laboral, formació per a l'ocupació i foment d'ocupació.

e) Participació en programes de rehabilitació o teràpia. Aquesta actuació té com a objecte realitzar una intervenció especialitzada en persones o grups d'alt risc, o amb alteracions que requerisquen aquest tipus d'intervenció, amb l'objectiu de previndre la seua deterioració, evitar el seu empitjorament o resoldre la seua situació, possibilitant la seua normalització social.

Aquesta actuació bàsica inclourà els següents programes d'inserció:

1r. Intervenció domiciliària especialitzada.

2n. Desinstitucionalització i inclusió social de persones menors d'edat, persones amb malaltia mental, ex-recluses i víctimes d'explotació sexual o tracta, de violència de gènere o intrafamiliar.

3r. Qualsevol altre que estiga contemplat dins dels objectius de l'actuació bàsica o servei d'intervenció.

f) Accés als serveis bàsics, com ara serveis socials, sanitat, educació, justícia, habitatge, mobilitat i cultura i esport. Aquesta actuació té com a objecte afavorir l'accés normalitzat als serveis bàsics de la comunitat, amb l'objectiu d'aconseguir una adequada inserció social.

Aquesta actuació bàsica inclourà els següents programes d'inserció:

1r. Accés als recursos socials adequats, quan existisquen manques en els mitjans de subsistència.

2n. Accés normalitzat al sistema de salut.

3r. Accés normalitzat al sistema educatiu.

4t. Accés normalitzat al sistema judicial, quan així siga necessari.

5é. Accés normalitzat a l'habitatge habitual.

6é. Accés normalitzat a la cultura i l'esport.

7é. Accés normalitzat a la mobilitat.

8é. Qualsevol altre que estiga contemplat dins dels objectius de l'actuació bàsica o servei d'intervenció.

g) Altres actuacions que, no estant contemplades en aquest article, estiguen definides com a tals en el pla nacional o el pla autonòmic per a la inclusió (Pla valencià d'inclusió i cohesió social) o el pla de l'entitat local, i que el seu objectiu siga la inclusió social o la inserció laboral.

h) Qualsevol altra actuació l'objectiu i la finalitat de la qual puguen incloure's dins de les definides en la Llei 19/2017.

4. L'equip tècnic de serveis socials de l'entitat local que confeccione el programa personalitzat d'inclusió seleccionarà aquelles accions d'inserció que considere més adequades a fi de la inclusió social i/o inserció

trabajo y a los diferentes niveles educativos, mediante modalidades, organizaciones y metodologías adaptadas a las características del aprendizaje de las personas adultas.

iv) Programas para promover el conocimiento de la realidad valenciana en todos sus aspectos y, de manera específica, en todo aquello que se relaciona con la lengua y la cultura.

v) Programas para la preparación del ingreso de las personas adultas a la universidad, mediante la superación de una prueba específica.

vi) Programas que promuevan el desarrollo de la igualdad de oportunidades, la superación de todo tipo de discriminaciones, la participación sociocultural y laboral y la formación medioambiental.

vii) Programas de formación ocupacional que, respondiendo a los objetivos y a las finalidades de esta ley, favorezcan la orientación, la promoción y la inserción laboral, y el desarrollo de iniciativas formativas que fomenten el empleo.

viii) Programas de iniciación al trabajo, de actualización y reconversión de las profesiones.

ix) Programas sociales de inclusión de migrantes y de minorías étnicas que desarrollen la cohesión social, así como programas sociales dirigidos a personas con dificultades subjetivas de contratación.

x) Programas que favorezcan la inclusión en la sociedad de las personas con diversidad funcional, su posibilidad de formación y su desarrollo profesional que promueva el acceso al mundo del trabajo.

xi) Programas que orienten y preparen para vivir el tiempo de ocio de una forma creativa.

xii) Otros programas que contribuyan a la consecución de los objetivos señalados anteriormente.

d) Apoyo a la inserción laboral realizada, preferentemente, a través de la conselleria competente en materia de empleo, del Ministerio de Empleo y Seguridad Social u organismos públicos que desarrollen estos programas. Este apoyo se realizará a través de los programas de inserción laboral, orientación laboral, formación para el empleo y fomento de empleo.

e) Participación en programas de rehabilitación o terapia. Esta actuación tiene como objeto realizar una intervención especializada en personas o grupos de alto riesgo, o con alteraciones que requieran este tipo de intervención, con el objetivo de prevenir su deterioro, evitar su empeoramiento o resolver su situación, posibilitando su normalización social.

Esta actuación básica incluirá los siguientes programas de inserción:

1.º Intervención domiciliaria especializada.

2.º Desinstitucionalización e inclusión social de personas menores de edad, personas con enfermedad mental, ex-reclusas, y víctimas de explotación sexual o trata, de violencia de género o intrafamiliar.

3.º Cualquier otro que esté contemplado dentro de los objetivos de la actuación básica o servicio de intervención.

f) Acceso a los servicios básicos, tales como servicios sociales, sanidad, educación, justicia, vivienda, movilidad y cultura y deporte. Esta actuación tiene como objeto favorecer el acceso normalizado a los servicios básicos de la comunidad, con el objetivo de conseguir una adecuada inserción social.

Esta actuación básica incluirá los siguientes programas de inserción:

1.º Acceso a los recursos sociales adecuados, cuando existan carencias en los medios de subsistencia.

2.º Acceso normalizado al sistema de salud.

3.º Acceso normalizado al sistema educativo.

4.º Acceso normalizado al sistema judicial, cuando así sea necesario.

5.º Acceso normalizado a la vivienda habitual.

6.º Acceso normalizado a la cultura y deporte.

7.º Acceso normalizado a la movilidad.

8.º Cualquier otro que esté contemplado dentro de los objetivos de la actuación básica o servicio de intervención.

g) Otras actuaciones que, no estando contempladas en este artículo, estén definidas como tales en el plan nacional o el plan autonómico para la inclusión (Plan valenciano de inclusión y cohesión social) o el plan de la entidad local, y cuyo objetivo sea la inclusión social o la inserción laboral.

h) Cualquier otra actuación cuyo objetivo y finalidad puedan incluirse dentro de las definidas en la Ley 19/2017.

4. El equipo técnico de servicios sociales de la entidad local que confeccione el programa personalizado de inclusión seleccionará aquellas acciones de inserción que considere más adecuadas al objeto de la

laboral de les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió. Podrà seleccionar accions d'inserció diferents per a cadascuna de les persones de la unitat de convivència, o les mateixes per a totes elles. No obstant això, es procurarà que siguin individualitzades i adaptades a la situació personal de cadascú.

5. Una vegada confeccionat el programa personalitzat d'inclusió, es podrà modificar en funció del compliment d'objectius, de nous itineraris o d'aparició de noves necessitats, així com de la valoració conjunta dels resultats de la intervenció de l'equip tècnic dels serveis socials i, si escau, de les accions de polítiques actives de la inserció laboral efectuades pels serveis públics d'ocupació a través de les orientadores o els orientadors o figures similars de serveis d'ocupació locals, de conformitat amb el que es disposa en l'article 19.3 de la Llei 19/2017.

6. El procés de renovació de la renda de garantia d'inclusió social suposarà, amb caràcter obligatori, en tots els casos, l'avaluació del programa personalitzat d'inclusió de les persones destinatàries, si escau, així com la formulació del nou programa per al nou període, de conformitat amb el que es disposa en l'article 34.3 de la Llei 19/2017.

Secció quarta Itinerari d'inclusió

Article 80. Itinerari d'inclusió social

1. L'itinerari d'inclusió social és el conjunt d'activitats seqüencials que s'ofereix a les persones destinatàries de la renda de garantia d'inclusió social mitjançant ajudes personals i recursos socials perquè gestionen amb autonomia el seu propi procés d'inclusió social. Aquests recursos tindran a veure amb les necessitats i interessos de les persones en els àmbits de la família, salut, habitatge, habilitats personals familiars, parentals i socials, educació i formació, justícia, cultura, esport i participació social. Els itineraris d'inclusió social constitueixen una estratègia específica d'intervenció integral per mitjà d'un conjunt d'accions, instruments i procediments tècnics de suport ajustats a les necessitats de les persones destinatàries, basats en la metodologia de treball de la individualització, l'acompanyament i la relació d'ajuda, des del compromís i la col·laboració, a fi de previndre les situacions d'exclusió social o de risc d'exclusió social i afavorir la inclusió social i la inserció laboral.

2. Els mòduls operatius d'intervenció conformaran els itineraris d'inclusió social. Per a la seua elaboració i desenvolupament podran participar, entre d'altres, els serveis socials municipals, els serveis públics d'educació, d'ocupació i formació, de sanitat i d'habitatge, així com les entitats socials del territori. Els mòduls operatius d'inclusió social contemplaran entre les seues accions l'acolliment i l'acompanyament, el desenvolupament i la promoció personal, familiar i social, la formació bàsica i el desenvolupament de competències bàsiques, així com l'orientació i derivació a itineraris d'inserció laboral.

3. Excepcionalment, i quan es tracte de grups que necessiten una especial intervenció social, els itineraris podran ser proposats per entitats sense ànim de lucre, que desenvolupen itineraris i que estiguen inscrites en el Registre de Titulars d'Activitats d'Acció Social, en els serveis socials municipals per a la seua conformitat i seguiment.

L'elaboració dels itineraris per part d'aquestes entitats sense ànim de lucre es formalitzarà en un conveni o un altre instrument jurídic admès en dret, entre les entitats municipals i l'entitat sense ànim de lucre especialitzada, previ informe preceptiu i favorable de la conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió que justifique l'excepcionalitat de la intervenció. Aquest instrument determinarà quins són els grups amb especials circumstàncies que dificulten la intervenció per part dels serveis socials municipals i recollirà de manera expressa la forma en què les entitats oferiran als esmentats serveis municipals la informació sobre els itineraris subscrits. La seua durada inicial serà d'un any, i podrà prorrogar-se per períodes anuals, previ acord entre les parts. No obstant això, tant el seguiment de la intervenció com la revisió i, si escau, la finalització serà competència dels serveis socials municipals, conforme el que estableix l'article 21 de la Llei 19/2017.

4. En aquells casos de violència de gènere o intrafamiliar, així com en aquells altres que per raons d'urgència o d'idoneïtat haja sigut així

inclusión social y/o inserción laboral de la o las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión. Podrá seleccionar acciones de inserción distintas para cada uno de las personas de la unidad de convivencia, o las mismas para todas ellas. No obstante, se procurará que sean individualizadas y adaptadas a la situación personal de cada cual.

5. Una vez confeccionado el programa personalizado de inclusión se podrá modificar en función del cumplimiento de objetivos, de nuevos itinerarios o de aparición de nuevas necesidades, así como de la valoración conjunta de los resultados de la intervención del equipo técnico de los servicios sociales y, en su caso, de las acciones de políticas activas de la inserción laboral efectuadas por los servicios públicos de empleo a través de las orientadoras o los orientadores o figuras similares de servicios de empleo locales, de conformidad con lo dispuesto en el artículo 19.3 de la Ley 19/2017.

6. El proceso de renovación de la renta de garantía de inclusión social supondrá con carácter obligatorio, en todos los casos, la evaluación del programa personalizado de inclusión de la o las personas destinatarias, en su caso, así como la formulación del nuevo programa para el nuevo periodo, de conformidad con lo dispuesto en el artículo 34.3 de la Ley 19/2017.

Sección cuarta Itinerario de inclusión

Artículo 80. Itinerario de inclusión social

1. El itinerario de inclusión social es el conjunto de actividades secuenciales que se ofrece a la o las personas destinatarias de la renta de garantía de inclusión social mediante ayudas personales y recursos sociales para que gestionen con autonomía su propio proceso de inclusión social. Estos recursos tendrán que ver con las necesidades e intereses de las personas en los ámbitos de la familia, salud, vivienda, habilidades personales familiares, parentales y sociales, educación y formación, justicia, cultura, deporte y participación social. Los itinerarios de inclusión social constituyen una estrategia específica de intervención integral por medio de un conjunto de acciones, instrumentos y procedimientos técnicos de apoyo ajustados a las necesidades de las personas destinatarias, basados en la metodología de trabajo de la individualización, el acompañamiento y la relación de ayuda, desde el compromiso y la colaboración, con objeto de prevenir las situaciones de exclusión social o de riesgo de exclusión social y favorecer la inclusión social y la inserción laboral.

2. Los módulos operativos de intervención conformarán los itinerarios de inclusión social. Para su elaboración y desarrollo podrán participar entre otros, los servicios sociales municipales, los servicios públicos de educación, de empleo y formación, de sanidad y de vivienda, así como las entidades sociales del territorio. Los módulos operativos de inclusión social contemplarán entre sus acciones la acogida y el acompañamiento, el desarrollo y la promoción personal, familiar y social, la formación básica y el desarrollo de competencias básicas, así como la orientación y derivación a itinerarios de inserción laboral.

3. Excepcionalmente, y cuando se trate de grupos que precisen de una especial intervención social, los itinerarios podrán ser propuestos por entidades sin ánimo de lucro, que desarrollen itinerarios y que estén inscritas en el Registro de Titulares de Actividades de Acción Social, a los servicios sociales municipales para su conformidad y seguimiento.

La elaboración de los itinerarios por parte de estas entidades sin ánimo de lucro, se formalizará en un convenio u otro instrumento jurídico admitido en derecho, entre la o las entidades municipales y la entidad sin ánimo de lucro especializada, previo informe preceptivo y favorable de la conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión que justifique la excepcionalidad de la intervención. Dicho instrumento determinará cuáles son los grupos con especiales circunstancias que dificultan la intervención por parte de los servicios sociales municipales y recogerá de manera expresa la forma en que las entidades ofrecerán a los citados servicios municipales la información sobre los itinerarios suscritos. Su duración inicial será de un año, pudiendo prorrogarse por períodos anuales, previo acuerdo entre las partes. No obstante, tanto el seguimiento de la intervención como la revisión y, en su caso, la finalización será competencia de los servicios sociales municipales, conforme a lo establecido en el artículo 21 de la Ley 19/2017.

4. En aquellos casos de violencia de género o intrafamiliar, así como en aquellos otros que por razones de urgencia o de idoneidad haya sido

valorat per l'equip tècnic dels serveis socials municipals, es podrà posposar o eximir temporalment de la participació en itineraris per a la percepció de la renda de garantia d'inclusió social.

5. D'acord amb el resultat del diagnòstic social en el qual es determina que no concorren elements de situació d'exclusió social o de risc d'exclusió en la unitat de convivència, les persones destinatàries de la renda garantida d'inclusió social podran ser eximides temporalment de l'obligatorietat de participar en itineraris d'inclusió social o d'inserció laboral; en aquest cas, s'elaboraran, si escau, programes específics.

Secció cinquena

Coordinació i cooperació entre les administracions públiques

Article 81. Coordinació i cooperació

1. L'equip tècnic de serveis socials de les entitats locals per a l'exercici de les funcions contemplades en l'article 21 de la Llei 19/2017, des de la detecció de les persones en situació d'exclusió social o de risc d'exclusió social fins a la finalització, si escau, tant del programa personalitzat d'inclusió com de l'itinerari d'inclusió social, haurà de coordinar-se amb les i els professionals d'altres àmbits d'actuació, en particular, d'educació, ocupació, salut i habitatge.

2. La conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió col·laborarà amb els serveis socials de les entitats locals per a la consecució dels objectius proposats en els programes personalitzats d'inclusió, a través de l'establiment dels necessaris mecanismes administratius de coordinació i cooperació, en concret mitjançant:

a) L'establiment de marcs de coordinació tècnica amb la finalitat d'harmonitzar i complementar les diferents actuacions orientades a previndre l'exclusió i afavorir els processos d'inserció social i laboral.

b) La creació d'equips de coordinació, suport i seguiment destinats tant a la instrucció dels expedients com al desenvolupament dels programes personalitzats d'inclusió.

c) La constitució de comissions de treball de les diferents àrees d'actuació, des d'on es desenvoluparan protocols de derivació, coordinació i cooperació.

3. Les conselleries competents en matèria d'educació, ocupació, salut i habitatge, així com aquelles altres que hagen de participar en l'aplicació i execució de les diferents mesures d'inserció recollides en els programes personalitzats d'inclusió, establiran, conjuntament amb la conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió, els protocols o fórmules de derivació, coordinació i cooperació.

4. La coordinació i cooperació entre les administracions públiques es realitzarà d'acord amb l'estructura funcional i territorial desenvolupada per la legislació vigent en matèria de serveis socials.

CAPÍTOL II

Instrumentos d'inserció laboral

Article 82. Itinerari personal d'inserció laboral

1. Les conselleries o organismes amb competències en matèria d'inclusió social i ocupació col·laboraran en el desenvolupament del protocol d'actuació, en coordinació amb els serveis socials de les entitats locals per a la derivació als serveis públics d'ús de les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió susceptibles de participar en accions per a la millora de la seua ocupabilitat, la cerca activa d'ocupació i prioritzant la formació.

2. Quan el programa personalitzat d'inclusió, dissenyat pels equips professionals de referència dels serveis socials de les entitats locals, determine la idoneïtat de les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió per a participar en la realització d'accions d'inserció laboral que conduïquen a millorar la seua ocupabilitat, s'iniciarà el protocol de derivació als serveis públics d'ocupació per al disseny i elaboració de l'itinerari individual i personalitzat d'ocupació. Aquesta derivació serà incorporada en l'informe de seguiment individual.

3. Remés l'expedient als serveis públics d'ocupació, a través del personal orientador dels centres Servef d'ocupació o del personal orientador o figures similars dels serveis d'ocupació locals, es convocarà

así valorado por el equipo técnico de los servicios sociales municipales, se podrá posponer o eximir temporalmente de la participación en itinerarios para la percepción de la renta de garantía de inclusión social.

5. De acuerdo con el resultado del diagnóstico social en el que se determina que no concurren elementos de situación de exclusión social o de riesgo de exclusión en la unidad de convivencia, las personas destinatarias de la renta de garantía de inclusión social podrán ser eximidas temporalmente de la obligatoriedad de participar en itinerarios de inclusión social o de inserción laboral; elaborándose, en su caso, programas específicos.

Sección quinta

Coordinación y cooperación entre las administraciones públicas

Artículo 81. Coordinación y cooperación

1. El equipo técnico de servicios sociales de las entidades locales para el ejercicio de las funciones contempladas en el artículo 21 de la Ley 19/2017, desde la detección de las personas en situación de exclusión social o de riesgo de exclusión social hasta la finalización, en su caso, tanto del programa personalizado de inclusión como del itinerario de inclusión social, deberá coordinarse con las y los profesionales de otros ámbitos de actuación, en particular, de educación, empleo, salud y vivienda.

2. La conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión colaborará con los servicios sociales de las entidades locales para la consecución de los objetivos propuestos en los programas personalizados de inclusión, a través del establecimiento de los necesarios mecanismos administrativos de coordinación y cooperación, en concreto mediante:

a) El establecimiento de marcos de coordinación técnica con el fin de armonizar y complementar las diferentes actuaciones orientadas a prevenir la exclusión y favorecer los procesos de inserción social y laboral.

b) La creación de equipos de coordinación, apoyo y seguimiento destinados tanto a la instrucción de los expedientes como al desarrollo de los programas personalizados de inclusión.

c) La constitución de comisiones de trabajo de las distintas áreas de actuación, desde donde se desarrollarán protocolos de derivación, coordinación y cooperación.

3. Las conselleries competentes en materia de educación, empleo, salud y vivienda, así como aquellas otras que deban participar en la aplicación y ejecución de las diferentes medidas de inserción recogidas en los programas personalizados de inclusión, establecerán, conjuntamente con la conselleria competente en materia de renta valenciana d'inclusió, los protocolos o fórmulas de derivación, coordinació i cooperació.

4. La coordinació i cooperació entre les administracions públiques es realitzarà de acord amb la estructura funcional i territorial desenvolupada per la legislació vigent en matèria de serveis socials.

CAPÍTULO II

Instrumentos de inserción laboral

Artículo 82. Itinerario personal de inserción laboral

1. Las conselleries u organismos con competencias en materia de inclusión social y empleo colaborarán en el desarrollo del protocolo de actuación, en coordinación con los servicios sociales de las entidades locales para la derivación a los servicios públicos de empleo de las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión susceptibles de participar en acciones para la mejora de su empleabilidad, la búsqueda activa de empleo y priorizando la formación.

2. Cuando el programa personalizado de inclusión, diseñado por los equipos profesionales de referencia de los servicios sociales de las entidades locales, determine la idoneidad de las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión para participar en la realización de acciones de inserción laboral que conduzcan a mejorar su empleabilidad, se iniciará el protocolo de derivación a los servicios públicos de empleo para el diseño y elaboración del itinerario individual y personalizado de empleo. Dicha derivación será incorporada en el Informe de Seguimiento Individual.

3. Remitido el expediente a los servicios públicos de empleo, a través del personal orientador de los centros Servef de Empleo o del personal orientador o figuras similares de los servicios de empleo locales, se

la persona titular per a la qual s'haja elaborat el programa personalitzat d'inclusió per a realitzar el diagnòstic individualitzat i l'elaboració del perfil, amb la finalitat d'efectuar una valoració dels serveis que requereix per a la seua inserció laboral. L'assistència per part de la persona titular per a la qual s'haja elaborat el programa personalitzat d'inclusió és obligatòria, excepte situacions considerades especials pel personal tècnic dels serveis públics d'ocupació, en les quals es podrà posposar o eximir temporalment la seua participació (causes sobrevingudes, violència de gènere o intrafamiliar, etc.), i quedarà reflectit en l'informe de seguiment individual.

4. Una vegada realitzada la valoració indicada en el punt anterior, els serveis públics d'ocupació, a través del personal orientador dels centres Servef d'ocupació o del personal orientador, o figures similars dels serveis d'ocupació locals, elaboraran un itinerari individual i personalitzat d'ocupació en el qual s'inclouran les accions que s'adeqüen millor a les necessitats, requeriments i objectius destinats a millorar l'ocupabilitat i l'accés a l'ús de la persona titular per a la qual s'haja elaborat el programa personalitzat d'inclusió. L'elaboració de l'itinerari individual i personalitzat d'ocupació es realitzarà de manera consensuada pel personal tècnic en orientació i la persona que haurà de seguir del programa personalitzat d'inclusió.

5. L'itinerari individual i personalitzat d'ocupació s'incorporarà també en l'informe de seguiment individual, i serà un compromís d'obligat compliment per a les persones destinatàries. La falta de participació activa en l'itinerari individual i personalitzat es considerarà un incompliment de les mesures contingudes en el programa personalitzat d'inclusió, a l'efecte del que s'estableix en la Llei 19/2017.

La incorporació a l'itinerari individual i personalitzat d'ocupació no eximirà del compliment de la resta de mesures contingudes en el programa personalitzat d'inclusió.

6. La suspensió o extinció de la prestació econòmica de la renda valenciana d'inclusió no suposarà la finalització de l'itinerari individual i personalitzat d'ocupació. Aquest finalitzarà:

a) Per la consecució dels objectius establits en el dit itinerari.

b) Per la impossibilitat manifesta d'aconseguir els objectius.

c) Per incompliment reiterat dels compromisos assumits per la persona destinatària en el seu itinerari.

7. Els serveis públics d'ocupació posaran en coneixement de l'equip de serveis socials de les entitats locals o de les entitats que hagen remès a la persona la finalització de l'itinerari individual i personalitzat d'ocupació. Aquesta informació quedarà reflectida en l'informe de seguiment individual.

8. Es podrà prescindir de la prescripció dels itineraris laborals a les persones incloses en l'apartat 1 g) de l'article 16 d'aquest decret; en aquest cas, les persones destinatàries es limitaran al compliment dels compromisos i obligacions establides amb caràcter general en l'article 14 de la Llei 19/2017. Per tant, s'exclouran les encaminades a la inserció laboral.

CAPÍTOL III

Altres instruments d'inclusió social i d'inserció laboral

Article 83. Programes d'inserció laboral

1. Els serveis públics d'ocupació i formació realitzaran programes i mesures específiques, dins de l'àmbit de la seua competència i del catàleg de serveis dels quals disposen, per a augmentar l'ocupabilitat i la capacitat de les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió, de conformitat amb el que disposa l'article 24 de la Llei 19/2017.

2. Les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió podran participar en els programes de polítiques actives d'ocupació (programes de foment d'ocupació i autoocupació, accés a accions de formació per a l'ocupació, programes mixtos de formació i ocupació, etc.) que desenvolupe la conselleria competent en matèria d'ocupació, el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social o altres organismes públics en el moment del perfeccionament del programa personalitzat d'inclusió.

convocarà a la persona titular para la que se haya elaborado el programa personalizado de inclusión para realizar el diagnóstico individualizado y la elaboración del perfil, con el fin de efectuar una valoración de los servicios que requiere para su inserción laboral. La asistencia por parte de la persona titular para la que se haya elaborado el programa personalizado de inclusión es obligatoria, salvo situaciones consideradas especiales por el personal técnico de los servicios públicos de empleo, en las que se podrá posponer o eximir temporalmente su participación (causas sobrevenidas, violencia de género o intrafamiliar, etc.), quedando reflejado en el Informe de Seguimiento Individual.

4. Una vez realizada la valoración indicada en el punto anterior, los servicios públicos de empleo, a través del personal orientador de los centros Servef de empleo o del personal orientador o figuras similares de los servicios de empleo locales, elaborarán un itinerario individual y personalizado de empleo en el que se contemplarán las acciones que se adecuen mejor a las necesidades, requerimientos y objetivos destinados a mejorar la empleabilidad y el acceso al empleo de la persona titular para la que se haya elaborado el programa personalizado de inclusión. La elaboración del itinerario individual y personalizado de empleo se realizará de manera consensuada por el personal técnico en orientación y la persona que deberá seguir del programa personalizado de inclusión.

5. El itinerario individual y personalizado de empleo se incorporará también en el Informe de Seguimiento Individual, siendo un compromiso de obligado cumplimiento para las personas destinatarias. La falta de participación activa en el itinerario individual y personalizado se considerará un incumplimiento de las medidas contenidas en el programa personalizado de inclusión, a los efectos de lo establecido en la Ley 19/2017.

La incorporación al itinerario individual y personalizado de empleo no eximirá del cumplimiento del resto de medidas contenidas en el programa personalizado de inclusión.

6. La suspensión o extinción de la prestación económica de la renta valenciana de inclusión no supondrá la finalización del itinerario individual y personalizado de empleo. Éste finalizará:

a) Por la consecución de los objetivos establecidos en dicho itinerario.

b) Por la imposibilidad manifesta de conseguir los objetivos.

c) Por incumplimiento reiterado de los compromisos asumidos por la persona destinataria en su itinerario.

7. Los servicios públicos de empleo pondrán en conocimiento del equipo de servicios sociales de las entidades locales o de las entidades que hayan remitido a la persona la finalización del itinerario individual y personalizado de empleo. Esta información quedará reflejada en el Informe de Seguimiento Individual.

8. Se podrá prescindir de la prescripción de los itinerarios laborales a las personas contempladas en el apartado 1.g del artículo 16 de este decreto, limitándose las personas destinatarias en este caso al cumplimiento de los compromisos y obligaciones establecidas con carácter general en el artículo 14 de la Ley 19/2017, excluyéndose, por tanto, las encaminadas a la inserción laboral.

CAPÍTULO III

Otros instrumentos de inclusión social y de inserción laboral

Artículo 83. Programas de inserción laboral

1. Los servicios públicos de empleo y formación realizarán programas y medidas específicas, dentro del ámbito de su competencia y del catálogo de servicios de los que disponen, para aumentar la empleabilidad y capacitación de las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión, de conformidad con lo dispuesto en el artículo 24 de la Ley 19/2017.

2. Las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión podrán participar en los programas de políticas activas de empleo (programas de fomento de empleo y autoempleo, acceso a acciones de formación para el empleo, programas mixtos de formación y empleo,...) que desarrolle la conselleria competente en materia de empleo, el Ministerio de Empleo y Seguridad Social u organismos públicos en el momento del perfeccionamiento del programa personalizado de inclusión.

TÍTOL III
Dels òrgans de coordinació i participació

CAPÍTOL I
*La Comissió tècnica de seguiment i implementació
de la renda valenciana d'inclusió*

Article 84. La Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió

En la conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió es constituirà una Comissió tècnica de seguiment i implementació en els termes establits en l'article 44.3 i 47 de la Llei 19/2017.

Article 85. Composició de la Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió

La Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió, d'àmbit autonòmic, estarà constituïda per:

- a) Tres persones en representació de la conselleria competent en matèria d'inclusió social, designades per la seua titular, una dels quals exercirà la secretaria.
- b) Tres persones en representació de les direccions territorials amb competències en matèria d'inclusió social.
- c) Tres persones en representació de les direccions territorials amb competències en matèria d'ocupació.
- d) Una persona en representació de la conselleria competent en matèria de formació de persones adultes.
- e) Tres persones en representació de les diputacions provincials, designades per les diputacions provincials.
- f) Tres persones en representació de les administracions locals, designades per la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.
- g) Tres persones en representació de les organitzacions sindicals que hagen obtingut la condició de més representatives en la Comunitat Valenciana, d'acord amb el que disposen els articles 6.2 i 7.1 de la Llei orgànica 11/1985, de 2 d'agost, de llibertat sindical.

Exercirà la presidència una persona representant de la conselleria que tinga competència en matèria d'inclusió social, designada per la seua titular.

Article 86. Funcions de la Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió

La Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió, com a òrgan de coordinació per a garantir la màxima eficiència i utilitat per a la ciutadania valenciana, tindrà les següents funcions:

1. Realitzar el seguiment i l'avaluació del desplegament de la Llei 19/2017 i del que s'estableix en les seues normes de desplegament, incloent-hi la valoració dels resultats i els objectius aconseguits.
2. Formular observacions i propostes relacionades amb l'aplicació de la Llei 19/2017.
3. Emetre un informe d'impacte de la llei, amb caràcter biennal, en el qual s'inclouran els perfils de les persones destinatàries, els resultats d'inclusió social i inserció laboral, així com la coordinació dels departaments del Consell i de les diferents administracions implicades per a garantir la inclusió social.
4. Realitzar l'assessorament tècnic necessari a la Comissió Autònoma de Seguiment i Avaluació del PVICS (Pla valencià d'inclusió i cohesió social).
5. La Comissió podrà sol·licitar la presència de persones expertes i d'agents econòmics i socials en el desenvolupament dels seus treballs i la seua participació en les sessions, quan la matèria o assumptes a tractar així ho requerisquen.

Article 87. Règim jurídic de la Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió

1. El règim jurídic de la Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió es regirà d'acord amb el que es disposa per al funcionament d'òrgans col·legiats, en la secció 3a del capítol II de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic. En cas d'empat, dirimirà el vot de qualitat de la presidència.

TÍTULO III
De los órganos de coordinación y participación

CAPÍTULO I
*La comisión técnica de seguimiento e implementación
de la renta valenciana de inclusión*

Artículo 84. La Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión

En la conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión se constituirá una Comisión técnica de seguimiento e implementación en los términos establecidos en el artículo 44.3 y 47 de la Ley 19/2017.

Artículo 85. Composición de la Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión

La Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión, de ámbito autonómico, estará constituida por:

- a) Tres personas en representación de la conselleria competente en materia de inclusión social, designadas por su titular, una de los cuales ostentará la secretaria.
- b) Tres personas en representación de las direcciones territoriales con competencias en materia de inclusión social.
- c) Tres personas en representación de las direcciones territoriales con competencias en materia empleo.
- d) Una persona en representación de la conselleria competente en materia de formación de personas adultas.
- e) Tres personas en representación de las diputaciones provinciales, designadas por las diputaciones provinciales.
- f) Tres personas en representación de las administraciones locales, designados por la Federación Valenciana de Municipios y Provincias.
- g) Tres personas en representación de las organizaciones sindicales que hayan obtenido la condición de más representativas en la Comunitat Valenciana, de acuerdo con lo dispuesto en los artículos 6.2 y 7.1 de la Ley orgánica 11/1985, de 2 de agosto, de Libertad Sindical.

Ostentará la presidencia una persona representante de la conselleria que tenga competencia en materia de inclusión social, designada por su titular.

Artículo 86. Funciones de la Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión

La Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión, como órgano de coordinación para garantizar la máxima eficiencia y utilidad para la ciudadanía valenciana, tendrá las siguientes funciones:

1. Realizar el seguimiento y la evaluación del desarrollo de la Ley 19/2017 y de lo establecido en sus normas de desarrollo, incluyendo la valoración de los resultados y los objetivos conseguidos.
2. Formular observaciones y propuestas relacionadas con la aplicación de la Ley 19/2017.
3. Emitir un informe de impacto de la ley, con carácter bienal, en el que se incluirán los perfiles de las personas destinatarias, los resultados de inclusión social e inserción laboral, así como la coordinación de los departamentos del Consell y de las distintas administraciones implicadas para garantizar la inclusión social.
4. Realizar el asesoramiento técnico necesario a la Comisión Autónoma de Seguimiento y Evaluación del Plan VICS (Plan valenciano de inclusión y cohesión social).
5. La Comisión podrá solicitar la presencia de personas expertas y de los agentes económicos y sociales en el desarrollo de sus trabajos y su participación en las sesiones, cuando la materia o asuntos a tratar así lo requieran.

Artículo 87. Régimen jurídico de la Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión

1. El régimen jurídico de la Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión se regirá de acuerdo con lo dispuesto, para el funcionamiento de órganos colegiados, en la sección 3.ª del capítulo II de la Ley 40/2015, de 1 de octubre, de régimen jurídico del sector público. En caso de empate, dirimirá el voto de calidad de la Presidencia.

2. La Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió es reunirà a iniciativa de la seua presidència, o d'una tercera part dels seus membres.

3. En funció dels assumptes a tractar en les sessions de la comissió, podran ser convidats a participar representants d'altres organismes públics, organitzacions o associacions en qualitat d'assessors.

Article 88. Nomenament de les persones que seran membres de la Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió

1. El nomenament i cessament de les persones representants de les conselleries en la Comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió serà proposat per les persones titulars de les conselleries respectives.

2. La resta de persones membres seran nomenades i separades mitjançant resolució de la consellera o el conseller amb competències en matèria d'inclusió social, a proposta de les entitats respectives.

Podran nomenar-se suplents de cadascuna de les persones membres de la Comissió.

CAPÍTOL II

La Comissió interdepartamental de la renda valenciana d'inclusió

Article 89. La Comissió interdepartamental

Es crea la Comissió interdepartamental de la renda valenciana d'inclusió com a òrgan col·legiat adscrit a la conselleria amb competències en matèria d'inclusió social i d'acord amb el que es preveu en l'article 51 de la Llei 19/2017.

Article 90. Composició de la Comissió interdepartamental

La Comissió interdepartamental de la renda valenciana d'inclusió estarà constituïda per:

a) Presidència: la persona titular de la conselleria amb competències en inclusió social

b) Vicepresidència: la persona titular de la secretaria autonòmica amb competències en inclusió social

c) Vocalies:

– La persona titular de la direcció general amb competències en inclusió social

– La persona titular de la direcció general amb competències en serveis socials

– La persona titular de la direcció general amb competències en habitatge

– La persona titular de la direcció general amb competències en política educativa

– La persona titular de la direcció general amb competències en formació professional

– La persona titular de la direcció general amb competències en assistència sanitària

– La persona titular de la direcció general amb competències en ocupació

– La persona titular de la direcció general amb competències en mobilitat

– La persona titular de la direcció general amb competències en cultura

d) Secretaria: una persona tècnica designada per la direcció general amb competències en inclusió social.

Article 91. Funcions de la Comissió interdepartamental

Per a portar a efecte una adequada coordinació de les accions de la Generalitat en la implementació i seguiment de la renda valenciana d'inclusió, la Comissió interdepartamental tindrà les següents funcions:

1. Impulsar i coordinar la implementació de la renda valenciana d'inclusió, especialment en aquells aspectes de competència interdepartamental

2. Avaluat periòdicament la renda valenciana d'inclusió i els seus instruments d'inclusió previstos en la Llei 19/2017 i en aquest decret.

3. Realitzar el seguiment de les actuacions complementàries relacionades amb la renda valenciana d'inclusió encaminades al dret subjectiu a la inclusió.

2. La Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión se reunirá a iniciativa de su Presidencia, o de una tercera parte de sus miembros.

3. En función de los asuntos a tratar en las sesiones de la comisión, podrán ser invitados a participar representantes de otros organismos públicos, organizaciones o asociaciones en calidad de asesores.

Artículo 88. Nombramiento de las personas que serán miembros de la Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión

1. El nombramiento y cese de las personas representantes de las consellerias en la Comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión será propuesto por las personas titulares de las conselleries respectivas.

2. El resto de personas miembros serán nombradas y separadas mediante resolución de la consellera o el conseller con competencias en materia de inclusión social, a propuesta de las entidades respectivas.

Podrán nombrarse suplentes de cada una de las personas miembros de la Comisión.

CAPÍTULO II

La comisión interdepartamental de la renta valenciana de inclusión

Artículo 89. La Comisión interdepartamental

Se crea la Comisión interdepartamental de la renta valenciana de inclusión como órgano colegiado adscrito a la conselleria con competencias en materia de inclusión social y de acuerdo con lo previsto en el artículo 51 de la Ley 19/2017.

Artículo 90. Composición de la Comisión interdepartamental

La Comisión interdepartamental de la renta valenciana de inclusión estará constituida por:

a) Presidencia: la persona titular de la conselleria con competencias en inclusión social

b) Vicepresidencia: la persona titular de la secretaria autonómica con competencias en inclusión social

c) Vocalías:

– La persona titular de la dirección general con competencias en inclusión social

– La persona titular de la dirección general con competencias en servicios sociales

– La persona titular de la dirección general con competencias en vivienda

– La persona titular de la dirección general con competencias en política educativa

– La persona titular de la dirección general con competencias en formación profesional

– La persona titular de la dirección general con competencias en asistencia sanitaria

– La persona titular de la dirección general con competencias en empleo

– La persona titular de la dirección general con competencias en movilidad

– La persona titular de la dirección general con competencias en cultura

d) Secretaría: una persona técnica designada por la dirección general con competencias en inclusión social.

Artículo 91. Funciones de la Comisión interdepartamental

Para llevar a efecto una adecuada coordinación de las acciones de la Generalitat en la implementación y seguimiento de la renta valenciana de inclusión, la Comisión interdepartamental tendrá las siguientes funciones:

1. Impulsar y coordinar la implementación de la renta valenciana de inclusión, especialmente en aquellos aspectos de competencia interdepartamental

2. Evaluar periódicamente la renta valenciana de inclusión y sus instrumentos de inclusión previstos en la Ley 19/2017 y en este decreto.

3. Realizar el seguimiento de las actuaciones complementarias relacionadas con la renta valenciana de inclusión encaminadas al derecho subjetivo a la inclusión.

4. Qualsevol altra funció relacionada amb l'àmbit de la seua competència.

Article 92. Règim jurídic de la Comissió interdepartamental

El règim jurídic de la Comissió interdepartamental de la renda valenciana d'inclusió serà el que es disposa per al funcionament d'òrgans col·legiats, en la secció 3a del capítol II de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic. En cas d'empat, dirimirà el vot de qualitat de la Presidència.

CAPÍTOL III
Òrgans de participació social

Article 93. La Comissió de Seguiment Autonòmic

La participació ciutadana i dels agents implicats en la implementació d'aquesta llei es materialitzarà en la comissió de seguiment prevista en el Pla valencià d'inclusió i cohesió social 2017-2022, aprovat mitjançant l'Acord de 3 novembre, del Consell, d'acord amb el que preveu l'article 48.1 i 48.4 de la Llei 19/2017.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Termini de tramitació i resolució

Durant el primer any de vigència de la Llei 19/2017, els terminis previstos en l'article 38.1 d'aquest decret per a la renda de garantia seran els establits en la disposició transitòria segona de l'esmentada llei.

Segona. Actualització de quanties

Les quanties mínimes i màximes previstes en els articles 5.6, 6.6, 7, 18.2, 18.3, i 32.a, b i c podran ser actualitzades cada any mitjançant resolució de la persona titular de la conselleria amb competències en matèria d'inclusió social, d'acord amb l'Índex general de preus al consum estimat per l'INE per a la Comunitat Valenciana.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

Queda derogat el Decret 93/2008, de 4 de juliol, del Consell, pel qual es desplega la Llei de renda garantida de ciutadania de la Comunitat Valenciana i l'Ordre de 31 de juliol de 2008, de la Conselleria de Benestar Social, per la qual es regulen les bases de convocatòria de la prestació renda garantida de ciutadania i totes les disposicions del mateix rang o inferior que s'oposen al que disposa aquest decret.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Desplegament normatiu

Es faculta la persona titular de la conselleria amb competències en matèria d'inclusió social per a dictar totes les disposicions que requereix el desplegament i l'execució d'aquest decret.

Segona. Entrada en vigor

Aquest decret entrarà en vigor l'endemà de ser publicat en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

València, 11 de maig de 2018

El president de la Generalitat,
XIMO PUIG I FERRER

La vicepresidenta del Consell
i consellera d'Igualtat i Polítiques Inclusives,
MÓNICA OLTRA JARQUE

4. Cualquier otra función relacionada con el ámbito de su competencia.

Artículo 92. Régimen jurídico de la Comisión interdepartamental

El régimen jurídico de la Comisión interdepartamental de la renta valenciana de inclusión será el dispuesto para el funcionamiento de órganos colegiados, en la sección 3.ª del capítulo II de la Ley 40/2015, de 1 de octubre, de régimen jurídico del sector público. En caso de empate, dirimirá el voto de calidad de la Presidencia.

CAPÍTULO III
Órganos de participación social

Artículo 93. La Comisión de Seguimiento Autonómico

La participación ciudadana y de los agentes implicados en la implementación de esta ley se materializará en la comisión de seguimiento prevista en el Plan Valenciano de Inclusión y Cohesión Social 2017-2022 aprobado mediante Acuerdo de 3 noviembre, del Consell, de acuerdo con lo previsto en el artículo 48.1 y 48.4 de la Ley 19/2017.

DISPOSICIONES ADICIONALES

Primera. Plazo de tramitación y resolución

Durante el primer año de vigencia de la Ley 19/2017, los plazos previstos en el artículo 38.1 de este decreto para la renta de garantía serán los establecidos en la disposición transitoria segunda de la mencionada ley.

Segunda. Actualización de cuantías

Las cuantías mínimas y máximas previstas en los artículos 5.6, 6.6, 7, 18.2, 18.3, y 32.a), b) y c) podrán ser actualizadas cada año mediante resolución de la persona titular de la conselleria con competencias en materia de inclusión social, de acuerdo con el Índice general de precios al consumo estimado por el INE para la Comunitat Valenciana.

DISPOSICIÓN DEROGATORIA

Única. Derogación normativa

Queda derogado el Decreto 93/2008, de 4 de julio, del Consell, por el que se desarrolla la Ley de Renta Garantizada de Ciudadanía de la Comunitat Valenciana y la Orden de 31 de julio de 2008, de la Conselleria de Bienestar Social, por la que se regulan las bases de convocatoria de la prestación renta garantizada de ciudadanía y cuantas disposiciones de igual o inferior rango se opongan a lo dispuesto en este decreto.

DISPOSICIONES FINALES

Primera. Desarrollo normativo

Se faculta a la persona titular de la conselleria con competencias en materia de inclusión social para dictar cuantas disposiciones requiera el desarrollo y ejecución de este decreto.

Segunda. Entrada en vigor

Este decreto entrará en vigor el día siguiente de su publicación en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

València, 11 de mayo de 2018

El president de la Generalitat,
XIMO PUIG I FERRER

La vicepresidenta del Consell
y consellera de Igualdad y Políticas Inclusivas,
MÓNICA OLTRA JARQUE